

MIKHAÏL NAIMY

HET BOEK VAN MIRDAD

EEN VUURTOREN EN EEN VEILIGE HAVEN
VOOR HEN DIE HUNKEREN NAAR DE OVERWINNING

Vertaald uit het Engels door
medewerkers van de Roze kruis Pers Oorspronkelijke titel:

The book of Mirdad

A Lighthouse and a Haven

Beiroet 1948

INHOUD

“Een hoogst ongewoon boek”	5
Woord vooraf van Nadeem Naimy	6

DE GESCHIEDENIS VAN HET BOEK

I	De gebonden abt	11
II	De vuurstenen helling	15
III	De bewaarder van het boek	25

HET BOEK

1	Mirdad onthult wie hij is en spreekt over sluiers en zegels.	39
2	Over het scheppende Woord. Het ik is de bron en het middelpunt van alle dingen.	42
3	De heilige drie-eenheid en het volmaakte evenwicht.	46
4	De mens is een God in windsels.	48
5	Over smeltkroezen en zeven. Het Woord van God en dat van de mens.	50
6	Over heer en knecht. De deelgenoten geven hun mening over Mirdad.	54
7	Micayon en Naronda hebben een nachtelijk gesprek met Mirdad, die hen op de komende zondvloed wijst en hen aanspoort zich gereed te maken.	56
8	De zeven zoeken Mirdad in het Adelaarsnest op, waar hij hen waarschuwt niets in het duister te doen.	60
9	De weg tot een leven zonder lijden. De deelgenoten willen weten of Mirdad de verstekeling is.	64

10	Over het oordeel en de oordeelsdag.	65
11	Liefde is de wet van God. Mirdad speurt verwijdering tussen twee deelgenoten, vraagt een harp, en zingt een hymne van de nieuwe Ark.	69
12	Over scheppende stilte. Spreken is op zijn best een eerlijke leugen.	76
13	Over het gebed.	79
14	Samenspraak tussen twee aartsengelen en samenspraak tussen twee aartsdemonen bij de tijdeloze geboorte van de mens.	84
15	Shamadam tracht Mirdad uit de Ark te verwijderen. De meester spreekt over beledigen en beledigd worden en over het omvatten van de wereld in heilig inzicht.	88
16	Over schuldeisers en schuldenaren. Wat is geld? Rustidion wordt van zijn schuld aan de Ark ontheven.	92
17	Shamadam neemt in zijn strijd tegen Mirdad zijn toevlucht tot omkoperij.	96
18	Mirdad raadt de dood van Himbals vader en de omstandigheden waaronder deze plaatsvond. Hij spreekt over de dood. De tijd is de grootste goochelaar. Het wiel van de tijd, zijn velg en zijn as.	98
19	Logica en geloof. Zelfverloochening is zelfdeclaratie. Hoe het wiel van de tijd tot stilstand te brengen. Wenen en lachen.	103
20	Waarheen gaan wij na ons sterven? Over het berouw	106
21	De heilige Alwil. Waarom de dingen gebeuren zoals zij gebeuren en wanneer zij gebeuren.	109
22	Mirdad bevrijdt Zamora van zijn geheim en spreekt over de man en de vrouw, het huwelijk, het celibaat, en de overwinnaar.	114
23	Mirdad geneest Sim-Sim en spreekt over de ouderdom	120

24	Is het rechtmatig te doden om te eten?	124
25	De Dag van de Wijnstok en de voorbereiding daartoe. Mirdad wordt aan de vooravond ervan vermist.	128
26	Mirdad richt op de Dag van de Wijnstok een vlammend betoog tot de pelgrims en bevrijdt de Ark van enig dood gewicht.	132
27	Moet de waarheid verkondigd worden aan allen, of aan de weinige uitverkorenen? Mirdad onthult het geheim van zijn verdwijning aan de vooravond van de Dag van de Wijnstok en spreekt over valse macht.	141
28	De vorst van Bethar verschijnt met Shamadam bij het Adelaarsnest. Tweegesprek tussen de vorst en Mirdad over oorlog en vrede. Mirdad wordt door Shamadam in een valstrik gelokt.	146
29	Shamadam tracht tevergeefs de deelgenoten voor zich te winnen. Mirdad keert op wonderbaarlijke wijze terug en geeft alle deelgenoten, behalve Shamadam, de kus des geloofs.	154
30	Micayons droom door de meester onthuld.	161
31	Het grote heimwee.	165
32	Over zonde en het afwerpen van de schorten van vijgenbladeren.	170
33	Over de nacht, de weergaloze zanger.	178
34	Over het moeder-ei.	186
35	Vonken op het pad naar God.	192
36	De Dag van de Ark en zijn rituelen. De boodschap van de vorst van Bethar over de levende lamp.	199
37	De meester waarschuwt de menigten voor de zondvloed door vuur en bloed, wijst de weg ter ontkoming, en laat zijn Ark te water.	203

«EEN HOOGST ONGEWOON BOEK»

Een van de oudste en meest geziene uitgeverfirmas in Londen, aan wie het manuscript van dit boek het eerst werd voorgelegd, schreef als volgt aan de schrijver:

«Na ontvangst van het manuscript van Het Boek van Mirdad hebben onze literaire adviseurs ons zorgvuldig verslag erover uitgebracht en ofschoon hun oordeel natuurlijk betrouwbaar is, kan ik u zeggen dat de lezers hun bewondering uiten over de oprechtheid en devotie die uit dit werk spreken. Zij verklaren evenwel dat dit boek zulk een verandering van het normale christelijk dogma met zich brengt, dat men bijna de neiging krijgt te zeggen dat een nieuwe kerk in de Engels sprekende wereld gegrondvest zou moeten worden, alvorens er voldoende afzet zou zijn die de publicatie ervan zou rechtvaardigen».

Uit het antwoord van de schrijver citeren wij: «Dat het boek afwijkt van het normale christelijk dogma is zeer juist. Het wijkt ook af van ieder gevestigd dogma, zowel op religieus, filosofisch, politiek, of welk ander gebied ook. Waarom zou een dogma heilig zijn of het laatste woord betekenen? Kan waarheid ooit in bepaalde woorden opgesloten worden, met uitsluiting van alle andere? Heeft de waarheid maar één enkele weg? Daarin ligt nu juist de betekenis van mijn boek, dat het wegen toont tot een nieuwe benadering van de eeuwige problemen van het zijn. Zou het slechts een variatie of een bevestiging zijn van enig bekend geloof of denksysteem, dan zou ik mij niet gedrongen hebben gevoeld het te schrijven. Hoewel het boek ontstaan en geschreven is in het Engels, is het niet alleen voor het Engels sprekende publiek bedoeld. Ook beoogt het niet de aanhangers van enig geloof te schokken of te doen schrikken, maar veeleer de mensheid wakker te schudden uit de gevoelloosheid der dogmatische verdoving, die zo vol is van haat, strijd en chaos.»

(Uit het voorwoord van de uitgevers van de eerste Engelse editie, Beiroet, 1948)

WOORD VOORAF VAN NADEEM NAIMY

Mikhail Naimy werd op 17 oktober 1889 geboren in Baskinta, een dorp in Midden-Libanon, op 1500 meter hoogte, aan de voet van de berg Sann-
een. Het biedt uitzicht op het oostelijke deel van de Middellandse Zee. Hij
was de derde zoon van een eenvoudige, Grieks-orthodoxe familie met vijf
zonen en een dochter.

Na de basisschool in Baskinta — een van de vele missiescholen die in
deze streek door de Koninklijke Russisch-Palestijnse Vereniging werden
opgericht — ging hij in 1902 naar de Russische opleiding voor leraren in
Nazareth. In 1906 kreeg hij een beurs voor het theologisch seminarie in
Poltava in de Oekraïne, waar hij tot 1911 studeerde.

Tijdens zijn verblijf in Rusland, een land waar hij bijzondere gevoelens
voor koesterde, maakte hij kennis met de Russische literatuur, die hij
hartstochtelijk las en die van blijvende invloed zou worden op zijn den-
ken en werken. Het uitvoerige dagboek dat hij gedurende deze periode in
het Russisch bijhield, bevat ook enkele vroege pogingen om in deze taal
proza en poëzie te schrijven.

In 1911 ging Naimy naar de Verenigde Staten, waar hij tot 1916 aan
Washington University, Seattle, literatuur en rechten studeerde. Toen
hij zijn studies voltooid had trok hij naar New York. Daar ontmoette hij
Kahlil Gibran en stichtte met hem en enkele andere Libanese en Syrische
emigranten de bekende «Pen Society», met als doel de Arabische litera-
tuur te bevrijden van het eenwenoude klassieke beeld en haar een nieuwe
tijd binnen te voeren, waarin ze zich zuiver, fris en modern zou kunnen
manifesteren.

Daar kon Naimy in deze periode op twee manieren aan bijdragen: ener-
zijds in zijn functie van criticus en literatuur-wetenschapper, hetgeen tot
uiting komt in zijn bekendste boek *al-Ghirbal* (De zeef), waarin hij deze

tijd berispt en bespot. Anderzijds bestond zijn bijdrage uit poëzie, toneelstukken, romans, novellen en essays, waarmee hij aangaf hoe Arabische literatuur eruit moest zien. Zijn vele geschriften uit deze periode worden in de Arabische literatuur nog altijd als standaardwerken beschouwd.

In 1932, een jaar na de dood van zijn beste vriend Gibran en na een twintigjarig ononderbroken verblijf in de Verenigde Staten — afgezien van een jaar dienstplicht 1917-1918 gedurende de Eerste Wereldoorlog in het Amerikaanse kamp in Frankrijk — besloot Naimy definitief naar zijn geboorteplaats in Libanon terug te keren. Hij koesterde deze wens al lang. Nadat hij in het Westen lang genoeg gestudeerd, gewerkt en geleefd had om de westerse cultuur te kunnen doorgronden, kwam Naimy tot het inzicht dat cultuur fundamenteel gebaseerd is op dat wat door het verstand verdedigd en empirisch bewezen kan worden. Zo heeft deze cultuur de fysieke en natuurlijke aspecten van de mens op bewonderenswaardige wijze vergroot, maar ze heeft anderzijds door haar fundamentele aard verzuimd om in de mensen een evenredige spirituele groei te veroorzaken. Een groei die zijn indrukwekkende fysieke mogelijkheden zou kunnen uitbreiden met de idee van een uiteindelijk doel. Zonder de idee van een ultiem doel is de macht van de mens ertoe gedoemd zichzelf te vernietigen.

Terug op de boerderij van zijn familie in Shakroub, een dorp in de betoverend schone natuur aan de voet van de majesteitelijke berg Sanneen, besloot Naimy om de rest van zijn leven te wijden aan het uitwerken van zijn geestelijke boodschap, die het duidelijkst naar voren komt in zijn in het Engels geschreven boek *The Book of Mirdad*. Het werd voor het eerst in 1948 uitgegeven in Beiroet. In 1954 volgde een uitgave in Bombay, in 1962 in Engeland, waar het tot op heden regelmatig herdrukt wordt. Vertalingen van dit boek zijn in bijna alle belangrijke oosterse en westerse talen verschenen.

De kern van de boodschap van Naimy is, dat de gehele kosmos zowel als het leven zelf in essentie één en ondeelbaar zijn. Maar die gemeenschappelijkheid van alle dingen is altijd groter dan de som van zijn de-

len. Dit wordt bewezen door het feit dat analyse alleen, ook al is die nog zo zorgvuldig en precies, niet kan doordringen tot de volle waarheid, en ook de werkelijkheid niet kan omvatten, of het nu om kleine of om grote dingen gaat. Daarom kan de waarheid nooit worden gegrepen door argumenten, gebaseerd op definities, of door de natuurwetenschap die gebaseerd is op de zintuiglijke ervaring, op ontleding en analyse. Alleen het innerlijke wezen van de mens kan het innerlijke wezen in andere dingen en in het gehele universum grijpen. Wanneer de mens niet geleid wordt door zijn innerlijke wezen, kan hij slechts de buitenkant van de dingen herkennen. Als buitenstaander is hij gedoemd steeds slachtoffer te worden van het feit dat hij niet tot het wezenlijke door kan dringen.

De mens als vreemdeling is altijd de oorzaak van alle menselijke tragedies in de geschiedenis. Alleen als wij ons tot de kern richten, als wij kosmisch bewust worden, kunnen we één worden met het absolute leven. Tussen de mens als buitenstaander, als laagste menselijke levensvorm, en de kosmische mens, de hoogst bereikbare, ligt de 'vuurstenen helling' uit *Het Boek van Mirdad*. Deze helling te bestijgen is de kruisgang van de mens, waarbij hij óf leeft om te sterven, óf sterft om te leven.

Naimy heeft bijna 35 geschriften in de meest verscheidene literaire genres op zijn naam staan. Het lukt hem steeds op bewonderenswaardige wijze om een vergankelijke realiteit te verenigen met een hoge spiritualiteit. *Memoirs of a Vagrant Soul* (Herinneringen van een dwalende ziel), *Sunset Soliloquy Beyond Moscow and Washington* (Monoloog bij zonsondergang over Moskou en Washington), *The Last Day* (De laatste dag) en vooral zijn driedelige autobiografie *Sab'un* (Zeventig) kunnen, net als *Het Boek van Mirdad*, als modern, spiritueel proza beschouwd worden.

Naimys geschriften zijn wijd verbreid en worden veel bestudeerd. Veel boeken en dissertaties werden over Naimy geschreven, zowel in de Arabische wereld als daarbuiten. Onlangs betitelde de uitgever van een bloemlezing Naimy in zijn boek als een der grootste spirituele denkers van de 20ste eeuw.

Afgezien van enige reizen door verschillende Arabische landen, naar India en tweemaal naar Rusland — waar hij de universiteit bezocht waar hij gestudeerd had — om op uitnodiging lezingen te houden, bleef Naimy na zijn verblijf in de Verenigde Staten voor de rest van zijn leven in zijn geboorteplaats, bezig met zijn werk, zijn bezoekers, zijn lezers en bewonderaars uit alle delen van de wereld. Hij werd liefdevol verzorgd door May, zijn nicht die tegelijk zijn huishoudster en zijn trouwe gezellin was. Naimy stierf, 99 jaar oud, op 28 februari 1988 in zijn eigen huis. Hij kreeg een staatsbegrafenis en werd bij zijn geliefde boerderij aan de voet van de berg Sanneen (de vuurstenen helling) begraven. Op zijn grafsteen in de vorm van een kruis is een citaat ingemetseld uit zijn boek *Sunset Soliloquy*. Vertaald luidt het:

Uw kind ben ik, o Heer,
en deze schone, overrijke
en lieflijke aarde,
in wiens schoot U mij heeft ingebed,
is nu de wieg
waaruit ik naar u toe kruip.

Nadeem Naimy,
Beiroet, 10 mei 1996

DE GESCHIEDENIS VAN HET BOEK

I

DE GEBONDEN ABT

In de Melkwitte Bergen, op de hoge top die bekend is als de Altaarpiek, staan de omvangrijke, sombere ruïnes van een monnikenklooster dat eens vermaardheid genoot als *De Ark*. Overleveringen plachten het te verbinden met een grijze oudheid, die teruggaat tot de zondvloed.

Talrijke legenden zijn rondom de Ark geweven, maar het meest levend bij de plaatselijke bergbewoners, te midden van wie ik toevallig eens, in de schaduw van de Altaarpiek, een zomer heb doorgebracht, is wel de volgende:

Vele jaren na de grote zondvloed zwierven Noach en zijn gezin en hun nakomelingen in de Melkwitte Bergen, waar zij vruchtbare valleien, overvloedige stromen en een zeer gelijkmatig klimaat vonden. Daar besloten zij zich te vestigen.

Toen Noach zijn einde voelde naderen, riep hij zijn zoon Sem bij zich, die, evenals hij, een dromer was en een visionair en sprak tot hem: «Zie, mijn zoon, je vaders oogst aan jaren is buitengewoon rijk geweest. Maar nu is de laatste schoof klaar voor de sikkel. Jij en je broers en je kinderen en kleinkinderen zullen de ontluisterde aarde opnieuw bevolken en je zaad zal zijn als het zand van de zee, gelijk God mij beloofd heeft.

Toch worden mijn vliedende dagen door een zekere vrees verontrust, namelijk deze, dat de mensen te eniger tijd de zondvloed en de lusten en slechtheden die hem hebben opgeroepen zullen vergeten. Zij zullen ook de Ark vergeten en het geloof dat haar gedurende honderdvijftig dagen in triomf over de furiën van de wraakzuchtige diepten droeg. Evenmin zullen zij het nieuwe leven dat uit dat geloof voortkwam in gedachten houden, en waarvan zij de vruchten behoren te zijn.

Daarom verzoek ik je, mijn zoon, bouw, opdat zij niet zullen vergeten, een altaar op de hoogste piek van deze bergen, welke piek voortaan bekend zal zijn als de Altaarpiek. Verder vraag ik je: bouw rondom dat altaar

een huis dat in alle bijzonderheden zal overeenkomen met de Ark, maar in veel kleinere afmetingen en dat bekend zal zijn als *De Ark*.

Op dat altaar zal ik mijn laatste dankoffers brengen. En houd van het vuur dat ik daarop zal doen opvlammen, een licht, voortdurend brandende. Wat het huis betreft, maak daarvan een heiligdom voor een kleine gemeenschap van uitgelezen mensen, van wie het aantal nooit groter zal zijn dan negen, noch ooit kleiner dan negen. Zij zullen bekend zijn als de Arkgenoten. Wanneer een van hen sterft, zal God onmiddellijk een ander in zijn plaats stellen. Zij zullen het heiligdom niet verlaten, maar er voor al hun dagen in worden opgenomen en daar heel de strenge eenvoud en ingetogenheid van de Moeder-Ark in praktijk brengen, terwijl zij het vuur van het geloof brandend houden en de Allerhoogste om leiding vragen voor zichzelf en hun medemensen. In hun stoffelijke behoeften zal worden voorzien door de milddadigheid van de gelovigen.»

Sem, die aan zijn vaders lippen had gehangen bij elk woord dat hij sprak, onderbrak hem om de reden te vernemen aangaande het getal negen en waarom niet meer en niet minder. De hoogbejaarde patriarch legde het hem uit, zeggende: «Negen, mijn zoon, is het getal van hen die met de ark voeren.»

Maar Sem kon er slechts acht tellen: zijn vader en moeder, zichzelf en zijn vrouw, en zijn twee broers en hun vrouwen. Daarom brachten zijn vaders woorden hem in de war. Noach, die de verwarring van zijn zoon bemerkte, legde verder uit: «Zie, mijn zoon, ik onthul je een groot geheim. De negende persoon was een verstekeling die alleen door mij gekend en gezien werd. Hij was mijn onafscheidelijke metgezel en mijn roerganger. Vraag mij niet meer over hem, maar vergeet vooral niet hem een plaats in te ruimen in je heiligdom. Dit zijn mijn wensen, Sem, mijn zoon. Zorg dat ze vervuld worden.»

En Sem handelde zoals zijn vader hem bevolen had.

Toen Noach tot zijn voorvaderen was verzameld, begroeven zijn kinderen hem onder het altaar in de Ark, die vele generaties lang in geest en in waarheid precies het heiligdom bleef dat de eerbiedwaardige overwinnaar van de zondvloed zich gedacht en verordineerd had.

In de loop van de eeuwen echter begon de Ark langzamerhand van de

gelovigen giften aan te nemen die haar behoeften ver te boven gingen. Dientengevolge werd zij ieder jaar rijker aan landerijen, zilver en goud en edelgesteente.

Enkele generaties geleden, toen een van de negen juist was overleden, kwam een vreemdeling aan de poorten en verzocht in de gemeenschap te worden opgenomen. Volgens de overoude tradities van de Ark die nooit waren overtreden, had men de vreemdeling onmiddellijk moeten aanvaarden, daar hij de eerste was die terstond na de dood van een deelgenoot om toelating kwam vragen.

Maar de oudste, zoals de abt van de Ark werd genoemd, was in die tijd toevallig een eigenzinnig, wereldsgezind en hardvochtig man. Het uiterlijk van de vreemdeling die naakt en uitgehongerd was en overdekt met wonden stond hem niet aan en hij zei hem dat hij onwaardig was in de gemeenschap te worden opgenomen.

De vreemdeling bleef er echter op staan toegelaten te worden en door deze onverzettelijkheid ontstak de oudste zo in woede dat hij hem beval het terrein terstond te verlaten. Maar de vreemdeling hield vol, met klem van redenen en wenste niet weggezonden te worden. Tenslotte overreedde hij de oudste hem als knecht op te nemen.

Lang wachtte de oudste of de Voorzienigheid een deelgenoot zou zenden, die de plaats van de gestorvene zou kunnen innemen. Maar er kwam niemand. Zo herbergde de Ark voor de eerste maal in haar geschiedenis acht deelgenoten en een knecht.

Zeven jaren gingen voorbij en het klooster werd zo rijk dat niemand zijn rijkdommen kon schatten. Het was eigenaar van alle landerijen en dorpen mijlenver in de omtrek. De oudste was zeer gelukkig en werd de vreemdeling goedgezind, daar hij meende dat deze de Ark geluk had gebracht.

Bij het gloren van het achtste jaar echter begon dit alles snel te veranderen. De eenmaal vreedzame gemeenschap kwam in gisting. De schrandere oudste vermoedde weldra dat de vreemdeling de oorzaak ervan was en besloot hem buiten de deur te zetten. Maar het was helaas te laat. De onder zijn leiding staande monniken waren voor geen enkele regel of rede meer vatbaar. In twee jaar tijd gaven zij alle bezittingen van het kloos-

ter, zowel de roerende als de onroerende, weg. De talloze pachters van het klooster maakten zij tot vrije eigenaars. En in het derde jaar verlieten zij het klooster. En wat nog ontzettender was: de vreemdeling sprak een vloek uit over de oudste, waardoor deze aan de terreinen van het klooster gebonden werd en stom werd tot op deze dag.

Zo luidt de legende.

Het ontbrak niet aan ooggetuigen die mij verzekerden dat zij bij vele gelegenheden, soms bij dag en soms bij nacht, de oudste hadden zien ronddolen over de terreinen van het verlaten en nu tot ruïne vervallen klooster. Toch was niemand ooit in staat geweest een woord uit hem te krijgen. Bovendien verdween hij altijd snel wanneer hij merkte dat iemand, man of vrouw, in zijn nabijheid was, maar niemand wist waarheen.

Ik moet zeggen dat deze geschiedenis mij van mijn rust beroofde. Het visioen van een eenzame monnik — of zelfs van zijn schaduw — die gedurende vele jaren ronddoolde over de binnenplaatsen van zulk een overoud heiligdom daarboven, op een zo verlaten piek als de Altaarpiek, vervolgde mij zozeer dat ik het niet kon verdrijven. Het kwelde mijn ogen; het hamerde in mijn gedachten; het geselde mijn bloed; het prikkelde mijn vlees en gebeente.

Tenslotte besloot ik de berg te gaan bestijgen.

II

DE VUURSTENEN HELLING

Aan de westzijde naar de zee gekeerd en met een breed, steil en rot-sig front vele duizenden voeten erboven uitrijzend, verhief de Altaarpiek zich van verre uitdagend en afschrikwekkend. Toch werden mij twee tamelijk veilige toegangswegen gewezen, beide smal en bochtig en door vele afgronden omgeven — de een vanuit het zuiden, de andere vanuit het noorden. Ik besloot geen van beide te nemen. Tussen die twee kon ik een smalle, schijnbaar gladde helling onderscheiden die direct van de top van de berg naar beneden liep en bijna tot aan de voet reikte; deze helling leek mij de koninklijke weg naar de top. Zij trok mij aan met een geheimzinnige, bovenaardse kracht en ik besloot deze weg tot de mijne te maken.

Toen ik mijn besluit aan een van de plaatselijke bergbewoners kenbaar maakte, keek hij mij met een blik van ontzetting aan en riep, terwijl hij de handen ineensloeg, ontdaan uit: «De vuurstenen helling? Wees niet zo dwaas uw leven zó goedkoop te verdoen! Velen hebben die weg vóór u geprobeerd, maar geen is ooit teruggekeerd om het na te vertellen. De vuurstenen helling? Nooit, nooit!»

Daarop drong hij erop aan mij bij het beklimmen van de berg tot gids te dienen. Maar ik wees zijn hulp beleefd van de hand; ik kan niet verklaren waarom zijn vrees ten averechtse uitwerking op mij had. In plaats van mij af te schrikken, spoorde ze mij aan en versterkte mij slechts in mijn vastbeslotenheid.

Op een morgen, toen het duister van de nacht nog maar langzaam plaats begon te maken voor het grauwe licht van de wordende dag, schudde ik de nachtelijke dromen van mijn oogleden en begaf mij, voorzien van mijn staf en van zeven broden, op weg naar de vuurstenen helling. De zachte adem van de vervliedende nacht, de snelle polsslag van de geborenwordende dag, een knagend verlangen om het mysterie van de gebon-

den monnik te ontraadselen, en een nog dieper knagend verlangen mij, al was het maar voor nog zo'n kort ogenblik, te bevrijden van het juk van mijzelf, scheen vleugels te verlenen aan mijn voeten en stuwkracht aan mijn bloed.

Ik ving mijn reis aan met een lied in mijn hart en vastbeslotenheid in mijn ziel. Maar toen ik, na een lange, opgewekte mars het laagste deel van de helling bereikte en opwaarts blikte om een indruk te krijgen van hetgeen mij wachtte, verstilde mijn gezang. Wat mij op een afstand een rechte, gladde, uitgeholde weg toegeschenen had, zo effen als een lint, strekte zich nu breed, steil, hoog en onoverwinnelijk voor mij uit. Zo ver mijn oog reikte zag ik omhoog en aan weerskanten niets dan gebroken vuurstenen van verschillende maten en vormen, waarvan zelfs de kleinste splinter scherp was als een naald of als een geslepen lemmet. Nergens ook maar een spoor van leven. Het gehele landschap was als met een somber, vrees aanjagend kleed overtoegen, terwijl van de top zelfs geen glimp te zien was. Toch liet ik mij niet afschrikken.

Terwijl ik de ogen van de goede man die mij tegen de helling gewaar-schuwd had nog op mijn gezicht voelde branden, riep ik mijn vastbeslotenheid te hulp en begon mijn tocht naar boven. Spoedig echter besefte ik dat mijn voeten alleen mij niet veel verder zouden brengen, want de vuurstenen gleden voortdurend onder mijn voeten vandaan en veroorzaakten een afschuwelijk geluid, alsof een miljoen mensen bezig was de wurgingsdood te sterven. Om enigszins vooruit te komen moest ik mijn handen, knieën en tenen in de beweeglijke stenen graven. Hoe wenste ik toen de behendigheid van een geit te bezitten!

Zigzag krabbelde ik langzaam naar boven, zonder mijzelf rust te gunnen. Ik begon te vrezen dat de nacht mij zou overvallen vóór ik mijn doel had bereikt, en aan terugkeren wilde ik zelfs niet denken.

De dag was nagenoeg ten einde toen ik plotseling door een hevige honger werd overvallen. Tot dat ogenblik had ik aan eten of drinken in het geheel niet gedacht. De broden die ik in een halsdoek om mijn middel had geknoopt, waren nu echter van onschatbare waarde. Ik haalde ze te voorschijn en wilde juist een stuk ervan afbreken toen de klank van een bel en een klagend geluid als van een rietfluit mijn oor trof. Wie zou dat

verwacht hebben in deze troosteloze verlatenheid, waar alles met vuurstenen en nog eens vuurstenen bezaaid was.

Plotseling zag ik op de bergkam rechts van mij een grote zwarte belhamel verschijnen. In een ogenblik was ik aan alle kanten door geiten omringd. De vuurstenen maakten bij hen net zulk een hels lawaai als bij mij, maar bij hen klonk het minder afschuwelijk. Als op een teken vielen de geiten onder aanvoering van de belhamel op mijn brood aan, en zij zouden het zeker onder mijn handen vandaan hebben gehaald als ze daarvan niet waren weerhouden door de stem van hun herder, die — hoe en vanwaar weet ik niet — naast mij was komen staan. Het was een jongeman met een opvallend uiterlijk, lang, sterk en stralend. Een dierenhuid, om zijn lendenen geslagen, was zijn enige kleding en de rietfluit in zijn hand zijn enige wapen.

«Mijn belhamel is een verwende geit», zei hij zacht en glimlachend. «Ik voed hem met brood zo dikwijls ik het maar heb. Maar sedert vele, vele manen zijn hier geen brood etende schepselen voorbij gekomen.» Waar na hij zich tot de belhamel keerde met de woorden: «Zie je hoe goed de fortuin zorgt, mijn trouwe belhamel? Wanhoop nooit aan de fortuin.»

Daarop bukte hij zich en nam een brood. Ik dacht dat hij honger had en zei vriendelijk en volkomen gemeend: «Wij zullen dit sobere maal samen delen. Er is genoeg brood voor ons beiden en ook voor de belhamel.»

Maar tot mijn stomme verbazing en ontsteltenis wierp hij het eerste brood voor de geiten, toen het tweede en het derde en zo tot het zevende toe, terwijl hijzelf van ieder brood een hap nam.

Ik was als door de bliksem getroffen en voelde boosheid in mij opkomen. Maar daar ik mijn hulpeloosheid besepte, beheerste ik mijn toorn zo goed mogelijk en, met vragende blik naar de geitenhoeder kijkend, zei ik half smekend, half verwijtend: «Nu u met het brood van een hongerige man uw geiten hebt gevoed, zou u hém nu niet willen voeden met een weinig van hun melk?»

Maar hij antwoordde: «De melk van mijn geiten is vergif voor dwazen; en ik zou niet willen dat een van mijn geiten schuldig zou zijn aan de dood van zelfs maar één dwaas.

«Maar waarom ben ik een dwaas?»

«Omdat u zeven broden meeneemt voor een reis van zeven levens.»

«Had ik er dan zeventuizend moeten meenemen?»

«Welnee, helemaal geen!»

«Wilt u mij dan vertellen dat ik zulk een lange reis had moeten ondernemen zonder enige mondvoorraad?»

«De weg die niet voorziet in wat de reiziger nodig heeft, is geen weg om te gaan.»

«Wilt u mij dan vuurstenen laten eten voor brood en mij mijn zweet laten drinken voor water?»

«Uw vlees is voldoende voedsel en uw bloed is voldoende drinken. Bovendien is er de weg.»

«U gaat te ver met uw spotternij, geitenhoeder. Toch zal ik u niet met gelijke munt betalen. Wie van mijn brood eet, wordt mijn broeder, al laat hij mij ook uitgehongerd achter. Het daglicht begint achter de berg schuil te gaan en ik moet voort. Zou u mij niet willen vertellen of ik nog ver van de top ben?»

«U bent zeer dicht bij de vergetelheid!»

Daarop bracht hij de fluit aan zijn lippen en wandelde weg op de lugubere tonen van een melodie die klonk als een klacht uit de onderwereld. De belhamel volgde, met de rest van de geiten achter zich aan. Nog lang hoorde ik het schuiven en kraken van de vuurstenen en het geblaas van de geiten, vermengd met het klagende geluid van de fluit.

Ik was mijn honger geheel vergeten en begon met het herstel van wat de geitenhoeder van mijn wilskracht en vastbeslotenheid had tenietgedaan. Als de nacht mij dan toch in deze naargeestige massa glibberige, altijd schuivende vuurstenen moest overvallen, diende ik tenminste een plaats te zoeken waar ik mijn vermoeide botten zou kunnen uitstrekken, zonder vrees te hebben van de helling af te rollen. Ik hervatte dus mijn gekrabbel. Toen ik naar beneden keek kon ik nauwelijks geloven dat ik al zo hoog geklommen was. De voet van de helling was niet meer te zien, terwijl de top bijna binnen mijn bereik scheen.

Bij het vallen van de nacht kwam ik bij een paar rotsen die een soort grot vormden. Ofschoon de grot zich boven een afgrond welfde waaruit sombere, donkere schaduwen oprezen, besloot ik daar de nacht door te

brengen.

Mijn schoenen waren aan flarden en met bloedvlekken overdekt. Toen ik probeerde ze uit te doen, bemerkte ik dat mijn huid eraan vastkleefde alsof ze eraan vast was geplakt. De palmen van mijn handen waren met rode kloven overdekt. Mijn nagels zagen eruit als de rand van een stuk bast dat van een dode boom was gerukt. Mijn kleren waren door de scherpe steenscherven flink gehavend, mijn hoofd was zwaar van de slaap en ik kon nergens anders meer aan denken. Hoe lang ik geslapen had — een ogenblik, een uur, of een eeuwigheid — weet ik niet. Maar ik werd wakker doordat ik voelde dat iets of iemand aan mijn mouw trok. Toen ik verschrikt en nog suf van de slaap overeind kwam, zag ik een jong meisje voor mij staan met een flauw lichtende lantaarn in haar hand. Zij was geheel naakt en haar gezicht en gestalte waren van een tere schoonheid. Een oude vrouw, die even lelijk was als het meisje mooi, trok aan de mouw van mijn jas. Een koude huivering doordrong mij van top tot teen.

«Zie je hoe goed de fortuin zorgt, mijn lieve kind?» zei de vrouw, terwijl zij de jas van mijn schouders begon te trekken. «Wanhoop nooit aan de fortuin.»

Mijn tong was als verlamd. Ik deed geen poging om te spreken en nog minder om mij te verzetten. Tevergeefs appelleerde ik aan mijn wil, deze scheen mij te hebben verlaten, zo volslagen machteloos was ik in de handen van de oude vrouw, ofschoon ik haar en haar kind uit de grot had kunnen slaan als ik dat gewild had. Maar ik had geen wil en ook geen kracht om te slaan.

Niet tevreden met mijn jas, ging de vrouw verder mij te ontkleden, tot ik geheel naakt was. En terwijl zij mij ontkleedde, overhandigde zij ieder kledingstuk aan het meisje, dat het aantrok. De schaduw van mijn naakte lichaam op de muur van de grot, alsmede de rafelige schaduw van de twee vrouwen vervulden mij met vrees en afkeer. Ik keek toe zonder te begrijpen en stond daar sprakeloos, terwijl spreken juist dringend nodig was en het enige wapen dat mij in mijn onverkwikkelijke toestand was gelaten. Tenslotte kwam mijn tong los en zei ik: «Als u alle schaamte verloren hebt, oude vrouw, ik niet. Ik schaam mij voor mijn naaktheid, zelfs voor een schaaamteloze heks als u bent. Maar oneindig meer schaam ik

mij voor de onschuld van het meisje.»

«Als zij uw schaamte draagt, draagt u dan haar onschuld.»

«Wat heeft een meisje aan de haveloze kleren van een vermoeide man, en dan nog wel van iemand die op zulk een plaats en in zulk een nacht in de bergen verdwaald is.»

«Misschien om zijn last te verlichten. Misschien om haar te verwarmen. De tanden van het arme kind klapperen van de kou.»

«Maar als de kou mijn tanden doet klapperen, waarmee moet ik die dan verdrijven? Is er dan geen medelijden in uw hart? Mijn kleren zijn al wat ik bezit in deze wereld.»

*«Hoe minder men bezit,
hoe minder men bezeten wordt.
Hoe meer men bezit,
hoe meer men bezeten wordt.
Hoe meer men bezeten wordt,
hoe minder men wordt geacht.
Hoe minder men bezeten wordt,
hoe meer men wordt geacht.»*

Laten wij weggaan, mijn kind.

Toen zij het meisje bij de hand nam en op het punt stond weg te gaan, drongen zich duizend vragen aan mij op, die ik haar zou willen stellen, maar slechts één ervan kwam over mijn lippen:

«Oude vrouw, zou u mij, voor u weggaat, alstublieft willen vertellen of ik nog ver van de top ben?»

«U bent op de rand van de zwarte afgrond.»

Het flikkerende licht van de lantaarn wierp hun zonderlinge schaduw en de grot in toen zij naar buiten stapten en in de inktzwarte nacht verdwenen. Een donkere golf van kou stormde van ik-weet-niet- waar op mij toe. Nog donkerder en ijziger golven volgden. Zelfs de muren van de grot schenen kou uit te ademen. Mijn tanden klapperden, en mijn toch reeds verwarde gedachten warrelden wild dooreen: de geiten die op vuurste-

nen graasden, de spottende geitenhoeder, deze vrouw en dit meisje; ikzelf naakt, aan alle kanten gekneusd, vernederd en gegriefd, uitgehongerd, de bevroeringsdood nabij, verbijsterd, en in zulk een grot, aan de rand van zulk een afgrond! Was ik vlak bij mijn doel? Zal ik het ooit bereiken? Zal er een einde komen aan deze nacht?

Nauwelijks had ik de tijd mijzelf te vermannen, toen ik het blaffen van een hond hoorde en vlak bij mij weer een licht zag, dat juist de grot in scheen.

«Zie je hoe goed de fortuin zorgt, mijn liefde? Wanhoop nooit aan de fortuin.»

Het was de stem van een stokoude man, met een baard, gebogen en beverig in de knieën. Hij sprak tegen een vrouw, die even oud was als hijzelf, tandeloos, met verwarde haren en kleren, en eveneens gebogen en met bevende knieën. Schijnbaar zonder notitie van mij te nemen, ging hij voort met hetzelfde piepende stemgeluid dat moeizaam uit zijn keel kwam:

«Een prachtige bruidskamer voor onze liefde, en een schitterende staf in de plaats van die je verloren hebt. Met zulk een staf zul je nooit meer struikelen, mijn liefde.» Terwijl hij dit zei, raapte hij mijn staf op en overhandigde die aan de vrouw, die er zich met tederheid overheen boog en hem liefkozend met haar verdorde handen streelde. Toen vervolgde hij, alsof hij mij opmerkte, maar steeds sprekend tot zijn metgezellin: «Die vreemdeling zal dadelijk vertrekken, liefde, en wij zullen onze nachtelijke dromen geheel alleen dromen.»

Dit trof mij als een bevel, dat ik maar had op te volgen, daar ik onmachtig was het te weerstaan, vooral toen de hond mij dreigend grommend naderde, als om het bevel van zijn meester uit te voeren. Het hele tafereel vervulde mij met ontzetting. Ik nam het waar alsof ik droomde. Als gehypnotiseerd rees ik overeind en ging naar de ingang van de grot, terwijl ik wanhopige pogingen deed om te spreken — om mijzelf te verdedigen en voor mijn recht op te komen.

«Mijn staf hebt u al genomen. Zult u zó wreed zijn mij nu ook nog deze grot te ontnemen die voor deze ene nacht mijn onderdak is?»

*Gelukkig zij, die zonder staf gaan,
Want zij struikelen niet.
Gelukkig zij, die zonder huis zijn,
Want zij zijn thuis.
Alleen struikelaars — zoals wij —
Behoeven een staf tot stut.
Alleen de aan-huis-geketenden — zoals wij —
Behoeven huis of hut.*

Zo zongen zij samen, terwijl zij hun bed klaar maakten door met hun lange nagels de grond om te woelen en het grind omhoog te halen; maar van mij namen zij geen notitie.

Daarom riep ik in wanhoop uit: «Kijk naar mijn handen! Kijk naar mijn voeten! Ik ben een reiziger die op deze troosteloze helling verdwaald is. Ik volgde mijn weg hierheen in mijn eigen bloed. Maar ik kan geen handbreed meer zien van deze verschrikkelijke berg, waarmee u zo vertrouwd schijnt te zijn. Bent u dan niet bang voor vergelding? Geef mij tenminste uw lantaarn, als u mij niet wilt toestaan vannacht deze grot met u te delen.»

*Liefde wil zich niet bloot geven,
Liefde wil ongedeeld zijn.
Heb lief en aanschouw.
Verlicht en wees.
Als de nacht is verbloed,
En de dag is gevloten,
En de aarde is gestorven,
Hoe zullen dan reizigers gaan?
Wie zal er de moed toe hebben?*

Hoewel tot het uiterste geprikkeld, besloot ik mijn toevlucht te nemen tot een smeekbede, ofschoon ik tegelijkertijd voelde dat het van geen nut zou zijn, want een bovennatuurlijke kracht bleef mij naar buiten drijven: «Goede oude man! Goede oude vrouw! Hoewel ik verstijfd ben van kou

en niet spreken kan van vermoeidheid, zal ik uw vreugde niet bederven. Ook ik heb eens van de liefde geproefd. Ik zal u mijn staf laten en mijn nederig verblijf, dat u tot uw bruidsvertrek verkoren hebt. Maar één kleinigheid vraag ik u daarvoor in ruil: nu u mij het licht van uw lantaarn weigert, wilt u dan misschien zo vriendelijk zijn mij buiten deze grot te brengen en mij de richting naar de top te wijzen? Ik heb alle gevoel voor richting en evenwicht verloren. Ik weet niet hoe hoog ik gestegen ben en hoeveel hoger ik nog moet gaan.»

Zonder op mijn smeekbeden te letten, zongen zij voort:

*De ware hoge is steeds laag.
De ware snelle is steeds traag.
De hoogst gevoelige is als verdoofd.
De welsprekende als van spraak beroofd.
Eb en vloed zijn één getijde,
De gidsloze heeft het veiligste geleide.
De zeer grote is zeer klein.
Wie alles geeft, hem zal 't alles zijn.*

In een laatste poging smeekte ik hun mij te vertellen welke weg ik moest inslaan na het verlaten van de grot, want de dood kon reeds bij de eerste stap die ik zou doen, op mij loeren en ik wilde nog niet sterven. Met ingehouden adem wachtte ik op hun antwoord, dat wéér in een akelig, geheimzinnig gezang gegeven werd en mij nog meer verslagen en verbitterd maakte dan ik reeds was:

*De top van de rots is hard en steil.
De schoot van de leegte is zacht en diep.
De leeuw en de made,
De ceder en de takkenbos,
Het konijn en de slak,
De hagedis en de kwartel,
De adelaar en de mol,*

*Zij alle in één hol.
Eén haak, één aas.
Alleen de dood kan het weer goed maken,
Zo beneden, zo boven.
Sterf om te leven, of leef om te sterven.*

Het flakkerende licht van de lantaarn ebde weg toen ik op handen en voeten uit de grot kroop, met de hond sluipend achter mij aan, alsof hij zich ervan wilde overtuigen dat ik werkelijk verdwenen was. De duisternis was zo zwaar dat ik haar zwarte gewicht op mijn oogleden kon voelen. Geen ogenblik mocht ik nog dralen, dat maakte de hond mij wel duidelijk.

Eén aarzelende stap. Nóg een aarzelende stap. Bij de derde had ik het gevoel alsof de berg plotseling van onder mijn voeten weggegleden was, en werd ik gegrepen door de ziedende baren van een zee van duisternis, die mijn adem wegzoog en mij met geweld omlaag wierp, in de grondeloze diepte.

En terwijl ik in het ledig van de zwarte afgrond neerstortte, was het laatste beeld dat door mijn bewustzijn flitste, dat van de demonische bruid en bruidegom.

Het laatste dat ik mompelde, terwijl de adem in mijn neusgaten bevroor, waren hun woorden:

Sterf om te leven, of leef om te sterven.

III

DE BEWAARDER VAN HET BOEK

«Sta op, o gelukkige vreemdeling! U hebt uw doel bereikt!»

Versmachtend van de dorst en ineenkrimpend onder de schroeiende stralen van de zon, opende ik mijn ogen een beetje en bemerkte dat ik uitgestrekt op de grond lag. Over mij heen gebogen stond de donkere gestalte van een man, die zacht mijn lippen met water bevochtigde en even zacht het bloed van mijn vele wonden waste. Hij had een fors voorkomen, grove gelaatstreken, een ruige baard, zware wenkbrauwen en een diepe, scherpe blik; zijn leeftijd was zeer moeilijk te raden. Maar zijn aanraking was zacht en versterkend. Met zijn hulp was ik in staat overeind te gaan zitten en hem met een stem die ikzelf nauwelijks kon horen, te vragen:

«Waar ben ik?»

«Op de Altaarpiek.»

«En de grot?»

«Die is achter u.»

«En de zwarte afgrond?»

«Die ziet u vóór u.»

Groot was mijn verbazing toen ik inderdaad achter mij de grot zag en voor mij de zwarte afgrond zag gapen. Ik zat precies op de rand ervan en vroeg de man met mij de grot in te gaan, hetgeen hij bereidwillig deed.

«Wie heeft mij uit de afgrond gehaald?»

«Hij die u naar de top heeft geleid, zal u ook uit de afgrond hebben gebracht.»

«Wie is *hij*?»

«Dezelfde *hij* die mijn tong kluisterde en mij gedurende honderdvijftig jaren aan deze piek geketend heeft.»

«Bent u dan de gebonden abt?»

«Dat bèn ik.»

«Maar u spreekt en hij is stom.»

«U hebt mijn tong losgemaakt.»

«Ook schuwt hij het gezelschap van mensen. Maar u schijnt helemaal niet bevreesd te zijn voor mij.»

«Ik schuw alle mensen, behalve u.»

«U hebt nooit tevoren mijn gezicht gezien. Hoe kunt u dan alle mensen schuwen, behalve mij?»

«Honderdvijftig jaren lang heb ik gewacht op uw komst. Honderdvijftig jaren lang hebben mijn zondige ogen, zonder één dag over te slaan, in alle jaargetijden en bij alle weersgesteldheden de flanken van de helling afgezocht of ik misschien een man zou zien die deze berg zou bestijgen en hier zou aankomen zoals u: zonder staf, naakt en zonder proviand. Velen hebben getracht de helling te beklimmen, maar geen kwam ooit tot hier. Velen zijn langs andere paden gekomen, maar géén zonder staf, naakt en zonder proviand. Ik heb uw vorderingen gisteren de ganse dag gadeslagen. Ik liet u uitslapen in de grot, maar bij het eerste morgengloren kwam ik hier en vond u buiten bewustzijn. Toch was ik er zeker van dat u tot leven zou komen. En zie nu: u bent méér levend dan ik. U bent gestorven om te leven. Ik leef om te sterven. Glorie zij zijn naam! Het is alles zoals hij het voorzegt heeft. Het is alles zoals het moet zijn. Er is in mij niet de minste twijfel dat u de uitverkoren mens bent.»

«Wie?»

«De gezegende, in wiens handen ik het heilige boek moet overdragen, opdat hij het aan de wereld bekend zal maken.»

«Welk boek?»

«Zijn boek - het *Boek van Mirdad*.»

«Mirdad? Wie is Mirdad?»

«Is het mogelijk dat u niet van Mirdad hebt gehoord? Hoe vreemd! Ik was er volkomen zeker van dat zijn naam nu de aarde zou hebben vervuld, zoals hij tot op deze dag de grond beneden mij, de lucht rondom mij en de hemel boven mij vervult. Heilig is deze grond, o vreemdeling, want zijn voeten hebben hem betreden. Heilig is deze lucht, want zijn longen hebben haar ingeademd. Heilig is dit uitspansel, want zijn ogen hebben het doorvorst.»

Nadat de monnik dit gezegd had, boog hij eerbiedig, kuste de grond

driemaal en zweeg.

Na een pauze zei ik: «U hebt het verlangen in mij gewekt meer te vernemen over de mens die u Mirdad noemt.»

«Luister en ik zal u vertellen wat mij geoorloofd is te vertellen. Mijn naam is Shamadam*. Ik was de oudste van de Ark toen een van de negen deelgenoten stierf. Nauwelijks was zijn ziel van hier vertrokken of men kwam mij vertellen dat er een vreemdeling aan de poort was die naar mij vroeg. Ik wist dadelijk dat de Voorzienigheid hem gezonden had om de plaats van de gestorven deelgenoot in te nemen en ik had mij behoren te verheugen dat God nog steeds over de Ark waakte, zoals Hij dat sinds de dagen van onze vader Sem gedaan had.»

Op dat moment onderbrak ik hem om te vragen of wat door de mensen beneden verteld werd waar was, dat de Ark was gebouwd door Noachs eerste zoon. Zijn antwoord kwam vlug en nadrukkelijk: «Ja zeker, het is precies zoals het u verteld is.»

Daarna vervolgde hij: «Ja, ik had mij behoren te verheugen. Maar om redenen die ik niet kan overzien, rees er verzet in mijn borst. Zelfs vóór ik de vreemdeling één blik had gegund, vocht mijn gehele wezen tegen hem. En ik besloot hem te weigeren, waarbij ik ten volle besepte dat ik, door hem af te wijzen, de onschendbare regels zou schenden en ook Hem zou afwijzen door wie de vreemdeling gezonden was.

Toen ik de poort opende en hem zag — een jongeling nog, van zeker niet meer dan vijftig jaar — werd mijn hart als een bastion van dolken, waarmee ik hem wel had willen doorsteken. Naakt, volkomen uitgehongerd en zonder ook maar iets tot zijn bescherming, zelfs geen staf, zag hij er uitermate hulpeloos uit. Toch wekte hij, door een zeker licht dat van zijn gezicht straalde, de indruk onkwetsbaarder te zijn dan een ridder in volle wapenrusting en veel, veel ouder dan zijn jaren. Alles in mij kwam tegen hem in opstand. Iedere bloeddruppel in mijn aderen wenste hem te vernietigen.

Vraag mij niet om een verklaring. Misschien aanschouwde zijn doordringend oog de ware toestand van mijn ziel en was ik bevreesd mijn ziel onverhuld aan iemand te tonen. Misschien ontsluisde zijn reinheid mijn

* To sham: veinzen, voorwenden, doen alsof; *Shamadam* betekent dus: valse Adam, namaak-Adam (noot van de vertaler).

vuilheid en kwetste het mij de sluiers te verliezen die ik zo lang voor mijn vuil geweven had. Want het vuile bemint altijd zijn sluiers. Wellicht was er een overoude vete tussen zijn gesternte en het mijne. Wie weet het? Wie zal het zeggen? Hij alleen kan het vertellen.

Ik zei hem op de botste, meest meedogenloze wijze dat hij niet tot de gemeenschap kon worden toegelaten en beval hem onmiddellijk weg te gaan. Maar hij bleef op zijn stuk staan en raadde mij rustig aan goed te overwegen wat ik deed. Ik vatte zijn raad als een belediging op en spuwde hem in het gezicht. Wederom was hij niet van zijn stuk te brengen en gaf mij, terwijl hij langzaam het speeksel van zijn gezicht afveegde, nogmaals de raad mijn beslissing te herzien. Toen hij het speeksel van zijn gezicht veegde, had ik het gevoel of het mijne ermee besmeurd werd. Ook voelde ik mij verslagen en erkende, ergens diep in mij, dat de strijd ongelijk was en dat hij de sterkste was.

Zoals alle verslagen trots, wilde ook mijn trots de strijd niet opgeven voor hij geheel terneer lag, vertrapt in het stof. Bijna was ik op het punt het verzoek van de man in te willigen. Maar ik wenste hem eerst verneerd te zien, hetgeen mij echter in geen enkel opzicht gelukte. Plotseling vroeg hij om wat eten en kleren, en mijn hoop herleefde. Met honger en kou als bondgenoten geloofde ik de strijd gewonnen te hebben. Wreed weigerde ik hem een stuk brood te geven, onder het voorwendsel dat het klooster van liefdadigheid leefde en geen liefdadigheid kon betonen. Dat was een grove leugen, want het klooster was veel te rijk om voedsel en kleren aan behoeftigen te weigeren. Maar ik wilde dat hij erom zou smeken. Hij smeekte echter niet. Hij verlangde het als een recht: zijn wijze van vragen was als een bevel.

De strijd duurde lang, maar de uitslag was geen moment onzeker. Van de aanvang af was hij de winnaar. Om mijn nederlaag te camoufleren, stelde ik hem tenslotte voor als knecht in de Ark te komen — alleen als knecht. Dat, zo troostte ik mijzelf, zou hem verootmoedigen. Zelfs toen besepte ik nog niet dat ik de bedelaar was en niet hij. Om mijn vernedering te bezegelen nam hij mijn voorstel zonder protest aan. Weinig drong het op dat moment tot mij door dat ik, alleen reeds door hem als knecht toe te laten, mijzelf erbuiten plaatste. Tot de laatste dag hield ik vast aan

mijn waan dat ik, en niet hij, de heer was van de Ark. O Mirdad, Mirdad, wat hebt u Shamadam aangedaan! Shamadam, wat heb je jezelf aangedaan!»

Twee grote tranen liepen langs 's mans baard en zijn zware lichaam schokte. Mijn hart werd bewogen en ik zei: «Spreek nu maar niet meer over deze man, wiens gedachtenis u zo doet huilen.»

Shamadam antwoordde: «Laat u niet in verwarring brengen, o gezegde boodschapper. Het is de trots van weleer die de oudste deze bittere tranen doet schreien. Het is het gezag van de letter, dat tandenknarst tegen het gezag van de geest. Laat de trots maar wenen; hij weent voor het laatst. Laat het gezag maar tandenknarsen; het doet het voor het laatst. Ach, waren mijn ogen niet zo door aardse nevels gesluierd geweest, toen zij zijn hemelse gelaatsuitdrukking voor het eerst aanschouwden! Ach, waren mijn oren niet zo toegesloten geweest door de wijsheid van de wereld, toen zij op de proef werden gesteld door zijn goddelijke wijsheid! Ach, was mijn tong maar niet bekleed geweest met de bittere zoetheden van het vlees, toen zij strijd voerde tegen zijn woord, dat door de Geest geleid werd! Groot is de oogst van het onkruid van mijn waan en nog groter zal hij worden.

Gedurende zeven jaren was hij als een nederige dienaar in ons midden — zacht, waakzaam, strijdloos, onopvallend en steeds bereid aan de kleinste opdracht van wie ook van de deelgenoten te voldoen. Hij ging rond alsof hij zweefde. Geen woord kwam over zijn lippen. Wij dachten dat hij een gelofte van zwijgzaamheid had afgelegd. Sommigen van ons waren in het begin geneigd hem dwars te zitten. Hij beantwoordde hun steken met een onaardse kalmte en dwong ons weldra allen zijn zwijgzaamheid te eerbiedigen. In tegenstelling tot de overige zeven deelgenoten, die zijn kalmte wisten te waarderen en er de rustgevende invloed van ondergingen, vond ik haar drukkend en enerverend. Ik deed dikwijls pogingen hem uit zijn evenwicht te brengen, maar altijd tevergeefs. Hij had ons als zijn naam *Mirdad* opgegeven. Alleen op die naam reageerde hij. Dat was alles wat wij van hem wisten. Toch ondergingen wij allen in sterke mate zijn aanwezigheid, en wel zodanig dat wij vrijwel nooit, zelfs niet over belangrijke dingen, spraken zolang hij zich niet in zijn cel had

teruggetrokken.

Het waren jaren van overvloed, die eerste zeven jaren van Mirdad. De uitgestrekte bezittingen van het klooster waren meer dan zevenvoudig toegenomen. Mijn hart werd zachter jegens hem gestemd, en ik overlegde ernstig met de gemeenschap of wij hem maar niet als deelgenoot zouden toelaten, daar de Voorzienigheid ons niemand anders gezonden had.

Juist toen gebeurde wat niemand had voorzien, wat niemand kón voorzien en het minst van allen deze onnozele Shamadam: Mirdad verbrak het zegel van zijn lippen — en de storm brak los. Hij liet de vrije loop aan wat zijn zwijgzaamheid zo lang verborgen had gehouden en het barstte los in zulke onweerstaanbare stromen, dat alle deelgenoten gegrepen werden door hun alles wegvagende kracht. Allen — behalve deze onnozele Shamadam, die ze tot het laatst toe bestreed. Ik trachtte het getij te keren door een beroep te doen op mijn gezag als oudste, maar de deelgenoten erkenden nog slechts het gezag van Mirdad.

Mirdad was meester en Shamadam slechts een uitgestotene. Ik nam zelfs mijn toevlucht tot list. Sommige deelgenoten trachtte ik om te kopen door hun massa's zilver en goud aan te bieden; anderen beloofde ik grote stukken vruchtbaar land. Bijna was ik geslaagd, toen op de een of andere geheimzinnige manier Mirdad van mijn pogingen op de hoogte kwam en ze zonder enige inspanning tenietdeed — eenvoudig met een paar woorden.

Zeer vreemd en zeer ingewikkeld was de leer die hij bracht. U zult die volledig in het boek vinden. Daarover mag ik niet spreken. Maar zijn welsprekendheid deed sneeuw als pek verschijnen en pek als sneeuw. Zo doordringend en machtig was zijn woord. Wat kon ik tegenover dat wapen stellen? Niets, helemaal niets, behalve het zegel van het klooster dat onder mijn berusting was. Maar zelfs dat werd nutteloos gemaakt, want onder zijn vlamme vermaningen dwongen de deelgenoten mij mijn handtekening en het kloosterzegel onder elk document te zetten dat zij mij voorhielden. Stuk voor stuk schonken zij de landerijen van het klooster weg, die eeuwenlang door de gelovigen aan het klooster waren afgestaan.

Vervolgens begon Mirdad de deelgenoten uit te zenden, beladen met

giften voor de armen en de behoeftigen van alle dorpen hier in de omtrek. Op de laatste «Dag van de Ark,» een van de beide jaarfeesten van de Ark — de andere was de «Dag van de Wijnstok» — voltooide Mirdad zijn dwaze handelwijze en gaf zijn deelgenoten opdracht, alles wat er nog aan bezit in het klooster aanwezig was, naar buiten te brengen en het te verdelen onder de mensen die buiten verzameld waren.

Dat alles aanschouwde ik met mijn zondige ogen en kropte het op in mijn hart dat op het punt stond van haat jegens Mirdad te barsten. Als haat zou kunnen moorden, zou dat wat ziedde in mijn borst duizend Mirdads hebben omgebracht. Maar zijn liefde was sterker dan mijn haat. Wederom was de strijd ongelijk. Wederom wilde mijn trots niet aflaten tot hij zich totaal verslagen wist en vertrapt in het stof. Mirdad vernietigde mij zonder mij te bestrijden. Ik vocht tegen hem, maar vernietigde alleen mijzelf. Hoe dikwijls trachtte hij niet met zijn grote, liefdevolle geduld mij de schellen van de ogen te nemen! Hoe dikwijls keek ik steeds weer uit naar meer en taaiere schellen, om er mijn ogen mee te bedekken! Hoe meer hij mij van zijn zachtheid aanbood, hoe meer ik hem met mijn haat betaalde.

Wij waren twee strijders op het slagveld — Mirdad en ik. Hij was een legioen op zichzelf. Ik streed een eenzame strijd. Had ik de hulp gehad van de andere deelgenoten, ik zou tenslotte overwonnen hebben. En dan zou ik zijn hart uit hem hebben gerukt. Maar mijn deelgenoten vochten mét hem tegen mij. De verraders! Mirdad, Mirdad, *u* hebt uzelf gewroken!»

Meer tranen, nu vergezeld van snikken, volgden en na een lange pauze, waarin de oudste zich nogmaals boog en driemaal de grond kuste, zei hij: «Mirdad, mijn overwinnaar, mijn heer, mijn hoop, mijn straf en mijn beloning, vergeef Shamadam zijn bitterheid. De kop van een slang bewaart zijn gif, zelfs nadat hij van het lichaam is gescheiden. Maar gelukkig kan hij niet bijten. Zie, Shamadam is nu zonder giftanden en zonder gif. Steun hem met uw liefde, opdat hij de dag moge zien dat zijn mond zal overvloeien van honing, gelijk de uwe. Dat hebt u hem beloofd. Heden hebt u hem uit zijn eerste gevangenis bevrijd. Laat hem niet lang toeven in de tweede.»

Alsof hij de vraag die in mij oprees kon lezen, legde de oudste mij zuchtend uit wat hij met de gevangenissen, waarover hij gesproken had, bedoelde; maar hij deed dit met een zo zachte, totaal andere stem, dat men zou zweren met een ander mens te doen te hebben: «Op die dag riep hij ons allen samen in deze zelfde grot waar hij de zeven placht te onder-richten. De zon stond op het punt onder te gaan. De westenwind had een zware nevel omhoog gestuwd, die de ravijnen vulde en zich als een geheimzinnige sluier over geheel het land spreidde, van hier tot aan de zee. De nevel reikte niet hoger dan het middengedeelte van onze berg die er daardoor uitzag als een zeekust. Aan de westelijke horizon spreidden zich dreigende, zware wolken die de zon geheel verduisterden. De meester die was aangedaan, maar zijn ontroering beheerste, omhelsde ieder van de zeven en sprak, toen hij de laatste omhelsde: «Lang hebt u op de hoogten geleefd. Nu moet u afdalen tot in de diepten. Tenzij u opwaarts klimt door af te dalen, en tenzij u het dal en de bergtop tot elkaar brengt, zullen de hoogten u altijd duizelig maken en de diepten u altijd verblinden.

Zich daarop tot mij wendend, keek hij mij lang en vol liefde in de ogen en zei: «Wat u betreft, Shamadam, uw uur is nog niet gekomen. U zult op deze piek mijn komst afwachten. En terwijl u op mij wacht, zult u de bewaker zijn van mijn boek, dat in een ijzeren kist onder het altaar opgesloten ligt. Waak ervoor dat geen hand het aanraakt — zelfs niet de uwe. Op het juiste moment zal ik mijn boodschapper zenden om het af te halen en het aan de wereld bekend te maken.

Aan deze tekens zult u hem kennen: hij zal deze bergtop langs de vuurstenen helling beklimmen. Hij zal zijn reis naar hier aanvangen geheel gekleed, voorzien van een staf en zeven broden; maar u zult hem vóór deze grot vinden zonder staf, zonder proviand en naakt en ook zonder adem. Totdat hij komt zullen uw tong en uw lippen verzegeld zijn en zult u alle menselijke gezelschap schuwen. Alleen door hém te zien zult u uit de gevangenis van de zwijgzaamheid bevrijd worden.

Nadat u hem het boek ter hand zult hebben gesteld, zult u veranderd worden in een steen, welke de ingang tot deze grot zal bewaken totdat ik kom. Uit déze gevangenis zal alleen ik u verlossen. Zo u het wachten lang vindt, het zal langer gemaakt worden. Zo u het kort vindt, het zal korter

gemaakt worden. Geloof en wees geduldig. Waarop hij ook mij omhelsde.

Daarop wendde hij zich opnieuw tot de zeven, gaf hun een teken en zei: «Deelgenoten, volg mij.»

En hij ging hen voor de helling af, het edele hoofd rechtop, met vaste blik de verten overziend, met zijn heilige voeten nauwelijks de grond rakkend. Toen zij het einde van de mistsluiers bereikt hadden, brak de zon door de onderste rand van de zwarte wolk boven de zee heen en vormde een doorgangspoort in de lucht, doorstraald van een licht, te wonderbaar voor menselijke woorden en te verblindend voor sterfelijke ogen. Het kwam mij voor alsof de meester en de zeven zich van de berg hadden losgemaakt en op de sluiers van de nevel regelrecht het poortgewelf binnengingen — de zon tegemoet. En het bedroefde mij, eenzaam, o zo gruwelijk eenzaam, te worden achtergelaten.»

Het was of Shamadam een lange dag van zware inspanning achter de rug had, zo uitgeput werd plotseling zijn voorkomen. Hij zweeg, liet zijn hoofd hangen en sloot de ogen, terwijl zijn onregelmatige ademhaling de grote ontroering bewees waaraan hij ten prooi was. Geruime tijd bleef hij zo zitten. Terwijl ik naar enkele woorden van troost zocht, hief hij het hoofd op en zei: «De fortuin is u zeer welgezend. Vergeef een ongelukkig mens. Ik heb veel gesproken — misschien té veel. Hoe kon ik anders? Kan iemand wiens tong honderdvijftig jaren gevestigd heeft, zijn vasten beëindigen met slechts een ‘ja’ of ‘nee’? Kan een Shamadam een Mirdad zijn?»

«Sta mij toe u een vraag te stellen, broeder Shamadam.»

«Hoe vriendelijk van u mij ‘broeder’ te noemen. Niemand heeft mij bij die naam genoemd sinds mijn enige broer stierf en dat is al vele jaren geleden. Wat wilde u vragen?»

«Het verbaast mij dat, terwijl Mirdad toch zulk een groot leraar is, de wereld niets van hem of zijn zeven deelgenoten gehoord heeft. Hoe is dat mogelijk?»

«Misschien wacht hij zijn tijd af. Misschien onderricht hij onder een andere naam. Maar van één ding ben ik zeker: Mirdad zal de wereld veranderen, zoals hij de Ark veranderd heeft.»

«Hij moet, lijkt mij, reeds lang gestorven zijn.»

«Nee! Mirdad is machtiger dan de dood.»

«Wilt u daarmee zeggen dat hij de wereld zal vernietigen, zoals hij de Ark heeft vernietigd?»

«Nee en nogmaals nee! Hij zal de wereld van een last bevrijden, zoals hij de Ark bevrijd heeft. En dan zal hij opnieuw het eeuwige licht ontsteken dat mensen zoals ik te veel onder korenmaten van waan hebben gezet en nu jammeren over de duisternis waarin zij zich bevinden. Hij zal in de mensen weer opbouwen wat zij in zichzelf verwoest hebben. Het boek zal spoedig in uw handen zijn. Lees het en zie het licht. Ik mag nu niet langer dralen. Wacht hier tot ik terugkom. Ga niet met mij mee.»

Hij stond op en ging haastig naar buiten, mij verbijsterd en ongeduldig achterlatend. Ook ik ging naar buiten, maar niet verder dan de rand van de afgrond.

Het fascinerende spel van lijnen en kleuren dat zich aan mijn ogen voordeed, greep mij dermate in de ziel, dat het mij een ogenblik voorkwam alsof ik werd opgelost en in onzichtbaar kleine druppels over en in alles uitgespreid werd: over de zee die kalm en met een ijl paarlemoeren waas overdekt op een afstand zichtbaar was; over de heuvels met hun golvende lijnen, maar alle in snelle opeenvolging vanaf de kust opwaarts en omhoog rijzend tot de kammen van de ruwe bergpieken; over de vredige dorpen op de heuvels, omlijst door het groene kleed van de aarde; over de groenende dalen die tussen de heuvels gevlijd lagen, hun dorst lessend aan het vloeibare hart van de bergen, en met werkende mensen en grazend vee overdekt; in de bergkloven en ravijnen, die levende littekens van de bergen in hun strijd met de tijd; in de lichte bries; in de azuren lucht boven mij; in de askleurige aarde daarbeneden.

Eerst toen mijn dwalende blikken bleven rusten op de helling, keerden mijn gedachten terug tot de monnik en het voor hem beschamende verhaal over hemzelf en Mirdad en het boek. Ik verwonderde mij in hoge mate over de ongeziene hand, die mij ertoe gebracht had naar iets te gaan zoeken, alleen om mij te leiden naar iets anders. En ik zegende deze hand in mijn hart.

Kort daarop keerde de monnik terug; hij overhandigde mij een pakje dat gewikkeld was in een door ouderdom vergeelde linnen doek en zei: «Het mij toevertrouwde pand is voortaan uw pand. Bewaar het getrouw.

Thans is mijn tweede uur nabij. De poorten van mijn gevangenis gaan open om mij te ontvangen. Spoedig zullen zij zich weer sluiten om mij te omvatten. Hoe lang zullen zij gesloten blijven? Alleen Mirdad kan het zeggen. Spoedig zal Shamadam uit ieders herinnering gewist zijn. Hoe pijnlijk, ach hoe pijnlijk is het te worden uitgewist! Waarom zeg ik dat? Niéts wordt ooit gewist uit de herinnering van Mirdad. Wie eenmaal in Mirdads herinnering leeft, leeft voor eeuwig.»

Een lang stilzwijgen volgde, waarna de oudste zijn hoofd ophief en, mij met door tranen omfleurde ogen aankijkend, nauwelijks verstaanbaar fluisterend hernam: «Aanstonds zult u in de wereld beneden terugkeren. Maar u bent naakt, en de wereld verafschuwt de naaktheid. Zelfs haar ziel wikkelt ze in lompén. Mijn kleren zijn mij niet meer van nut. Ik ga in de grot om ze uit te trekken, opdat u er uw naaktheid mee kunt bedekken, ofschoon Shamadams kleren niemand passen dan Shamadam. Mogen ze geen verstrikking voor u blijken te zijn.»

Ik antwoordde niet op het voorstel dat ik echter in stille blijdschap aannam. Terwijl de oudste in de grot ging om zich te ontkleden, haalde ik het boek te voorschijn en begon voorzichtig de gele perkamenten bladen om te slaan. Direct werd ik geboeid door de eerste bladzijde die ik trachtte te lezen. En zozeer greep de tekst mij aan, dat ik er niet mee kon ophouden. Onderbewust wachtte ik op de mededeling van de oudste dat hij zich had uitgekled en dat ik mij kon gaan aankleden. Maar de minuten verstreken en hij riep mij niet.

Opziende van het boek keek ik in de grot en zag in het midden de kleren van de oudste op een hoop liggen. Maar de oudste zelf was niet te zien. Ik riep hem verscheidene malen, telkens met meer verheffing van stem.

Maar er kwam geen antwoord en ik werd zeer ongerust. De grot had geen andere uitgang dan de nauwe opening waarin ik stond. De oudste was daar niet doorgegaan; daarvan was ik absoluut zeker. Was hij dan een geestverschijning? Maar ik had hem in levenden lijve voor mij gezien en aangeraakt! Bovendien had ik het boek in mijn handen en lagen de kleren in de grot. Lag hij daar misschien onder? Ik lichtte de kleren stuk voor stuk op en besefte tegelijk hoe bespottelijk dat was, want vele van zul-

ke stapeltjes hadden de omvangrijke gestalte van de oudste niet kunnen bedekken. Was hij dan op de een of andere geheimzinnige manier uit de grot geslopen en in de zwarte afgrond gevallen?

Nauwelijks flitste deze gedachte door mijn brein, of ik rende naar buiten. Maar meteen bleef ik als aan de grond genageld staan. Een paar passen buiten de ingang stond ik voor een zware rolsteen, juist op de rand van de afgrond. Die steen was daar tevoren niet! Hij leek op een ineengedoken dier, maar met een kop van een opvallend menselijk voorkomen, met grove, zware trekken, een brede, opstaande kin, vast opeengeklemd kaken, de lippen stevig gesloten, de half gesloten ogen gericht op het vrije, open noorden.

DIT IS HET BOEK VAN

MIRDAD

zoals het opgetekend is door Naronda,
de jongste en geringste van zijn deelgenoten

EEN VUURTOREN EN EEN VEILIGE HAVEN
voor hen die hunkeren naar de overwinning

Dat alle anderen er verre van blijven!!

HET BOEK

HOOFDSTUK 1

Mirdad onthult wie hij is en spreekt over sluiers en zegels.

Naronda: Op die avond waren de acht voor het avondeten rond de tafel verenigd, terwijl Mirdad terzijde stond en stil instructies afwachtte.

Een van de aloude regels van de Arkgenoten was bij het spreken zoveel mogelijk het gebruik van het woord «ik» te vermijden. Deelgenoot Shamadam pochte op zijn prestaties als oudste. Hij haalde vele cijfers aan om te bewijzen hoeveel hij aan de welstand en het aanzien van de Ark had toegevoegd. Daarbij maakte hij een overmatig gebruik van het verboden woord. Deelgenoot Micayon berispte hem zacht daarover. Daarop ontstond er een hooglopende discussie over het doel van de regel en over de vraag wie die had ingesteld, Vader Noach of de eerste deelgenoot, met name Sem. De heftigheid daarvan leidde tot tegenbeschuldigingen en deze tot een algehele spraakverwarring, waarbij veel werd gezegd en begrip ten enenmale ontbrak.

In het verlangen de verwarring te doen verkeren in vrolijkheid wendde Shamadam zich tot Mirdad en zei op duidelijk spottende toon: «Kijk, hier is iemand die groter is dan de patriarch. Mirdad, wijs ons de weg uit dit labyrint van woorden.»

Alle ogen richtten zich op Mirdad. En groot was onze verbazing en onze vreugde toen hij voor het eerst in zeven jaar zijn mond opende en ons aldus toesprak:

Mirdad: Deelgenoten van de Ark! Hoewel Shamadams wens in spot is geuit, kondigde hij zonder het te weten Mirdads plechtige besluit aan. Want vanaf de dag dat hij in deze Ark kwam, heeft Mirdad juist dit ogenblik en deze plaats en juist deze omstandigheid uitgekozen om zijn zegels te verbreken, zijn sluiers af te werpen en onverhuld voor u en de wereld te staan.

Met zeven zegels heeft Mirdad zijn lippen verzegeld. Met zeven sluiers heeft Mirdad zijn gelaat omhuld, opdat hij u en de wereld, zo u rijp bent voor zulk een onderricht, kan leren hoe uw lippen te ontzegelen en uw ogen te ontsluiëren, om zo u aan uzelf te onthullen, in de volle heerlijkheid die de uwe is.

Uw ogen zijn met veel te veel sluiers omfloerst. Ieder ding waar u naar kijkt, is slechts een sluier.

Uw lippen zijn met veel te veel zegels toegesloten. Ieder woord dat u spreekt is slechts een zegel.

Want dingen zijn ongeacht hun vorm of soort, slechts sluiers en windsels waarmee het leven omwikkeld is en verhuld. Hoe kan uw oog dat zelf een sluier en een windsel is, u tot iets anders leiden dan tot sluiers en windsels?

En zijn woorden niet dingen, die in letters en lettergrepen opgesloten en verzegeld zijn? Hoe kunnen uw lippen, die zelf een zegel zijn, iets anders uiten dan zegels?

Het oog kan sluiëren, maar het kan niet door de sluiers heendringen. De lippen kunnen verzegelen, maar zij kunnen de zegels niet verbreken.

Vraag van die beide niet meer. Dat is hun deel van de inspanningen van het lichaam — en zij verrichten die goed. Door sluiers aan te brengen en zegels te plaatsen, roepen zij u luid toe te zoeken wat er achter de sluiers is en te ontdekken wat er ónder de zegels is.

Om de sluiers te doorboren hebt u een ander oog nodig dan wat door oogharen, ooglid en wenkbrauw overschaduw wordt.

Om de zegels te verbreken hebt u andere lippen nodig dan het bekende stukje vlees onder uw neus.

Zie eerst het oog zelf op de juiste wijze, als u de andere dingen juist wilt zien. Niet mét het oog moet u zien, zo u alle dingen daarachter wilt aanschouwen, maar erdoorheen.

Gebruik eerst de lippen en de tong op de juiste wijze, als u de andere woorden juist wilt spreken. Niet mét de lippen en de tong, maar, erdoorheen moet u spreken, zo u alle woorden wilt kunnen spreken die daar bovenuit gaan.

Als u maar juist zou zien en juist zou spreken, zou u niets anders zien

en niets anders uiten dan uw zelf. Want in alle dingen en buiten alle dingen, evenals in alle woorden en buiten alle woorden, bent u — de ziener en de spreker.

Als dus uw wereld een verwarrend raadsel is, komt dat omdat uzelf zulk een verwarrend raadsel bent. En als uw spreken een treurige doolhof is, komt dat omdat uzelf die treurige doolhof bent.

Laat de dingen voor wat ze zijn en span u niet in om ze te veranderen. Want ze schijnen wat ze schijnen alleen omdat u schijnt wat u schijnt. Zij zien noch spreken, tenzij u ze gezicht en spraak verleent. Als zij een hardvochtige taal spreken, sla dan alleen acht op uw tong. Als zij er lelijk uitzien, onderzoek dan uitsluitend uw oog.

Verlang niet van de dingen dat ze hun sluiers afleggen. Ontsluier uzelf en de dingen zullen ontsluiterd worden. Verlang evenmin dat de dingen hun zegels zullen verbreken. Ontzegel uzelf en alles zal ontzegeld worden.

De sleutel tot zelf-ontsluiering en tot zelf-ontzegeling is een woord, dat u voor eeuwig tussen uw lippen draagt. Van alle woorden is het het geringste én het grootste. Mirdad heeft het genoemd: het scheppende Woord.

Naronda: De meester zweeg en een diepe stilte, waarin de spanning vibreerde, kwam over allen.

Eindelijk sprak Micayon, in een diep bewogen ongeduld: «Onze oren zijn hongerig naar Het Woord. Onze harten hunkeren naar de sleutel. Wij smeken u, Mirdad, ga voort, ga voort!»

HOOFDSTUK 2

Over het scheppende Woord. Het ik is de bron en het middelpunt van alle dingen.

Mirdad: Wanneer u «ik» zegt, zeg dan terstond in uw hart: «God zij mijn toevlucht voor de smarten van het ik en mijn gids tot de gelukzaligheid van het ik.» Want in dat woord «ik», hoe klein ook, ligt de ziel van ieder woord besloten. Ontsluit het, en uw mond is welriekend en zoekt de tong daarin; elk van uw woorden zal de verrukkingen van het leven ademen. Laat het toegesloten blijven en stinkend is de mond en bitter de tong; uit ieder woord zal de etter van de dood sijpelen.

Want *ik*, o monniken, is het scheppende Woord. En tenzij u de magische kracht daarvan begrijpt en meester over die kracht bent, zult u al te zeer geneigd zijn te kreunen wanneer u zou willen zingen; of strijd te voeren wanneer u vrede zou willen hebben; of te kronkelen in donkere gevangnissen, wanneer u u zou willen verheffen in het licht.

Uw ik is slechts uw stille en onlichamelijke bestaansbewustzijn, dat stem en lichaam heeft gekregen. Het is het onhoorbare in u, dat hoorbaar is gemaakt; het onzichtbare, dat zichtbaar is gemaakt; opdat u, ziende het onzienlijke moge aanschouwen, en horende het onhoorbare moge horen. Want uw ogen en uw oren zijn nog toegesloten. En tenzij u met ogen ziet en tenzij u met oren hoort, ziet en hoort u volstrekt niets.

Alleen al door te *denken*: «ik», laat u een zee van gedachten in uw hoofd oprijzen. Die zee is de schepping van uw ik, dat zowel de denker als de gedachte is. Als u gedachten hebt die steken, of priemen, of klauwen, weet dan dat alleen het ik in u ze met angel, slagrand en klauw heeft toegerust.

Mirdad zou u evenwel ook willen doen beseffen dat datgene wat kan toerusten, evenzeer in staat is teniet te doen.

Alleen al door te *voelen*: «ik», ontsluit u een bron van gevoelens in uw hart. Die bron is de schepping van uw ik, dat zowel de voeler als het ge-

voelde is. Als er doornstruiken in uw hart zijn, weet dan dat alleen het ik in u ze daarin heeft doen wortel schieten.

Mirdad zou u echter ook willen doen beseffen dat datgene wat zo snel kan doen wortelen, even snel kan ontwortelen.

Alleen al door te *zeggen*: «ik», brengt u een machtige hoeveelheid woorden tot leven; ieder woord een symbool van een ding; ieder ding een symbool van een wereld; iedere wereld een samenstellend deel van een universum. Dat universum is de schepping van uw ik, dat tegelijk de maker en het maaksel is. Als er boosaardige spooksels in uw universum zijn, weet dan dat alleen het ik in u ze tot aanzijn heeft gebracht.

Mirdad zou u echter ook willen doen beseffen dat wat kan scheppen, ook teniet kan doen.

Zoals de schepper, zo is de schepping. Is er iemand die in zijn schepping zichzelf te boven kan gaan? Of iemand die, scheppende, minder dan zichzelf kan zijn? De schepper brengt alleen zichzelf voort, niets meer, niets minder.

Het ik is een bronwel, vanwaar alle dingen uitstromen en waarnaar ze alle terugkeren. Zoals de bronwel is, zo is de stroom.

Het ik is een magische staf, een toverstaf. Toch kan de staf slechts voortbrengen wat in de tovenaar is. Zoals de tovenaar is, zo zijn de voortbrengselen van zijn staf.

Daarom: zoals uw bewustzijn is, zo is ook uw ik. Zoals uw ik is, zo is uw wereld. Als het ik helder is en duidelijk, is ook uw wereld helder en duidelijk. Dan behoeven uw woorden nimmer een doolhof te zijn en uw daden nimmer broeinesten van leed. Als het ik nevelig is en onbestemd, is ook uw wereld nevelig en onbestemd; dan zijn uw woorden slechts obstakels en valstrikken en uw daden broedplaatsen van lijden.

Als het ik bestendig is en lijdzaam, is ook uw wereld bestendig en lijdzaam; dan bent u machtiger dan de tijd en veel ruimer dan de ruimte. Als het bewustzijn voorbijgaand en onbestendig is, is ook uw wereld voorbijgaand en onbestendig; dan bent u als een wolkje rook, dat luchtig door de zon wordt opgelost.

Als het ik een eenheid is, is ook uw wereld een eenheid; dan bent u in eeuwigdurende vrede met alle hemelingen en met alle bewoners van de

aarde. Als het ik een veelheid is, is ook uw wereld een veelheid; dan bent u eindeloos in strijd met uw zelf en met ieder schepsel in Gods grenzeloze gebied.

Het ik is het middelpunt van uw leven, vanwaar de dingen uitstralen die uw gehele wereld uitmaken en waar ze ook weer samenkomen. Als uw ik stabiel is, is ook uw wereld stabiel; dan kan geen kracht van boven, noch enige kracht van beneden, u naar rechts of links doen slingeren. Is uw ik instabiel, dan is ook uw wereld instabiel; dan bent u een hulpeloos blad, dat in een wilde werveling van de wind wordt opgenomen.

En zie nu eens! Uw wereld is stellig stabiel — maar alleen in instabiliteit. En zéker is uw wereld — maar alleen in onzekerheid. Bestendig is uw wereld — maar alleen in on-bestendigheid. En «enig» is uw wereld — maar slechts in onenigheid.

Uw wereld is een wereld van wiegen die tot graven worden, en van graven weer tot wiegen; van dagen die de nachten verslinden, en van nachten die de dagen uitbraken; van vrede die oorlog verklaart, en van oorlog die om vrede smeekt; van lachbuien gedrenkt in tranen, en van tranen die glinsteren van de lach.

Uw wereld is een wereld in voortdurende barensnood, waarbij de dood als vroedvrouw optreedt.

Uw wereld is een wereld van zeven en wannen en geen twee zeven of wannen zijn gelijk. En immer bent u moeizaam doende te zeven wat niet gezeefd kan worden en te wannen wat niet gewand kan worden.

Uw wereld is een tegen zichzelf verdeelde wereld, omdat het ik in u in zichzelf verdeeld is.

Uw wereld is een wereld van barrières en omheiningen, omdat het ik in u er een van barrières en omheiningen is. Sommige dingen sluit het, als vreemd aan zichzelf, buiten; andere dingen sluit het, als verwant aan zichzelf, in. Toch breekt wat buiten de omheining is, altijd weer in; en wat binnen de omheining is, breekt altijd weer uit. Want daar ze kinderen zijn van dezelfde moeder — uw ik — willen ze niet apart gehouden worden.

En u, die zich over hun gelukkige vereniging zou moeten verheugen, omgordt u opnieuw in een vruchteloos, moeizaam pogen het onscheidbare te scheiden. Liever dan de gespletenheid in het ik toe te binden, be-

snoeit u uw leven, in de hoop er een wig van te maken die u zou kunnen drijven tussen wat u voor uw ik aanziet en dat wat u voor anders dan uw ik houdt.

Daarom zijn de woorden van de mensen in gif gedompeld. Daarom zijn hun dagen vol van droefenis. Daarom worden hun nachten gekweld door lijden.

Mirdad, o monniken, zou de gespletenheid in uw ik willen toebinden, opdat u in vrede zou leven met uzelf, met alle mensen, met het gehele universum.

Mirdad zou het gif uit uw ik willen wegnemen, opdat u de zoetheid van inzicht zou smaken.

Mirdad zou u willen leren uw ik zo te wegen, dat u de vreugde zou kennen van het volmaakte evenwicht.

Naronda: De meester zweeg en opnieuw viel een diepe stilte over allen. Wederom verbrak Micayon de stilte en zei:

Micayon: Uw woorden zijn ons tot een tantaluskwelling, Mirdad. Ze openen vele deuren, maar laten ons op de drempel staan. Leid ons erdoorheen! Leid ons binnen!

HOOFDSTUK 3

De heilige drie-eenheid en het volmaakte evenwicht.

Mirdad: Hoewel ieder van u centraal staat in zijn ik, vindt u toch allen uw middelpunt in één ik: het al-ene Ik van God.

Het Ik van God, o monniken, is Gods eeuwige, enige Woord. Daarin is God, het Opper-Bewustzijn, openbaar geworden. Zonder dit Woord zou Hij een absolute stilte zijn. Dóór dit Woord is de Schepper zelf-geschapen. Door het Woord is Hij-die-vormloos-is genoodzaakt menigvuldige vormen aan te nemen, waardoorheen de schepselen weer tot vormloosheid zullen opgaan.

Om zichzelf te voelen, zichzelf te denken, zichzelf te spreken, behoeft God slechts te zeggen: «Ik». Daarom is «Ik» zijn enige woord. Daarom is het Het Woord.

Als God «Ik» zegt, wordt niets ongezegd gelaten. Geziene en ongeziene werelden, geboren dingen en dingen die op geboorte wachten, de tijd die bezig is voorbij te gaan en de tijd die eens zal komen — alle, alle, geen zandkorrel uitgezonderd, zijn en worden in en door dat Woord tot aanzijn geroepen. Alle dingen werden door het Woord gemaakt. Alle worden erdoor onderhouden.

Als een woord geen inhoud heeft, is het slechts een echo in de ruimte. Tenzij zijn inhoud eeuwig is, is het slechts een gezwel in de keel en blaren op de tong.

Gods Woord is geen echo in de ruimte, noch een gezwel in de keel of blaren op de tong, behalve voor hen die verstoken zijn van inzicht. Want inzicht is de Heilige Geest, die het Woord belevendigt en het met het bewustzijn verbindt. Het is de draagbalk van het eeuwige Evenwicht* met zijn beide schalen: het Oerbewustzijn en het Woord.

Het Oerbewustzijn — het Woord — de Geest van inzicht, ziedaar o monniken, die drieheid van het bestaan, de drie die één zijn, de één die drie is, even-gelijk, gelijk-omvattend, al-eeuwig, zichzelf-in-even-

wicht-houdend, zichzelf-kennend, zichzelf-ervullend. Nimmer toene-
mend, nimmer afnemend. Eeuwig in vrede. Eeuwig dezelfde. Dat is, o
monniken, het volmaakte evenwicht.

De mens noemt het God, ofschoon het te wonderbaarlijk is om be-
noemd te worden. En toch: heilig is deze naam en heilig is de tong die
hem heilig bewaart.

Wat zijn de mensen anders dan kinderen van deze God? Kunnen zij
van God verschillen? Is de eik niet verhuld in de eikel? Is God niet ver-
huld in de mens?

Daarom is ook de mens zulk een heilige drieheid: een bewustzijn, een
woord, een inzicht. Ook de mens is een schepper, gelijk zijn God. Zijn ik
is zijn schepping. Waarom is hij dan niet in evenwicht, zoals zijn God?

Als u verlangt het antwoord op dit raadsel te kennen, hoor dan goed
wat Mirdad onthullen zal.

** Het Engelse woord balance betekent zowel evenwicht als weegschaal;
dit maakt het gebruikte beeld begrijpelijk (noot van de vertaler).*

HOOFDSTUK 4

De mens is een God in windsels.

De mens is een god in windsels. De tijd is een windsel. De ruimte is een windsel. Het vlees is een windsel, evenals alle zintuigen en dingen die daarmee waarneembaar zijn. De moeder weet heel goed dat de windsels niet de baby zijn. De baby echter weet dit niet.

Ook de mens is zich van zijn windsels bewust, die van dag tot dag en van leeftijd tot leeftijd veranderen. Vandaar dat zijn bewustzijn in voortdurende verandering is. Vandaar dat zijn woord, dat de uitdrukking is van zijn bewustzijn, nooit helder en duidelijk van zin is. Vandaar dat zijn inzicht gesluierd is. En vandaar dat er in zijn leven geen evenwicht is. Het is een drievoudige onbeschrijflijke verwarring.

Daarom smeekt de mens om hulp. Door de eonen heen weerklinken zijn hartverscheurende kreten. De lucht is zwaar van zijn jammerklachten. De zee is zout van zijn tranen. De aarde is doorploegd van zijn graven. De hemelen zijn verdoofd van zijn gebeden. En dit alles, omdat hij de betekenis nog niet kent van zijn ik, dat voor hem zowel de windsels vormt als de baby die erin gewikkeld is.

Als de mens «ik» zegt, klieft hij het Woord in tweeën: zijn windsels zijn het ene deel, Gods onsterfelijke zelf het andere. Deelt de mens inderdaad het Ondeelbare?

Dat verhoede God! Geen macht kan het Ondeelbare delen, zelfs niet de macht van God. Maar 's mensen onvolwassenheid verbéldt zich zulk een deling. En de mens, de baby-mens, gordt zich aan voor de strijd en verklaart de oorlog aan het oneindige Al-zelf, gelovend dat het de vijand van zijn wezen is.

In deze ongelijke strijd scheurt de mens zijn vlees aan flarden en vergiet hij zijn bloed in stromen. Terwijl God, de Vader-Moeder, vol liefde toekijkt. Hij weet dat de mens slechts bezig is de zware sluiers te verscheu-

ren en de bittere gal te vergieten die hem blind maken voor zijn een-zijn met de Ene.

Dát is 's mensen bestemming: te strijden en te bloeden en te bezwijken, om tenslotte te ontwaken en de gespletenheid in het ik toe te binden met zijn eigen vlees en haar te verzegelen met zijn bloed.

Daarom, o monniken, bent u eertijds gewaarschuwd — en zeer wijze-lijk gewaarschuwd! — karig te zijn met het gebruik van ik. Want zolang u daarmee de windsels bedoelt en niet de baby, zolang het voor u eerder een zeef is dan een smeltkroes, zolang zult u slechts ijdelheid zeven, om alleen de dood te oogsten, met heel zijn broedsel van angsten en smarten.

HOOFDSTUK 5

Over smeltkroezen en zeven. Het Woord van God en dat van de mens.

Het Woord van God is een smeltkroes. Wat het schept, smelt het en doet het tot een eenheid samenvloeien, niets als waardevol aanvaardend, niets als waardeloos verwerpend. Daar het de geest van inzicht bezit, weet het zeer wel dat het een is met zijn schepping; dat het verwerpen van een deel het verwerpen van het geheel zou zijn; en het verwerpen van het geheel betekent het verwerpen van zichzelf. Daarom is het eeuwig één van doel en strekking.

Het woord van de mens, daarentegen, is een zeef. Wat het schept, zet aan tot macht en geweld. Het is altijd bezig dit tot vriend te kiezen en dát als vijand uit te stoten. En maar al te vaak wordt zijn vriend van gisteren de vijand van vandaag; de vijand van vandaag, de vriend van morgen.

Zo woedt de wrede en vruchteloze strijd van de mens tegen zichzelf. En dit alles omdat de mens de Heilige Geest mist, die hem zou kunnen doen begrijpen dat hij en zijn schepping één zijn; dat het uitbannen van de vijand het uitbannen van de vriend is. Want beide woorden: vijand en vriend, zijn de schepping van zijn woord, van zijn ik.

Wat u mishaaft en door u als slecht verworpen wordt, wordt stellig door een ander of door iets anders geliefd en als goed opgenomen. Kan iets tegelijkertijd uit twee dingen bestaan, die elkaar uitsluiten? Het is noch het een, noch het ander; maar úw ik heeft het «slecht» gemaakt, een ander ik heeft het «goed» gemaakt.

Zei ik niet dat wat kan scheppen ook kan tenietdoen? Als u een vijand hebt geschapen, kunt u hem als zodanig ook tenietdoen of hem tot een vriend herscheppen. Maar daartoe moet uw ik een smeltkroes zijn. Daartoe hebt u de geest van inzicht nodig. Daarom zeg ik u: indien u om iets bidt, bid dan voor en boven alles om inzicht.

Wees nooit zifters, deelgenoten! Want het Woord Gods is het leven en het leven is een smeltkroes, waarin alles tot een ondeelbare eenheid wordt gemaakt; alles is in volmaakt evenwicht en alles is zijn schepper waardig: de heilige drieenheid. Hoeveel te meer moet het dan ú wel waardig zijn!

Wees nooit zifters, deelgenoten! En u zult zo onmetelijk van gestalte worden, zo al-doordringend en zo alomvattend, dat er geen zeven gevonden kunnen worden waarin u zou passen.

Wees nooit zifters, deelgenoten! Zoek eerst de kennis van het Woord, opdat u uw eigen woord moge kennen. En als u uw woord kent, zult u uw zeven in het vuur werpen. Want uw woord en dat van God zijn een, behalve dat het uwe nog gesluierd is. Mirdad zou willen dat u uw sluiers afwerpt.

Gods Woord is tijdloze tijd en ruimteloze ruimte. Was er ooit een tijd dat u niet bij God vertoefde? Is er een plaats waar u niet in God bent? Waarom ketent u dan de eeuwigheid in een keten van uren en seizoenen? En waarom sluit u de ruimte in in meters en kilometers?

Gods Woord is leven dat nimmer geboren werd en daarom zonder dood is. Waarom is het uwe dan omsloten door geboorte en dood? Leeft u niet slechts door het leven van God? En kan wat zonder dood is, de bron zijn van dood?

Gods Woord sluit alles in zich. Het kent barrières noch omheiningen. Waarom wordt dan het uwe zo gewelddadig door omheiningen en barrières verscheurd?

Ik zeg u: uw eigen vlees en been zijn niet het vlees en been van u alleen. Ontelbaar zijn de handen die zich mét u dompelen in dezelfde vleespotten van aarde en lucht, waaruit uw gebeente en uw vlees afkomstig zijn en waarnaar zij wederkeren.

Evenmin is het licht in uw ogen het licht van u alleen. Het is ook het licht van allen die de zon met u gemeen hebben. Wat zou uw oog van mij kunnen zien, zo in mij het licht ontbrak? Het is mijn licht, dat in uw oog mij ziet. Het is uw licht, dat in mijn oog u ziet. Was ik volkomen duisternis, zo zou uw oog, naar mij ziende, slechts volkomen duisternis zijn.

Ook is de adem in uw borst niet de adem van u alleen. Allen die ademen of ooit hebben geademd, ademen in uw borst. Is het niet Adams

adem die nog uw longen vult? Is het niet Adams hart dat nog in uw hart slaat?

Ook zijn uw gedachten niet de gedachten van u alleen.

De zee van het gemeenschappelijke denken eist ze als haar eigene op en zo is het met alle denkende wezens die deze zee met u delen.

Ook zijn uw dromen niet de dromen van u alleen. Het ganse universum droomt in uw dromen.

Ook is uw huis niet het huis van u alleen. Het is ook het onderdak van uw gast en van de vlieg, de muis, de kat en alle schepselen die het huis met u delen.

Pas daarom op voor omheiningen! Want u sluit slechts begoocheling in en de waarheid sluit u buiten. En keert u zich om, om uzelf binnen de omheining te zien, dan kijkt u in het gelaat van de dood, hetgeen een andere naam is voor begoocheling.

Onscheidbaar, o monniken, is de mens van God. Daarom is hij onscheidbaar van zijn medemensen en van alle schepselen die uitgaan van het Woord.

Het Woord is de oceaan; u bent de wolken. En is een wolk niet slechts een wolk dank zij de oceaan die haar bevat? Dwaas zou immers de wolk zijn die haar leven zou verdoen door te trachten zich in de ruimte vast te klampen, teneinde haar vorm en identiteit voor altijd te bewaren. Wat zou zij met haar dwaze streven anders oogsten dan teleurgestelde hoop en bittere ijdelheid?

Tenzij zij zichzelf verliest, kan zij zichzelf niet vinden. Tenzij zij als wolk sterft en oplost, kan zij de oceaan-in-zich, die haar enige zelf is, niet vinden.

Een God-dragende wolk is de mens. Tenzij hij van zichzelf ontledigd wordt, kan hij zichzelf niet vinden. O, welk een vreugde ledig te zijn!

Slechts wanneer u zich voor eeuwig in het Woord verloren hebt, kunt u het Woord begrijpen dat u bent, ja, uw eigen ik. O, welk een vreugde zo verloren te zijn!

Daarom zeg ik nogmaals tot u: bid om inzicht. Indien het heilige inzicht uw hart vindt, zal er in Gods onmetelijkheid niets zijn dat geen blij antwoord tot u doet uitgaan telkens wanneer u spreekt: «ik».

Dan zal de dood zelf slechts een wapen in uw hand zijn om de dood te overwinnen. En het leven zal dan aan uw hart de sleutel schenken tot haar onbegrensde hart: de gouden sleutel van de liefde.

Shamadam (zinspelend op Mirdads positie als knecht): Ik heb nooit gedroomd dat zoveel wijsheid gewrongen zou kunnen worden uit een vaatdoek en een bezem.

Mirdad: Voor de wijze is alles een stapelplaats van wijsheid. Maar voor de niet-wijze is wijsheid zelf een dwaasheid.

Shamadam: U hebt zonder twijfel een knappe tong. Hoe is het mogelijk dat u die zo lang bedwongen hebt? Maar uw woorden zijn moeilijk te verstaan.

Mirdad: Mijn woorden zijn gemakkelijk, Shamadam. Maar moeilijk is uw oor. Wee degenen die, horende, niet horen; en wee degenen die, ziende, niet zien.

Shamadam: Ik hoor en zie maar al te goed; misschien te veel. Toch zou ik niet de dwaasheid willen horen dat Shamadam dezelfde is als Mirdad; dat de heer gelijk is aan de knecht.

HOOFDSTUK 6

Over heer en knecht. De deelgenoten geven hun mening over Mirdad.

Mirdad: Mirdad is niet Shamadams enige knecht. Kunt u, Shamadam, uw dienaren tellen? Is er een adelaar of een valk, een ceder of een eik, een berg of een ster, een oceaan of een meer, een engel of een koning, die niet in Shamadams dienst staat? Staat niet de gehele wereld in Shamadams dienst?

Ook is Mirdad niet Shamadams enige heer. Kunt u, Shamadam, uw heren teilen? Is er een tor of een vlo, een uil of een mus, een distel of een twijg, een kiezelsteen of een schelp, een dauwdruppel of een vijver, een bedelaar of een dief, die niet door Shamadam wordt gediend? Staat Shamadam niet in dienst van de ganse wereld? Want terwijl de wereld haar werk doet, doet zij ook het uwe. En terwijl u uw werk doet, doet u ook het werk van de wereld.

Ja, het hoofd is heer van de buik. Maar de buik is niet minder de heer van het hoofd.

Niets kan dienen, als het onder het dienen niet gediend wordt. En niets kan gediend worden, zo het datgene wat dienstbaar is niet dient.

Ik zeg u, Shamadam en ik zeg tot u allen, de dienaar is de heer van de heer. En de heer is de dienaar van de dienaar. Laat de dienaar zijn hoofd niet buigen. Laat de heer het zijne niet heffen. Verbrijzel de dodelijke trots van de heer. Ruk uit de beschamende schaamte van de dienaar. Herinner u dat het Woord één is. En daar u lettergrepen bent in het Woord, bent u in werkelijkheid slechts één. Geen lettergreep is edeler of belangrijker dan de andere. De vele lettergrepen vormen tezamen slechts een enkele lettergreep, namelijk: het Woord.

Zulke eenlettergrepige woorden moet u worden als u de buitengewone verrukking wilt kennen van die onuitsprekelijke eigenliefde, die een lief-

de is voor allen en alles.

Ik spreek, Shamadam, nu niet tot u als een heer tot zijn dienaar, of als een dienaar tot zijn heer, maar als een broeder tot een broeder. Waarom wordt u door mijn woorden zo verontrust?

Verloochen mij, zo u wilt. Ik zal ú niet verloochenen. Zei ik straks niet dat het vlees op mijn rug geen ander is dan dat op uw rug? Ik zou u niet kunnen treffen zonder daardoor zelf te bloeden. Bedwing daarom uw tong, zo u uw bloed wilt sparen. Open uw hart voor mij, zo u het voor alle leed wilt doen sluiten.

Veel beter is het zonder tong te zijn, dan een tong te bezitten waarvan de woorden valstrikken en doornstruiken zijn. En woorden zullen altijd wonden en verstrikken, totdat de tong door heilig inzicht gereinigd is.

Ik zeg u, o monniken, onderzoek uw hart. Ik zeg u: ruk alle barrières uit. Ik zeg u: werp de windsels af waarin uw ik nog gewikkeld ligt, zodat u het moge zien als één met het Woord van God, eeuwig in vrede met zichzelf en met alle werelden die uit het Woord voortkomen.

Zo leerde ik Noach.

Zo leer ik u.

Naronda: Daarop trok Mirdad zich in zijn cel terug, ons diep beschaamd achterlatend. Na een tijd van bijna verpletterende stilte begonnen de deelgenoten zich te verspreiden, waarbij tijdens het weggaan ieder uitsprak wat hij van Mirdad dacht.

Shamadam: Een bedelaar die van een koningskroon droomt.

Micayon: Hij is de verstekeling. Want zei hij niet: «Zo leerde ik Noach?»

Abimar: Een klos verward garen.

Micaster: Een ster van een ander firmament.

Bennoon: Hij heeft een groot verstand, maar verliest zich in tegenstrijdigheden.

Zamora: Een wonderlijke harp, waarvan de snaren gestemd zijn volgens een ons onbekende sleutel.

Himbal: Een dolend woord, dat een vriendelijk oor zoekt.

HOOFDSTUK 7

Micayon en Naronda hebben een nachtelijk gesprek met Mirdad, die hen op de komende zondvloed wijst en hen aanspoort zich gereed te maken.

Naronda: Omtrent het tweede uur van de derde nachtwake bemerkte ik dat mijn celdeur geopend werd en ik hoorde Micayon fluisterend zeggen: «Ben je wakker, Naronda?»

«Ik heb de slaap vannacht niet kunnen vinden, Micayon.»

«Ook ik heb geen oog dichtgedaan. En hij ... denk je dat hij slaapt?»

«Bedoel je de meester?»

«Noem je hem al meester? Misschien is hij dat. Ik heb geen rust voor ik zeker weet wie hij is. Laat ons direct naar hem toegaan.»

Wij verlieten mijn cel op onze tenen en stapten aarzelend de cel van de meester binnen. Een bundel bleek maanlicht, dat door een opening bovenaan de muur naar binnen gleed, viel op zijn eenvoudige slaapmat, die netjes op de vloer gespreid lag en die nacht kennelijk niet beslapen was. Hij die wij zochten, was niet waar wij hem verwachtten. In de war, beschaamd en teleurgesteld, wilden wij juist terugkeren, toen wij plotse-ling zijn zachte stem vernamen, nog voor wij zijn vriendelijke gezicht in de deuropening zagen verschijnen.

Mirdad: Schrik maar niet en gaat u in vrede zitten. Het begint op de pieken al bijna te dagen. Het is een gunstig uur om opheldering te brengen.

Micayon (bedremmeld): Neem ons niet kwalijk dat wij zomaar zijn binnengekomen. Wij hebben de gehele nacht niet geslapen.

Mirdad: De slaap is een veel te korte zelfvergetelheid. Beter is het helder wakker het zelf te verdrinken, dan vergetelheid te nippen uit vingerhoedjes slaap. Wat zoekt u bij Mirdad?

Micayon: Wij kwamen om uit te zoeken wie u bent.

Mirdad: Als ik bij mensen ben, ben ik een god. Als ik bij God ben, ben ik een mens. Is het u duidelijk, Micayon?

Micayon: U spreekt godslasterlijke taal.

Mirdad: Jegens de God van Micayon — misschien. Jegens de God van Mirdad — beslist niet.

Micayon: Zijn er dan evenveel goden als mensen, dat u spreekt van een god van Micayon en een andere van Mirdad?

Mirdad: God is niet menigvuldig. God is één. Maar menigvuldig en verschillend zijn de schaduwen van de mensen. Zolang de mensen schaduwen werpen op de aarde, zolang is de god van iedere mens niet groter dan zijn schaduw. Alleen zij die zonder schaduw zijn, wandelen in het licht. Slechts de schaduwlozen kennen één God. Want God is licht en alleen licht is in staat het licht te kennen.

Micayon: Spreek ons niet in raadselen. Te zwak nog is ons inzicht.

Mirdad: Alles is een raadsel voor de mens die een schaduw werpt. Want zulk een mens wandelt in geleend licht; daarom strompelt hij op zijn schaduw. Maar als eenmaal inzicht lichtend in u straalt, zult u nimmermeer een schaduw werpen. Eerlang zal Mirdad uw schaduwen bijeengaren en ze in de zon verbranden. Dan zal wat nu een raadsel voor u is, zich plotseling aan u openbaren als een waarheid zo lichtend, dat elke verklaring overbodig is.

Micayon: Zou u ons niet willen zeggen wie u bent? Als wij uw naam kenden, uw werkelijke naam, uw land en uw afkomst, zouden wij u misschien beter begrijpen.

Mirdad: O, Micayon, u kunt evengoed trachten een adelaar met geweld terug te dwingen in de eierschaal waaruit hij eens is losgebroken, als Mirdad met uw kluisters te willen ketenen en hem in uw sluiers te willen verstrikken. Welke naam zou een mens kunnen dragen die zich niet meer «in de eierschaal bevindt?» Welk land zou een mens kunnen omvatten die een universum in zich besloten houdt? Welk voorgeslacht zou aanspraak kunnen maken op een mens wiens enige voorvader God is? Als u mij goed wilt kennen, Micayon, leer dan eerst Micayon goed kennen.

Micayon: Misschien bent u een mythe, die het kleed van een mens draagt.

Mirdad: Ja, de mensen zullen te eniger tijd wel zeggen dat Mirdad slechts een mythe was. Maar u zult straks weten hoe werkelijk deze mythe is; hoe werkelijker dan welke soort werkelijkheid van de mensen ook. De wereld is zich nu niet bewust van Mirdad. Mirdad is zich altijd bewust van de wereld. Spoedig zal de wereld zich ook bewust zijn van Mirdad.

Micayon: Bent u misschien de verstekeling?

Mirdad: Ik ben de verstekeling in iedere ark die de zondvloed van de begoocheling weerstaat. Ik grijp het roer zodra er een kapitein mijn hulp inroept. Uw hart heeft, ofschoon u dit niet weet, reeds lang luid om mij geroepen. En luister goed: Mirdad is hier om u hier veilig uit te loodsen, opdat u, op uw beurt, de wereld zult mogen loodsen uit de grootste zondvloed die er ooit geweest is.

Micayon: Een nieuwe zondvloed?

Mirdad: Niet om de aarde te overspoelen, maar om op de aarde de hemel tot uitdrukking te brengen. Niet om het spoor van de mens uit te wissen, maar om in de mens God te onthullen.

Micayon: Nog maar enkele dagen geleden werd ons firmament getooid met de regenboog. Wat spreekt u dan van een komende zondvloed?

Mirdad: De zondvloed die reeds met veel geweld aan het opkomen is, zal verwoestender zijn dan de zondvloed van Noach. Een aarde die door wateren is verzwolgen, is zwanger van lentebeloften. Maar dat is niet het geval met een aarde die in haar eigen koortsige bloed gestoofd is.

Micayon: Moeten wij dan het einde verwachten? Want ons is gezegd dat de komst van de verstekeling het teken van het einde zal zijn.

Mirdad: Wees niet ongerust over de aarde. Zij is te jong en haar borsten vloeien nog over. Meer generaties zal zij nog zogen dan u tellen kunt. Heb ook geen zorgen over de mens, de heer van de aarde, want hij is onvernietigbaar. Ja, onuitwisbaar is de mens. Ja, onuitputtelijk is de mens. Hij zal de smeltoven ingaan als een mens, maar eenmaal als een god daaruit te voorschijn treden.

Wees standvastig. Maak u gereed. Laat uw ogen, oren en tong vasten, opdat uw hart die heilige honger zal kennen die, zodra hij gestild is, u voor altijd verzadigd zal laten.

U moet steeds zo verzadigd zijn dat u in de nood van de behoeftigen

kunt voorzien. U moet steeds sterk en standvastig zijn, opdat u de wan-
kelenden en de zwakken kunt schragen. U moet steeds volkomen op de
storm voorbereid zijn, opdat u alle daardoor geteisterde zwervers een vei-
lig onderdak kunt bereiden. U moet steeds lichtend zijn, opdat u hen die
in het duister verkeren, tot gids zult kunnen dienen.

Zwakken zijn een zware last voor de zwakken. Maar voor de sterken
zijn zij een aangename last. Spoor de zwakken op! Hun zwakte is uw
kracht.

De hongerigen zijn slechts honger voor de hongerigen. Maar de verza-
digden zijn verheugd hun overvloed aan hen te kunnen schenken. Spoor
de hongerigen op! Uw verzadigdheid is wat zij van node hebben.

Blinden zijn struikelblokken voor de blinden. Maar voor de zienden
zijn zij mijlpalen. Spoor de blinden op! Hun duisternis is uw licht.

Naronda: Op dat ogenblik riep de bazuin ons voor het morgengebed.

Mirdad: Zamora blaast voor weer een dag, voor wéér een wonder, dat
u kunt weggapen tussen zitten en opstaan, tussen het vullen en legen van
uw maag, met het scherpen van uw tong door ijdele woorden, het doen
van vele dingen die beter ongedaan konden blijven en het nalaten van veel
dat noodzakelijk moest worden gedaan.

Micayon: Zullen wij dan maar niét naar het morgengebed gaan?

Mirdad: Ga! Bid zoals u geleerd is te bidden. Bid hoe dan ook - voor
wat dan ook. Ga! Doe alles wat u bevolen is, tot u uw eigen leraar en uw
eigen wetgever wordt en tot u leert ieder woord tot een gebed te maken
en iedere daad tot een offerande. Ga in vrede. Mirdad moet nu zorgen dat
uw ontbijt overvloedig en smakelijk is.

HOOFDSTUK 8

De zeven zoeken Mirdad in het Adelaarsnest op, waar hij hen waarschuwt niets in het duister te doen.

Naronda: Die dag gingen Micayon en ik niet naar de ochtenddienst. Shamadam merkte onze afwezigheid op en was, toen hij van ons nachtelijke bezoek aan de meester gehoord had, hevig ontstemd. Toch uitte hij zijn ontstemming niet, maar wachtte op een andere gelegenheid.

De overige deelgenoten waren door ons optreden zeer getroffen en wensten de reden daarvan te kennen. Sommigen dachten dat de meester ons de gebeden had ontraden. Anderen maakten nieuwsgierig veronderstellingen over wie hij wel mocht zijn, met de bewering dat hij ons 's nachts bij zich geroepen had om zich alleen aan ons bekend te maken. Geen van hen wilde geloven dat hij de verstekeling was. Maar allen waren verlangend hem op te zoeken en hem over vele dingen vragen te stellen.

Het was 's meesters gewoonte, als hij zijn werk in de Ark gedaan had zijn tijd door te brengen in de grot die zich boven de zwarte afgrond welfde en die bij ons bekend was als het *Adelaarsnest*. Wij allen, behalve Shamadam, zochten hem die dag 's middags aldaar op en troffen hem in diepe overpeinzing. Zijn gezicht straalde en het werd nog meer met licht overtoegen toen hij zijn ogen opsloeg en ons zag.

Mirdad: Wat hebt u snel uw nest gevonden! Dat verheugt Mirdad om uwentwil.

Abimar: De Ark is ons nest. Hoe kunt u zeggen dat deze grot ons nest is?

Mirdad: De Ark was eens een Adelaarsnest.

Abimar: En nu?

Mirdad: Helaas een mollenhol!

Abimar: Acht gelukkige mollen, met Mirdad als negende.

Mirdad: Hoe gemakkelijk is het de spot te drijven; hoe moeilijk begrip

te tonen. Toch heeft spotternij altijd de spotter bespot. Waarom oefent u uw tong in ijdel gepraat?

Abimar: U bent het die de draak met ons steekt als u ons mollen noemt. Waaraan hebben wij zulk een naam verdiend? Hebben wij het vuur van Noach niet brandend gehouden? Hebben wij deze Ark, die eens een krot was voor een handjevol bedelaars, niet rijker gemaakt dan het rijkste paleis? Hebben wij haar grenzen niet zo ver uitgebreid dat zij een machtig koninkrijk is geworden? Als wij dan mollen zijn, dan zijn wij toch in elk geval meestergravers.

Mirdad: Het vuur van Noach brandt, maar alleen op het altaar. Wat baat het u, zo u niet zelf het altaar bent en uw hart niet het brandhout en de olie is?

De Ark is nu met goud en zilver overladen. Daarom kraakt en stampet zij zo en is zij op het punt te vergaan. De Moeder-Ark daarentegen was overladen met leven en voer geen dóód gewicht. Daarom waren de diepten machteloos tegen haar.

Pas op voor dood gewicht, o broeders-deelgenoten! Alles is dood gewicht voor de mens die vast in zijn goddelijkheid gelooft. Hij houdt de wereld in zich besloten, maar draagt niet haar gewicht.

Ik zeg u: Als u uw zilver en uw goud niet overboord werpt, zullen zij u met zich mee de diepte in sleuren. De mens wordt vastgehouden door alles wat hij vasthoudt. Laat los uw greep op de dingen, zo u niet in hún greep wilt zijn.

Bepaal niet voor alles een prijs, want ook het geringste is nog onschatbaar. U bepaalt een prijs voor een brood. Maar waarom niet voor de zon, de lucht, de aarde, de zee en het zweet en de vindingrijkheid van de mens, zonder welke er geen brood zou zijn?

Bepaal niet voor alles een prijs, opdat u niet aldus de prijs van uw leven bepaalt. 's Mensen leven is niet méér waard dan wat hij voor waardevol houdt. Pas op dat u uw onschatbare leven niet even goedkoop acht als goud.

De grenzen van de Ark hebt u mijlen ver uitgebreid. Al zou u ze verwijderen tot de grenzen van de aarde, dan zou u toch nog ingesloten en beperkt zijn. Mirdad wilde dat u zich met de oneindigheid omgordde en

overdekte. De zee is slechts een druppel die door de aarde wordt vastgehouden; toch omgordt en bedekt zij de aarde. Welk een veel onmetelijker zee is de mens! Wees niet zo kinderlijk hem van het hoofd tot de voeten te meten en te menen dat u zijn grenzen gevonden hebt.

U bent misschien meester-gravers, zoals Abimar zei, maar slechts als de mol die in het donker wroet. Hoe ingewikkelder zijn labyrinten, hoe verder van de zon zijn kop. Ik ken uw labyrinten, Abimar. U vormt een handjevol bedelaars, zoals u zegt, en naar men aanneemt vrij van alle wereldse verzoeken en gewijd aan God. Toch zijn de paden die u met de wereld verbinden afwijkend en duister. Hoor ik uw driften niet sissen en woeden? Zie ik uw afgunst niet kruipen en kronkelen, juist op het altaar van uw God? U vormt misschien slechts een handjevol. Maar o, welk een macht rust er niet in dat handjevol!

Als u in werkelijkheid de meester-graver zou zijn die u beweert te zijn, zou u zich reeds lang een weg gegraven hebben, niet alleen door de aarde, maar ook door de zon en door iedere andere sfeer die door het uitspannel wentelt.

Laat mollen hun donkere gangen graven met hun snuit en hun poten. U hoeft nog geen ooghaar te bewegen om uw koninklijke weg te vinden. Zit neer in dit adelaarsnest en stel uw innerlijk voorstellingsvermogen in werking. Dat is uw goddelijke gids naar de wonderbaarlijke schatten van het spoorloze wezen dat uw koninkrijk is. Volg uw gids met een dapper en onverschrokken hart. Zijn voetsporen zullen, al staan ze in de verste ster, voor u het teken en de zekerheid zijn dat u daar reeds bent uitgeplant. Want u kunt u van iets geen voorstelling maken als het niet in u is of reeds een deel van u is.

Een boom kan zijn takken slechts zover uitstrekken als zijn wortels hem veroorloven. De mens echter kan zich uitbreiden tot in de oneindigheid, omdat hij wortelt in de eeuwigheid. Stel uzelf geen grenzen. Breid u uit, tot er geen regionen meer zijn waar u niet bent. Breid u uit, tot de gehele wereld is waar u ook maar kunt zijn. Breid u uit, tot u God ontmoet waar u ook maar uzelf ontmoet. Breid u uit! Breid u uit!

Doe niets in het duister, menend dat de duisternis een ondoordringbare bedekking is. Als u, door de duisternis verblinde mensen, u voor de

duisternis niet schaamt, schaam u dan tenminste voor de glimworm en de vleermuis.

Er *is* geen duisternis, Arkgenoten! Er zijn zoveel schakeringen van licht dat zij in de behoefte van ieder schepsel ter wereld kunnen voorzien. Uw klaarlichte dag is schemering voor de fenix. Het diepste duister van de nacht is klaarlichte dag voor de kikvors. Als de duisternis zelf geen bedekking vindt, hoe zou zij dan iets anders kunnen bedekken?

Probeer niet iets te bedekken, wat dan ook. Als niets uw geheimen blootlegt, zal hun eigen bedekking dat doen. Weet de deksel soms niet wat er in de pot zit? Wee de met slangen en wormen gevulde potten als hun deksels worden opgetild.

Ik zeg u: geen ademtucht ontsnapt aan uw borst, zonder dat het op de draaggolf van de lucht aan het binnenste van uw borst wordt bekendgemaakt. Geen oogopslag is er die niet het gehele oog met zich mee draagt: zijn begeerten en zijn vrezen, zijn glimlach en zijn tranen. Geen droom is ooit een deur binnengegaan zonder op iedere andere deur te kloppen. Let dus op hoe u kijkt. Let op welke dromen u binnenlaat en welke u voorbij laat gaan.

Als u echter vrij zou willen zijn van zorg en leed, zal Mirdad u met vreugde de weg wijzen.

HOOFDSTUK 9

De weg tot een leven zonder lijden. De deelgenoten willen weten of Mirdad de verstekeling is.

Micaster: Toon ons de weg.

Mirdad: De weg naar bevrijding van zorg en leed is deze: Denk alsof elk van uw gedachten in vuur op het uitspansel moest worden geëet, zodat de gehele wereld ze kon zien. Want zo is het in waarheid.

Spreek alsof de gehele wereld slechts één oor was dat wilde horen wat u zegt. Zo is het in waarheid.

Doe alsof elk van uw daden op uw eigen hoofd zou neerkomen. Zo is het in waarheid.

Wens alsof u zelf het gewenste was. En dat bent u inderdaad.

Leef alsof uw God zelf u nodig had om zijn leven te leven. En dat heeft Hij in waarheid.

Himbal: Hoelang nog zult u ons in raadselen laten? U spreekt tot ons zoals geen mens en geen boek ooit gesproken heeft.

Bennoon: Zeg ons wie u bent, opdat wij zullen weten met welk oor wij naar u moeten luisteren. Indien u de verstekeling bent, geef ons dan enig bewijs.

Mirdad: Dat hebt u goed gezegd, Bennoon. U hebt te véél oren. Daarom kunt u niet horen. Als u maar één oor had dat hoorde en begreep, zou u geen bewijs van node hebben.

Bennoon: De verstekeling zou komen om de wereld te oordelen, en wij-van-de-Ark zouden mét hem recht spreken. Moeten wij ons gereedmaken voor de oordeelsdag?

HOOFDSTUK 10

Over het oordeel en de oordeelsdag.

Mirdad: Er is in mijn mond geen oordeel, maar heilig inzicht. Ik ben niet gekomen om de wereld te oordelen, maar veeleer om haar van oordeel vrij te maken. Alleen onwetendheid scheidt er behagen in zich met pruik en toga te tooien en anderen de wet voor te houden en straffen toe te meten.

De meest meedogenloze rechter van de onwetendheid is de onwetendheid zelf. Kijk naar de mens. Heeft hij zich niet uit onwetendheid in tweeën gespleten en aldus de dood over zich geroepen en over alles waaruit zijn verdeelde wereld bestaat?

Ik zeg u: er is niet God én mens, maar er is God-Mens of Mens-God. Er is slechts de Een. Hoe vermenigvuldigd ook, hoe verdeeld ook, het is volstrekt onscheidbaar één.

Gods een-zijn is Gods eeuwigdurende wet. Het is een wet die zichzelf vervult. Ze heeft noch gerechtshoven noch rechters nodig om zichzelf naar buiten bekend te maken of om haar waardigheid en kracht hoog te houden. Het universum — zowel het zichtbare als het onzichtbare — is slechts één enkele mond, die haar verkondigt aan allen die maar oren hebben om te horen.

Is de zee, ondanks haar oneindigheid en diepte, niet slechts een enkele druppel?

Is de aarde, ondanks haar uitgestrektheid, niet slechts een enkele bol?

Zijn de hemelsferen, ondanks hun menigvuldigheid, niet slechts één universum?

Precies zo is de mensheid slechts één enkele mens. Precies zo is de mens, met al zijn werelden, slechts één volledige enkelvoudigheid.

Gods een-zijn, o deelgenoten, is de enige wet van het zijn. Een andere naam ervoor is liefde. Dit te weten en zich eraan te houden, is te wonen

in: het leven. Wie zich aan enige andere wet houdt, woont in het niet-zijn, of: de dood.

Leven is verzamelen, omvatten, oogsten. Dood is uiteenvallen, verstrooien. Leven is samenbinden. Dood is wegvallen. Daarom zweeft de mens — de dualist — tussen deze twee in. Want hij zou willen omvatten, maar alleen door te verstrooien. En hij zou willen samenbinden, maar alleen door te ontbinden. Als hij samenbrengt en verbindt, is hij in overeenstemming met de wet; en «het leven» is zijn beloning. Als hij verstrooit en ontbindt, zondigt hij tegen de wet; en de dood is zijn bittere prijs.

Toch zou u, die door uzelf geoordeeld bent, recht willen spreken over mensen die, evenals u, zichzelf reeds tot een oordeel zijn. Hoe gruwelijk zulke rechters en zulk een gericht!

Minder gruwelijk zou het zijn als twee galgenbrokken elkaar tot de galg zouden veroordelen.

Minder lachwekkend zou het zijn als twee ossen, samen gebonden onder één juk, tot elkaar zouden zeggen: «Ik zal je onder het juk brengen.»

Minder afschuwelijk zou het zijn als twee lijken in één graf elkaar tot het graf zouden veroordelen.

Minder deerniswekkend zou het zijn als twee stekeblinden elkaar de ogen zouden uitkrabben.

Schuw elke rechterstoel, deelgenoten, want om een oordeel uit te spreken over iemand of iets moet u niet alleen de wet kennen en in overeenstemming met haar leven, maar dient u ook de getuigen te horen. Wie wilt u in enig geval als getuigen horen?

Zult u misschien de wind ter terechtzitting oproepen? Want de wind is medeplichtig bij alles wat er onder de hemel gebeurt.

Of zult u de sterren dagvaarden? Want zij zijn bekend met alles wat er in de wereld plaatsgrijpt.

Of wilt u dagvaardingen uitzenden aan alle doden vanaf Adam tot op deze dag? Want alle doden leven in de levenden.

Om in een gegeven geval een volledig getuigenis te hebben zou de kosmos moeten getuigen. Indien u de kosmos ter terechtzitting zou kunnen oproepen, zou u geen rechtbanken meer nodig hebben. U zou dan van uw rechterstoelen afkomen en de getuige laten rechtspreken.

Indien u alles zou weten, zou u niemand oordelen. Indien u de werelden zou kunnen samenbrengen, zou u zelfs hen die verstrooien niet veroordelen. U zou weten dat wie verstrooit daardoor zelf geoordeeld wordt. En u zou, in plaats van wie zichzelf veroordeelt te oordelen, veeleer trachten zijn veroordeling op te heffen.

Over- en overbelast is nu de mens met wat hij zichzelf heeft opgeladen. Zijn weg is te ruw en te kronkelig. Ieder oordeel is een last te meer, zowel voor de rechter als voor de geoordeelde. Als u wilt dat uw lasten lichter worden, onthoud u er dan van enig mens te oordelen. Als u wenst dat ze vanzelf verdwijnen, ga dan onder en verlies uzelf voor eeuwig in het Woord. Laat inzicht uw stappen leiden, zo u wilt dat uw weg recht en glad wordt. Mijn mond brengt geen oordeel, maar heilig inzicht.

Bennoon: En hoe staat het met de oordeelsdag?

Mirdad: Iedere dag, Bennoon, is een oordeelsdag. De rekeningen van ieder schepsel worden élk moment opgemaakt. Niets blijft verborgen. Niets blijft ongewogen. Iedere gedachte, iedere daad, iedere wens wordt opgetekend in hem-die-denkt, in hem-die-doet en in hem-die-wenst. Geen gedachte, geen wens, geen daad gaat onvruchtbaar de wereld in, maar alle vermenigvuldigen zich overeenkomstig hun soort en aard. Wat in overeenstemming is met de weg van God, wordt verzameld ten leven; wat daaraan tegengesteld is, wordt verzameld ten dode.

Uw dagen zijn niet gelijk, Bennoon. Sommige zijn kalm en rustig. Ze vormen de oogst van uren die u op de juiste wijze hebt geleefd. Andere zijn zwaar van wolken. Het zijn de resultaten van de uren die half-slapend-in-de-dood, half-wakend-in-het-leven doorgebracht werden.

Andere weer razen als in een storm op u toe, met bliksems in hun ogen en de donder in hun neusgaten. Ze beuken u van boven af, ze geselen u van omlaag; ze slingeren u van rechts naar links; ze pletten u ter aarde en doen u in het stof bijten, zodat u wensen zou nooit geboren te zijn. Zulke dagen zijn de vrucht van uren die eigenwillig, in strijd met de wet, zijn doorgebracht.

Zo is het ook gesteld met de wereld. De schaduwen die zich reeds tegen het firmament aftekenen, zijn niet minder onheilspellend dan die welke eens de zondvloed aankondigden. Open uw ogen en zie!

Als u de wolken waarneemt die op de zuidenwind naar het noorden rijden, zegt u dat ze u regen brengen. Waarom bent u niet even wijs in het aflezen van de vlucht van de menselijke wolken? Kunt u niet zien hoe snel de mensen in hun netten verward zijn geraakt?

De dag van de ont-warring is aanstaande. En welk een bange dag is het! Met de aderen van het hart en de ziel zijn in de loop van, ach, zo vele eeuwen de netten van de mensen geweven. Om de mensen uit hun netten te scheuren moet hun eigen vlees verscheurd, hun eigen gebeente verbrijzeld worden. En dit werk van verscheuren en verbrijzelen moet door de mensen zelf worden gedaan.

Als de deksels worden opgetild — en dat zullen ze zeker! — en de potten voor de dag brengen wat ze bevatten — en dat zullen ze zeker! — waar zullen de mensen zich dan uit schaamte verbergen en waarheen zullen zij vluchten?

Die dag zullen de levenden de doden benijden, en de doden de levenden vervloeken. De woorden van de mensen zullen in hun keel blijven steken en het licht zal op hun oogleden verstijven. Uit hun hart zullen schorpioenen en adders te voorschijn komen en de mensen zullen in afschuw uitroepen: «Vanwaar komen deze adders en deze schorpioenen?», vergetend dat zijzelf ze in hun hart hebben gehuisvest en gekweekt.

Open uw ogen en zie! Hier in deze Ark, die bestemd was tot lichtbaken voor een ondergaande wereld, is meer modder dan u zou kunnen doorwaden. Als het lichtbaken is verworpen tot een valput, hoe vreselijk moet dan wel de toestand zijn van de mensen op zee!

Mirdad zal een nieuwe Ark voor u bouwen. Hier in dit nest zal hij haar grondvesten en haar doen verrijzen. Vanuit dit nest zult u uitvliegen in de wereld en aan de mensen geen olijftakken brengen, maar het onuitputtelijke leven. Daartoe moet u de wet kennen en u daaraan houden.

Zamora: Hoe zullen wij Gods wet kennen en haar nakomen?

HOOFDSTUK 11

Liefde is de wet van God.

Mirdad speurt verwijdering tussen twee deelgenoten, vraagt een harp, en zingt een hymne van de nieuwe Ark.

Mirdad: Liefde is de wet van God. Wij leven, opdat wij zullen leren lief te hebben. Wij hebben lief, opdat wij zullen leren te leven. Geen andere les wordt van de mens gevraagd. En wat is liefhebben anders dan dat de minnaar de geliefde voor eeuwig in zich opneemt, zodat de twee een zijn?

En wie of wat moeten wij liefhebben? Moeten wij een enkel blad aan de boom des levens uitkiezen en daarop ons gehele hart uitstorten? En de tak dan, die het blad draagt? En de stam, die de tak ophoudt? En de bast dan, die de stam beschermt? En de grond, die de wortels omsluit? En de zon, de zee en de lucht, die de grond vruchtbaar maken?

Als één blad van de boom uw liefde waard is, hoeveel te meer dan de gehele boom. De liefde die een deel van het geheel uitsluit, veroordeelt zichzelf tot smart.

U kunt zeggen: «Maar er zijn bladeren én bladeren aan een boom. Sommige zijn gezond, andere zijn ziek; sommige zijn mooi, andere lelijk; sommige zijn reuzen, andere dwergen. Spreekt het dan niet vanzelf dat wij voorkeur hebben?» Ik zeg u: uit de bleekheid van de zieke spruit de frisheid van de gezonde voort. Ik zeg u voorts dat lelijkheid palet, verf en kwast is van schoonheid; en dat de dwerg geen dwerg geweest zou zijn, zo hij van zijn gestalte niet geschonken had aan de reus.

U bent de boom des levens. Deel uzelf dan niet in stukken. Stel geen vrucht tegenover vrucht, geen blad tegenover blad, geen tak tegenover tak, geen stam tegenover de wortels, geen boom tegenover de moedergrond. Dat is het wat u doet als u het ene meer liefhebt dan het andere, of het andere uitsluit.

U bent de boom des levens. Uw wortels zijn overal. Uw takken en bla-

deren zijn overal. Uw vruchten zijn in iedere mond. Hoe ook de vruchten aan die boom mogen zijn, hoe ook zijn takken en zijn bladeren, hoe ook zijn wortels mogen zijn, zij zijn uw vruchten, uw takken, uw bladeren, uw wortels. Als u wilt dat de boom zoete en geurige vruchten draagt, als u verlangt dat hij altijd sterk en groen zal zijn, let dan op de sappen waarmee u de wortels voedt.

Liefde is het sap des levens, terwijl haat de etter is van de dood. Maar liefde moet, evenals het bloed, onbelemmerd door de aderen stromen. Doe het bloed stilstaan en het wordt een bedreiging en een ramp. En wat is haat anders dan gestolde liefde, of teruggenomen liefde, die daardoor tot een dodelijk gif wordt, zowel voor hem van wie zij uitgaat, als voor hem die ermee wordt gevoed; zowel voor de hater, als voor wat gehaat wordt.

Een geel blad aan uw levensboom is slechts een blad waarvan de liefde zich heeft afgewend. Berisp niet het gele blad.

Een verdorde tak is slechts een door gebrek aan liefde verkwijnende tak. Berisp niet de verdorde tak.

Een verrotte vrucht is slechts een door haat gevoede vrucht. Berisp niet de verrotte vrucht. Berisp veeleer uw blinde en schriële hart, dat het sap des levens aan weinigen zou willen uitdelen en het zou willen weigeren aan velen — hetgeen wil zeggen: aan zichzelf.

Er is geen liefde mogelijk dan de liefde voor het zelf. Geen zelf is werkelijk dan het al-omvattende zelf. Daarom is God geheel liefde, omdat Hij zichzelf liefheeft.

Zolang u door liefde smart lijdt, hebt u uw ware zelf niet gevonden, noch de gouden sleutel van de liefde. Omdat u een kortstondig zelf liefhebt, is ook uw liefde kortstondig.

De liefde van de man voor de vrouw is geen liefde. Het is een zeer verwijderd blijk daarvan. De liefde van de ouder voor het kind is slechts de drempel tot liefdes heilige tempel. Zolang niet iedere man iedere vrouw liefheeft en omgekeerd, zolang niet ieder kind het kind is van iedere ouder en omgekeerd, mogen mannen en vrouwen pochen op vlees en been en vlees en been aanhangen — maar laat hen nooit de gewijde naam van liefde uitspreken. Want dat is godslastering.

U hebt geen vrienden zolang u één enkele mens als vijand kunt beschouwen. Hoe kan het hart dat vijandschap herbergt, een veilige woonplaats zijn voor vriendschap?

U kent de vreugde van liefde niet zolang er haat is in uw hart. Al zou u alle dingen voeden met het sap des levens, behalve een nietige worm, die enkele nietige worm zou uw leven vergallen. Want door iets of iemand lief te hebben, bemint u in waarheid slechts uzelf. Evenzo haat ge, door iets of iemand te haten, slechts uzelf. Want wat u haat is onscheidbaar verbonden met wat u liefhebt, evenals de voor- en de achterzijde van dezelfde munt. Als u eerlijk tegenover uzelf zou willen zijn, moet u liefhebben wat u haat en door u gehaat wordt, alvorens lief te hebben wat u liefhebt en u liefheeft.

Liefde is geen deugd. Liefde is een noodzaak, meer dan brood en water, meer dan licht en lucht. Laat niemand zich op zijn liefde beroemen. Adem veeleer liefde in en uit, even onbewust en vrij als u de lucht inademt en weer uitademt. Want de liefde heeft niemand nodig om haar te verheffen. Liefde wil het hart verheffen dat zij zich waardig keurt.

Zoek geen beloning voor liefde. Liefde is voldoende beloning voor liefde, zoals haat voldoende straf is voor haat.

Vraag van liefde geen rekenschap. Want liefde geeft slechts rekenschap van zichzelf. De liefde geeft niet te leen, noch vraagt zij te leen; de liefde koopt noch verkoopt; doch als zij geeft, geeft zij zichzelf geheel; en als zij neemt, neemt zij al het hare. Haar nemen is een geven. Haar geven een nemen. Daarom is zij dezelfde: heden, morgen en in eeuwigheid.

Zoals een machtige rivier, die zich uitstort in de zee, steeds weer door de zee wordt aangevuld, zo moet ook u uzelf in liefde ontledigen, opdat u steeds van liefde vervuld kunt zijn. Een riviermonding die de gave van de zee aan de zee zou willen onthouden, wordt een stilstaande poel.

Er is in de liefde meer noch minder. Zodra u poogt de liefde te passen en te meten, ontglipt zij u en laat u slechts de bittere herinneringen.

Ook is er in de liefde geen nu en geen dan, geen hier en geen daar. Alle tijd is voor de liefde geschikte tijd. Alle plaatsen zijn voor de liefde geschikte plaatsen.

Liefde kent noch grenzen, noch barrières. Een liefde waarvan de loop

door enig obstakel tot stilstand wordt gebracht, is de naam liefde nog niet waard.

Vaak hoor ik u zeggen dat liefde blind is, waarmee dan wordt bedoeld dat zij geen fout in de geliefde kan zien. Dat soort blindheid is het hoogtepunt van zien. Was u maar altijd zo blind, dat u geen fout meer in wat dan ook zou kunnen zien.

Ja, helder en doordringend is het oog van de liefde. Daarom ziet het geen fout. Als liefde uw gezichtsvermogen gereinigd had, zou u niets zien dat uw liefde onwaardig is. Alleen een van liefde beroofd, verkeerd oog is altijd doende het verkeerde te zoeken. Maar welke fouten het ook vindt, het zijn slechts zijn eigen fouten.

Liefde verbindt en verenigt. Haat ontbindt en scheidt. Deze geweldige, zware massa aarde en rots, die u Altaarpiek noemt, zou snel uit elkaar barsten, zo zij niet door de hand van de liefde werd bijeengehouden. Zelfs uw lichaam, zo vergankelijk als het schijnt, zou zeker de ontbinding kunnen weerstaan, indien u slechts iedere cel met dezelfde vurige liefde zou liefhebben.

Liefde is vrede, waarin 's levens melodieën kloppen. Haat is strijd, die verhit is door duivelse, verzengende ademstoten van de dood. Wat zou u verkiezen: liefde, en eeuwige vrede? Of haat en eeuwigdurende strijd?

De gehele aarde leeft in u. De hemelen en hun heerscharen leven in u. Heb dan de aarde en allen die zij voedt lief, zo u uzelf wilt liefhebben. En heb de hemelen en al hun bewoners lief, zo u uzelf wilt liefhebben. Waarom haat u Naronda, Abimar?

Naronda: Allen waren verrast over een zo plotselinge wending in de stem en de gedachte loop van de meester, terwijl Abimar en ik met stomheid geslagen waren door een zo rechtstreekse vraag over een verwijdering tussen ons, die wij zorgvuldig voor allen verborgen hadden gehouden en die, naar wij meenden, door niemand ontdekt was. Allen keken ons beiden in stomme verbazing aan en wachtten op wat Abimar zou antwoorden.

Abimar (mij verwijtend aankijkend): Heb jij het de meester verteld, Naronda?

Naronda: Toen Abimar «de meester» zei, smolt mijn hart van vreug-

de. Want het was over dat woord dat wij het oneens waren geweest, lang voordat Mirdad zichzelf geopenbaard had. Ik had staande gehouden dat hij een leraar was die gekomen was om de mensen te verlichten; en Abimar had volgehouden dat hij slechts een gewoon mens was.

Mirdad: Kijk niet wantrouwend naar Naronda, Abimar, want hem treft zeker niet uw blaam.

Abimar: Wie heeft het u dan verteid? Kunt u ook de gedachten van de mensen lezen?

Mirdad: Mirdad heeft geen spionnen of uitleggers nodig. Als u Mirdad liefhad zoals hij u liefheeft, zou u gemakkelijk zijn gedachten lezen en eveneens in zijn hart zien.

Abimar: Vergeef een blind en doof mens, meester. Open mijn oog en mijn oor, want ik ben zeer verlangend te zien en te horen.

Mirdad: Liefde alleen kan het wonder bewerken. Als u wilt zien, laat er dan liefde zijn in uw oog. Als u wilt horen, laat er dan liefde zijn in uw oor.

Abimar: Maar ik haat niemand, zelfs Naronda niet.

Mirdad: Afwezigheid van haat is geen liefde, Abimar. Want liefde is een actieve kracht en als zij u niet bij iedere stap en beweging leidt, kunt u uw weg niet vinden en als zij niet elk van uw wensen en gedachten vult, zullen uw wensen als brandnetels in uw dromen zijn en uw gedachten als klaagzangen voor uw dagen.

Nu is mijn hart een harp en voel ik mij gedrongen te zingen. Waar is uw harp, mijn beste Zamora?

Zamora: Zal ik haar halen, meester?

Mirdad: Doe dat Zamora.

Naronda: Zamora stond op en ging de harp halen. De overigen keken elkaar in opperste verbijstering aan en zwegen stil. Toen Zamora met de harp terug was, nam de meester deze vriendelijk van hem aan, boog zich teder over het instrument, stemde iedere snaar zorgvuldig en begon toen te spelen en te zingen.

Mirdad:

*God is uw kapitein, vaar, mijn Ark!
Al moge de hel haar rode furiën ontketenen
over de levenden en de doden,
en de aarde in gesmolten lood veranderen,
en geselen de lucht van alle landen,
God is uw kapitein, vaar, mijn Ark!*

*Liefde is uw kompas, vaar, mijn Ark!
Ga naar noord en zuid, naar oost en west,
en deel uw schatten met allen.
De storm zal u op zijn schuimkoppen dragen,
een licht voor hen die in het donker varen.
Liefde is uw kompas, vaar, mijn Ark!
Geloof is uw anker, vaar, mijn Ark!*

*Al zou de donder brullen en de bliksemstraal flitsen,
al zouden de bergen schudden en ineensstorten,
en de mensen zo bang van hart worden
dat zij de heilige vonk vergeten,
geloof is uw anker, vaar, mijn Ark!*

Naronda: De meester zweeg en boog zich over de harp zoals een van liefde vervulde moeder zich buigt over het kind aan haar borst. En hoewel de snaren van de harp niet langer trilden, klonken zij nog voortdurend door: God is uw kapitein, vaar, mijn Ark! En ofschoon 's meesters lippen gesloten waren, weerklonk zijn stem nog door het gehele Adelaarsnest, en golfde uit naar de ruwe bergpieken rondom, naar de heuvels en dalen beneden ons, naar de rusteloze zee in de verte en naar de blauwe hemelkoepel die zich boven ons hoofd welfde.

Er waren sterrenregens en regenbogen in die stem. Er klonken aardbevingen en stormen in, naast suizelende winden en nachtegalen opgewonden van gezang. Er waren deinende zeeën, overdekt met zachte, dauwbeladen nevelsluiers. En het was of de ganse schepping in dankbare vreugde meeluisterde.

En voorts scheen het of de keten van de Melkwitte Bergen, met de Altaarpiek in het midden, plotseling was losgekomen van de aarde en in de ruimte voortdreef, majesteitelijk, machtig en zeker van haar gang.

Gedurende drie dagen daarna sprak de meester tot niemand een woord.

HOOFDSTUK 12

Over scheppende stilte. Spreeken is op zijn best een eerlijke leugen.

Naronda: Toen de drie dagen voorbij waren kwamen de zeven als op een onweerstaanbaar bevel bijeen en begaven zich naar het Adelaarsnest. De meester begroette ons als iemand die geheel op onze komst was voorbereid.

Mirdad: Nogmaals, mijn jonge vogels, heet ik u welkom in uw nest. Leg uw gedachten en wensen aan Mirdad voor.

Micayon: Onze enige gedachte en wens is bij Mirdad te zijn. Wij kunnen dan zijn waarheid voelen en horen en wellicht even schaduwloos worden als hij. Maar zijn zwijgen benauwt ons. Hebben wij hem soms beledigd?

Mirdad: Niet om u van mij te verwijderen heb ik drie dagen gezwegen, maar juist om u nader tot mij te brengen. En wat beledigen aangaat: wie de onoverwinnelijke vrede van de stilte kent, kan nimmer beledigd worden of beledigingen uiten.

Micayon: Is zwijgen beter dan spreken?

Mirdad: Spreken is op zijn best een eerlijke leugen. Zwijgen is op zijn slechtst een naakte waarheid.

Abimar: Moeten wij dus aannemen dat zelfs Mirdads woorden, hoewel eerlijk, slechts leugens zijn?

Mirdad: Ja zeker, zelfs Mirdads woorden zijn slechts leugens voor allen wiens ik niet gelijk is aan dat van Mirdad.

Zolang al uw gedachten niet uit één groeve worden opgegraven en al uw wensen niet aan één bron ontspringen, zullen uw woorden, ofschoon eerlijk, leugens zijn.

Als uw ik en het mijne één zouden zijn, juist zoals het mijne en dat van God één zijn, zouden wij ons van woorden onthouden en in een van

waarheid vervulde innerlijke stilte volmaakt met elkaar verkeren.

Daar uw ik en het mijne niet gelijk zijn, ben ik gedwongen een strijd met woorden tegen u te voeren, om u met uw eigen wapens te overwinnen en u tot mijn groeve en mijn bron te voeren. Eerst dan zult u tot de wereld kunnen uitgaan en haar overwinnen en onderwerpen, gelijk ik u zal overwinnen en onderwerpen. En eerst dan zult u geschikt zijn de wereld te leiden tot de stilte van het soevereine bewustzijn, tot de diepe groeve van het Woord, tot de bron van het heilige inzicht.

Eerst wanneer u aldus door Mirdad overwonnen bent, zult u waarlijk onaantastbare en machtige veroveraars worden. En eerst wanneer de wereld door u verslagen is, zal zij zich van de smaad van haar voortdurende nederlaag reinigen.

Gord u dan aan voor de strijd. Maak blinkend uw schilden en borstplaten en scherp uw zwaarden en speren. En laat de stilte uw trommels slaan en ook uw standaarddrager zijn.

Bennoon: Wat is dat voor een stilte, die tegelijkertijd trommelslager en standaarddrager moet zijn?

Mirdad: De stilte waarin ik u wilde binnenleiden is dat oneindige uitspansel waarin het niet-zijnde overgaat in het zijnde en het zijnde in het niet-zijnde. Het is die ontzagwekkende ruimte, waarin ieder geluid geboren wordt en verstilt, waarin iedere vorm gestalte krijgt en vergaat en waarin ieder zelf wordt ingeschreven en uitgeschreven: waarin niets is dan *het*.

Tenzij u die ruimte en dat uitspansel in stille, diepe innerlijke aandacht doorschrijdt, zult u niet weten hoe werkelijk uw «zijn» is en hoe onwerkelijk het niet-zijnde. En evenmin, hoe hecht uw werkelijkheid verbonden is met de al-werkelijkheid.

In die stilte wilde ik u doen verblijven, opdat u uw oude, nauwe huid zou afleggen en zou rondgaan zonder kluisters en belemmeringen.

Dáárheen wilde ik u uw zorgen en uw vrees doen drijven, uw begeerten en verlangens, uw lusten en uw onlusten, opdat u ze een voor een kunt zien verdwijnen en zo uw oren zult bevrijden van hun voortdurende geschreeuw en uw zijden van de pijn van hun scherpe sporen. Daar wilde ik u de pijlen en bogen van deze wereld doen wegwerpen, waarmee u

naar bevrediging en vreugde jaagt, terwijl u in werkelijkheid niets anders najaagt dan rusteloosheid en verdriet. Daar wilde ik u uit het donkere, verstikkende omhulsel van het zelf doen kruipen, in het licht en de vrije lucht van het Zelf.

Het is die stilte die ik u aanprijs en niet slechts een moment van stilstand voor uw door-gepraat-versleten-tong.

Het is de vruchtbare stilte van de aarde die ik u aanbeveel en niet de met-angst-beladen stilte van de misdadiger en de booswicht.

Het is de geduldige stilte van de broedende hen die ik u aanprijs en niet het ongeduldige gekakel van haar eierleggende zuster. De eerste blijft eenentwintig dagen broeden en wacht in stil vertrouwen op de «mystieke hand» om het wonder onder haar donzen borst en vleugels tot stand te brengen. De andere stuift luid kakelend uit haar hok vandaan, om te verkondigen dat ze een ei heeft gelegd. Pas op voor kakelende deugd, deelgenoten! Zo u uw schaamte het zwijgen oplegt, doe dat dan ook uw eer, want kakelende eer is erger dan stille schande en luidruchtige deugd is erger dan stille zonde.

Weiger veel te spreken. Van duizend gesproken woorden is er misschien maar één dat werkelijk terecht geuit wordt. De overige benevelen het verstand, verdoven het gehoor, vermoeien de tong en verduisteren bovendien het hart. Hoe moeilijk is het, het woord te spreken dat werkelijk gezegd moet worden!

Van duizend geschreven woorden is er misschien maar één dat werkelijk terecht geschreven wordt. De overige zijn vermorste inkt en papier en teksten met loden voeten in plaats van met vleugels van licht. Hoe moeilijk, o hoe moeilijk is het het woord te schrijven dat werkelijk geschreven moet worden!

Bermoon: En hoe staat het met het gebed, meester Mirdad? Als wij bidden zijn wij gewend heel veel woorden te gebruiken en om veel te veel dingen te vragen. En toch ontvangen wij zelden iets van wat wij vragen.

HOOFDSTUK 13

Over het gebed.

Mirdad: U bidt tevergeefs wanneer u zich tot een andere god wendt dan tot uw eigen zelf, want in u is zowel het vermogen om aan te trekken als het vermogen om af te stoten. En in u zijn zowel de dingen die u wilt aantrekken, als die welke u wilt afstoten. In staat te zijn iets te ontvangen, betekent ook in staat te zijn het weg te schenken.

Waar honger is, is voedsel. Waar voedsel is, daar moet ook honger zijn. Wie bedroefd wordt door de kwelling van de honger, kan ook de vreugde smaken van de zegen van de verzadiging. Ja, de behoefte sluit de voorziening in de behoefte in zich.

Is de sleutel geen waarborg voor het slot? Is het slot geen waarborg voor de sleutel? Zijn slot en sleutel samen geen waarborg voor de deur?

Val niet haastig de smid lastig, telkens wanneer u een sleutel verliest of verkeerd gebruikt. De smid heeft zijn werk gedaan en hij heeft het goed gedaan; en van hem moet niet gevraagd worden hetzelfde werk steeds opnieuw te doen. Doe uw werk en laat de smid met rust; want zodra hij eenmaal met u gereed is, moet hij andere dingen gaan doen. Verwijder de stank en het afval uit uw geheugen en u zult de sleutel zeker vinden.

Toen de onuitsprekelijke God u door zijn Woord tot aanzijn riep, riep Hij in u zichzelf tot aanzijn. Daarom bent ook u onuitsprekelijk.

En niet met een deel van zichzelf begiftigde Hij u, want Hij is ondeelbaar — maar allen begiftigde Hij met zijn gehele, ondeelbare, onuitsprekelijke goddelijkheid. Kunt u een grotere erfenis verlangen? En wie of wat anders kan u beletten u in het bezit daarvan te stellen dan uw eigen schroom en blindheid?

In plaats van dankbaar te zijn voor hun erfenis en ijverig te zoeken naar de wijze om die te ontvangen, zouden sommigen — blinde ondankbaren die zij zijn — van God een vuilstortplaats willen maken, om er

hun kiespijn en hun buikpijn, hun zakelijke verliezen, hun twisten, hun wraaknemingen en hun slapeloze nachten heen te brengen.

Anderen zouden God als hun persoonlijke schatkamer willen hebben, waar zij op elk gewenst moment de klatergouden prullen van deze wereld waarnaar hun begeerte is uitgegaan verwachten te vinden.

Weer anderen zouden van God een soort persoonlijke boekhouder willen maken. Hij zou niet alleen moeten vastleggen wat zij schuldig zijn en wat anderen hun schuldig zijn, maar ook hun vorderingen moeten incasseren en immer een solide, royaal saldo te hunnen gunste moeten kunnen tonen.

Ja, vele verschillende taken wijzen de mensen aan God toe. Toch schijnen weinigen te bedenken dat, als God aldus met vele taken zou worden belast, Hij ze alle geheel alleen zou volvoeren en niemand nodig zou hebben om Hem aan te sporen of Hem eraan te herinneren.

Herinnert u God aan de uren waarop de zon moet opgaan en waarop de maan moet ondergaan?

Herinnert u Hem aan de graankorrel die in het gindse veld plots begint te ontkiemen?

Herinnert u Hem aan de spin die zijn meesterlijke schuilplaats spint?

Herinnert u Hem aan de jonge vogels in dat mussennest?

Herinnert u Hem aan de ontelbare dingen waarmee dit grenzeloze universum gevuld is?

Waarom drukt u uw nietige ikjes, met al uw onbeduidende behoeften, op zijn geheugen in? Bent u in zijn ogen minder begunstigd dan mus-sen, graan en spinnen? Waarom neemt u niet, evenals zij, uw gaven in ontvangst, om dan zonder ophef, zonder de knieën te buigen, zonder de armen te strekken en zonder bezorgd naar de dag van morgen te kijken, vol ijver aan uw werk te gaan?

En waar is God, dat u Hem uw grillen en ijdelheden, uw lofprijzingen en uw klachten in het oor zou moeten schreeuwen? Is Hij niet in u en overall rondom u? Is zijn oor niet veel dichterbij uw mond dan uw tong bij uw verhemelte?

Zijn goddelijkheid, waarvan u het zaad bezit, is Hem genoeg. Als God, na u het zaad van zijn goddelijkheid te hebben gegeven, er zelf voor zou

moeten zorgen, in plaats van u, welke verdienste zou u dan hebben? En welke levenstaak zou u hebben? En als u geen taak zou hebben te vervullen, maar God haar voor u zou moeten verrichten, welk belang zou dan uw leven hebben? Welk nut zou al uw bidden hebben?

Ga niet met uw zorgen en verwachtingen naar God. Smee Hem niet voor u de deuren te openen waarvan Hij u de sleutels heeft verschaft. Doorzoek de onmetelijke ruimte van uw hart. Want in die oneindigheid van het hart ligt de sleutel op iedere deur besloten. Daar kunt u alles vinden, zowel het kwade als het goede, waarnaar u dorst en hongert.

Een machtig leger is te uwer beschikking gesteld om uw geringste opdracht uit te voeren. Goed toegerust, wijselijk onder tucht gesteld en onbevreesd geleid, is het in staat eeuwigheden te overspannen en alle hinderpalen naar zijn doel weg te vagen. Zo het echter slecht is toegerust, zonder tucht, en schuchter wordt geleid, veroorzaakt het grote onrust, of wijkt het bij het geringste beletsel haastig terug, met een zware nederlaag als gevolg.

Dit leger, o monniken, bestaat uit niets anders dan uit zeer kleine rode bloedlichaampjes die nu door uw aderen stromen; elk daarvan is een wonder van kracht, een volledig en eerlijk verslag van uw gehele leven en van alle leven in zijn verborgenste bijzonderheden.

Dit leger komt samen in het hart; vanuit het hart ontplooit het zich. Vandaar de faam van het hart en de eerbied die het geniet. Vanuit het hart wellen uw tranen op, zowel van vreugde als van smart. Naar het hart snellen uw angsten voor het leven en voor de dood.

Uw begeerten en verlangens vormen de uitrusting van dit leger. Uw denken is de tuchtmeester. Uw wil de drilmeester en bevelhebber.

Als u in staat bent uw bloed toe te rusten met één opperste verlangen, dat alle andere verlangens in de schaduw stelt en ze doet verstillen; en aan één opperste gedachte de tuchtuitoefening toevertrouwt; en één opperste wil met de africhting en bevelvoering belast, kunt u er zeker van zijn dat dit verlangen wordt vervuld.

Bereikt een heilige geen heiligheid door zijn bloedstroom te reinigen van alle wensen en gedachten die met heiligheid in strijd zijn en door

deze stroom dan met onwankelbare wil op geen ander doel te richten dan op het zoeken van heiligheid?

Ik zeg u dat iedere heilige wens, iedere heilige gedachte, en iedere heilige wilswerking, vanaf Adam tot op deze dag, de mens die zo op het bereiken van heiligheid gericht is, te hulp zal snellen. Want altijd is het zo geweest dat water overal de zee zal zoeken, gelijk lichtstralen de zon. Volvoert een moordenaar zijn plannen niet door zijn bloed op te zwepen tot een waanzinnige moordlust en de bloedcellen in gesloten gelederen aan te voeren onder de zweepslagen van een door moordlust gegrepen gedachte, om ze dan met een meedogenloze wil te bevelen de fatale slag toe te brengen?

Ik zeg u dat iedere moordenaar, vanaf Kaïn tot op deze dag, ongevraagd zal toesnellen om de arm van die zo moord-dronken mens te versterken en te richten. Want altijd is het zo geweest dat raven zich overal verenigen met raven, en hyena's met hyena's.

Bidden is dan ook: het bloed doordringen met één opperste verlangen, één opperste gedachte, één opperste wil. Het is: het zelf zo afstemmen dat het in volmaakte harmonie komt met datgene waarom u bidt.

De atmosfeer van onze planeet, die tot in bijzonderheden in uw hart haar afspiegeling vindt, draagt op haar golven ronddolende herinneringen aan alles waarvan het sinds haar ontstaan getuige is geweest. Geen woord of daad, geen wens of teken, geen vluchtige gedachte of voorbijgaande droom, geen ademtocht van mens of dier, geen schaduw, geen illusie, die daarin niet tot op deze dag hun geheimzinnige koers varen, en ze zullen zo blijven varen tot het einde der tijden. Stem uw hart op een daarvan af, en het zal zeker toesnellen om de snaren te bespelen.

Ge hebt geen lip of tong nodig om te bidden, maar veeleer een stil, waakzaam hart, een opperste verlangen, een opperste gedachte, en bovenal een opperste wil, die twijfel noch aarzeling kent. Want woorden zijn vruchteloos als het hart niet in iedere lettergreep bewust aanwezig is. En is het hart bewust aanwezig, dan moet de tong maar liever gaan slapen, of achter verzegelde lippen schuil gaan.

Ook hebt u in het geheel geen tempels nodig om te bidden. Wie geen tempel kan vinden in zijn hart, zal nimmer zijn hart in enige tempel kun-

nen vinden.

Ik zeg dit wel tot u en tot anderen gelijk u, maar niet tot iedere mens. Want de meeste mensen zijn nog zwervers. Zij voelen behoefte om te bidden, maar kennen de weg niet. Zij kunnen alleen met woorden bidden en kunnen geen woorden vinden als ze hun niet in de mond worden gelegd. Zij zijn verloren en van vrees vervuld als zij in de onmetelijkheid van hun hart moeten ronddolen, maar worden kalm en getroost binnen de muren van tempels en in kudden van schepsels als zichzelf. Laat hen hun tempels oprichten. Laat hen hun gebeden uitzingen. Maar u en iedereen draag ik op te bidden om inzicht. Wie hongert naar iets anders dan dat, zal nimmer verzadigd worden.

Herinner u dat de sleutel tot het leven het scheppende Woord is. De sleutel tot het scheppende Woord is liefde. De sleutel tot liefde is inzicht. Vul uw hart met deze drie en bespaar uw tong de moeite van vele woorden, bespaar uw denken het gewicht van vele gebeden, en bevrijd uw hart van de gebondenheid aan alle goden die u met een gift tot slaven willen maken; die u met de ene hand liefkozen om u met de andere te slaan; die tevreden en vriendelijk zijn als u hen prijst, maar toornig en wraakzuchtig als u hen veroordeelt; die u niet horen, tenzij u roept en die niet geven, tenzij u vraagt en die, als ze gegeven hebben, dit maar al te vaak betreuren; van wie de toorn uw traan is; van wie de glorie uw schande is.

Ja, bevrijd uw hart van al deze goden, opdat u er de ene God kunt vinden die, als Hij u met zichzelf vervuld heeft, u voor altijd verzadigd laat.

Bennoon: Nu eens noemt u de mens almachtig, dan weer kleineert u hem als een machteloze plichtverzaker. U laat ons eigenlijk in het duister.

HOOFDSTUK 14

Samenspraak tussen twee aartsengelen en samenspraak tussen twee aartsdemonen bij de tijdeloze geboorte van de mens.

Mirdad: Bij de tijdeloze geboorte van de mens hielden twee aartsengelen aan de bovenpool van het universum de volgende samenspraak:

Eerste aartsengel: De aarde is een wonderbaarlijk kind geboren; de aarde straalt van licht.

Tweede aartsengel: De hemel is een glorierijke koning geboren; het hart van de hemel springt op van vreugde.

Eerste: Hij is de vrucht van de vereniging van hemel en aarde.

Tweede: Hij is de eeuwige eenheid: Vader, Moeder en Kind.

Eerste: In hem is de aarde verheven.

Tweede: In hem is de hemel gerechtvaardigd.

Eerste: De dag slaapt in zijn ogen.

Tweede: De nacht is wakker in zijn hart.

Eerste: Zijn borst herbergt vele stormen.

Tweede: Zijn keel omvat een reeks liederen.

Eerste: Zijn armen omspannen de bergen.

Tweede: Zijn vingers plukken de sterren.

Eerste: Zeeën bulderen in zijn gebeente.

Tweede: Zonnen beschrijven hun baan door zijn aderen.

Eerste: Een smeltoven en een gietvorm is zijn mond.

Tweede: Een hamer en een aambeeld is zijn tong.

Eerste: Zijn voeten zijn omwonden door de ketenen van morgen.

Tweede: In zijn hart ligt de sleutel tot de ketens.

Eerste: Toch heeft dit kind de stof tot wieg.

Tweede: Maar de eonen zijn zijn windsels.

Eerste: Gelijk God bezit hij het geheim van de getallen. Gelijk God kent hij het mysterie van de woorden.

Tweede: Alle getallen kent hij, behalve het heilige getal één, dat het eerste en het laatste is. Alle woorden kent hij, behalve het scheppende Woord, dat het eerste en het laatste is.

Eerste: Toch zal hij het Getal en het Woord kennen.

Tweede: Niet voor hij zijn voeten afwendt van de wegenloze woestijnen van de ruimte; niet voor hij zijn blik onttrekt aan de trieste grafgewelven van de tijd.

Eerste: O, wonderbaarlijk, zéér wonderbaarlijk is dit kind van de aarde.

Tweede: Glorierijk, zéér glorierijk, is deze koning van de hemel.

Eerste: De Naamloze noemde hem mens.

Tweede: En hij noemde de Naamloze God.

Eerste: Mens is het woord van God.

Tweede: God is het woord van de mens.

Eerste: Glorie aan Hem, wiens woord is mens.

Tweede: Glorie aan hem, wiens woord is God.

Eerste: Nu en voor eeuwig.

Tweede: Hier en alom.

Zo spraken de twee aartsengelen aan de bovenpool van het universum, bij de tijdeloze geboorte van de mens.

Tegelijkertijd hielden twee aartsdemonen aan de benedenpool van het universum de volgende samenspraak:

Eerste aartsdemon: Een dappere strijder heeft zich bij ons gevoegd. Met zijn hulp zullen wij overwinnen.

Tweede aartsdemon: Zeg liever een jammerende en grienende lafaard. En verraad woont op zijn voorhoofd. Toch is hij verschrikkelijk in zijn lafheid en zijn verraad.

Eerste: Onbevreesd en wild is zijn oog.

Tweede: Schreiend en onderworpen is zijn hart. Toch is hij vreselijk in zijn onderworpenheid en zijn tranen.

Eerste: Scherpzinnig en vasthoudend is zijn verstand.

Tweede: Lui en traag is zijn oor. Toch is hij gevaarlijk in zijn luiheid en

zijn traagheid.

Eerste: Snel en nauwkeurig is zijn hand.

Tweede: Aarzelend en loom is zijn voet. Toch is zijn loomheid vreeswekkend, en verontrustend zijn aarzeling.

Eerste: Ons brood zal staal zijn voor zijn zenuwen, onze wijn vuur voor zijn bloed.

Tweede: Met onze broodtrommels zal hij ons stenigen. Onze wijnkruiden zal hij verbrijzelen op ons hoofd.

Eerste: Zijn begeerte naar ons brood en zijn dorst naar onze wijn zal zijn strijdwagen zijn in de strijd.

Tweede: Met onverzadigbare honger en onlesbare dorst zal hij onoverwinnelijk worden en opstand teweegbrengen in ons kamp.

Eerste: Maar de dood zal zijn wagenmenner zijn.

Tweede: Met de dood als wagenmenner zal hij onsterfelijk worden.

Eerste: Zal de dood hem dan niet in de dood voeren?

Tweede: De dood zal zijn aanhoudend gekerm zo moe worden, dat hij hem tenslotte in het kamp van het leven zal voeren.

Eerste: Zal de dood dan de dood verraden?

Tweede: Nee, het leven zal trouw zijn aan het leven.

Eerste: Wij zullen zijn gehemelte strelen met zeldzame en verrukkelijke vruchten.

Tweede: Toch zal hij naar vruchten verlangen die niet op deze pool worden gekweekt.

Eerste: Wij zullen zijn ogen en neus verlokken met heerlijke, welriekende bloemen.

Tweede: Toch zal zijn oog andere bloemen zoeken en zijn neus een andere geur.

Eerste: Wij zullen zijn oren vervullen van zoete, maar van verre komende melodieën.

Tweede: Toch zal zijn oor gericht zijn op een ander koor.

Eerste: Vrees zal hem tot onze slaaf maken.

Tweede: Hoop zal hem tegen vrees beveiligen.

Eerste: Leed zal hem aan ons onderwerpen.

Tweede: Geloof zal hem van lijden bevrijden.

Eerste: Wij zullen zijn slaap met verwarrende dromen omhullen, en zijn waakzaamheid overdekken met raadselachtige schaduwen.

Tweede: Zijn verbeeldingskracht zal de verwarringen tenietdoen en de schaduwen doen vervluchtigen.

Eerste: Met dat al kunnen wij hem tot de onzen rekenen.

Tweede: Reken hem tot medestander, zo u wilt, maar reken hem óók tot tegenstander.

Eerste: Kan hij tegelijk mét ons en tegen ons zijn?

Tweede: Hij is een eenzame strijder op het slagveld. Zijn enige tegenstander is zijn schaduw. Al naar de schaduw zich verplaatst, verplaatst zich de strijd. Hij is mét ons als zijn schaduw voor hem valt. Hij is tegen ons als zijn schaduw achter hem valt.

Eerste: Zullen wij hem dan niet voor altijd met zijn rug naar de zon gekeerd houden?

Tweede: Maar wie zal de zon voor altijd achter hem houden?

Eerste: Deze strijder is een raadsel.

Tweede: Deze schaduw is een raadsel.

Eerste: Heil deze eenzame ridder.

Tweede: Heil deze eenzame schaduw.

Eerste: Heil hem als hij mét ons is.

Tweede: Heil hem als hij tegen ons is.

Eerste: Nu en voor eeuwig.

Tweede: Hier en alom.

Zo spraken de twee aartsdemonen aan de benedenpool van het universum, bij de tijdloze geboorte van de mens.

HOOFDSTUK 15

Shamadam tracht Mirdad uit de Ark te verwijderen. De meester spreekt over beledigen en beledigd worden en over het omvatten van de wereld in heilig inzicht.

Naronda: Nauwelijks was de meester uitgesproken, of het omvangrijke lichaam van de oudste verscheen in de ingang van het Adelaarsnest en scheen de lucht en het licht buiten te sluiten. Even flitste het door mijn gedachten dat de gestalte bij de ingang niemand anders was dan een van de twee aartsdemonen, van wie de meester ons juist verteld had.

De ogen van de oudste schoten vuur en de haren van zijn baard stonden recht overeind, toen hij op de meester toekwam en hem bij de arm greep, met de duidelijke bedoeling hem met geweld naar buiten te slepen.

Shamadam: Ik heb zojuist de vreselijke braaksels van uw walgelijke gedachten gehoord. Uw mond is een gifspuit. Uw aanwezigheid is een boos voorteken. Als oudste van deze Ark gelast ik u op staande voet te vertrekken.

Naronda: Ofschoon de meester terger van gestalte was bleef hij zonder de geringste inspanning staan waar hij stond, alsof hij een reus was en Shamadam slechts een baby. Zijn gelijkmoedigheid was verbazingwekkend toen hij Shamadam aankeek en zei:

Mirdad: Alleen wie de macht heeft iemand te doen ingaan, heeft de macht hem te doen uitgaan. Hebt u, Shamadam, mij doen ingaan?

Shamadam: Uw erbarmelijke toestand vervulde mijn hart met medelijden, en daarom liet ik u binnen.

Mirdad: Mijn liefde werd door uw erbarmelijke toestand bewogen. Daarom ben ik hier, en met mij is mijn liefde. Maar u bent helaas noch hier, noch daar. Alleen uw schaduw trekt heen en weer. En ik ben gekomen om alle schaduwen te verzamelen en ze in de zon te verbranden.

Shamadam: Ik was de oudste van deze Ark lang voor uw adem de lucht

begon te bezoedelen. Hoe durft uw ellendige tong te zeggen dat ik hier niet ben?

Mirdad: Vóór deze bergen er waren was ik, en ik zal zijn als ze reeds lang tot stof zijn verteerd. Ik ben de Ark, het altaar en het vuur. Tenzij u in mij geborgen bent, zult u een prooi van de stormen blijven. Tenzij u zich om mijnentwil offert, zult u zich niet kunnen vrijwaren tegen de altijd geslepen messen van de talloze slachters van de dood. En tenzij mijn teder vuur u verteert, zult u brandstof zijn voor het wrede vuur van de hel.

Shamadam: Hebt u het allen gehoord? Hebt u het niet gehoord? Help mij, deelgenoten. Laat ons deze godslasterlijke bedrieger in de afgrond werpen.

Naronda: Andermaal vloog Shamadam op de meester af en greep hem bij de arm om hem naar buiten te sleuren. Maar de meester versaaide niet en bleef roerloos staan; ook de deelgenoten stonden onbeweeglijk. Na een benauwende stilte zonk Shamadams hoofd op zijn borst en hij sloop het Adelaarsnest uit, terwijl hij bij zichzelf mompelde: «Ik ben de oudste van deze Ark. Ik zal het mij door God gegeven gezag handhaven.»

De meester stond lang in gepeins en sprak niet. Maar Zamora kon niet langer zwijgen.

Zamora: Shamadam heeft onze meester beledigd. Wat wilt u, meester, dat wij met hem zullen doen? Beveel ons, en wij zullen handelen.

Mirdad: Bid voor Shamadam, deelgenoten. Dat is alles wat ik zou willen dat u met hem deed. Bid dat zijn ogen ontsluit mogen worden en dat zijn schaduw zal worden weggenomen. Het is even gemakkelijk het goede aan te trekken als het boze; even gemakkelijk zich af te stemmen op liefde als op haat.

Doe vanuit de grenzeloze ruimte, vanuit de onmetelijkheid van uw hart zegeningen op de wereld neerdalen. Want elke zegen voor de wereld is een zegen voor u.

Bid voor het welzijn van alle schepselen. Want alles wat goed is voor ieder schepsel is het evenzo voor u. Zoals wat kwaad is voor ieder schepsel het eveneens is voor u.

Bent u allen niet als levende sporten van de oneindige ladder van het leven? Zij die willen opklimmen tot de sfeer van de heilige vrijheid, moe-

ten zich noodzakelijk opheffen op de schouders van anderen. En op hun beurt zijn zij gehouden hun schouders tot sporten te maken waarop weer anderen opwaarts kunnen gaan.

Is Shamadam iets anders dan een sport in de ladder van uw wezen? Wilt u uw ladder niet sterk en veilig maken? Let dan op iedere sport en houd hem veilig en sterk.

Is Shamadam iets anders dan een steen in het fundament van uw leven? En wat bent u anders dan stenen in zijn levensbouwwerk en in dat van ieder schepsel? Zorg dat Shamadam een gave, onberispelijke steen is, zo u verlangt uw bouwwerk volkomen foutloos, vrij van scheur of barst, te zien verrijzen. Wees zelf foutloos, opdat zij in wier leven u gebouwd wordt hun bouwwerk foutloos zullen zien verrijzen.

Meent u met niet meer dan twee ogen te zijn toegerust? Ik zeg u dat ieder oog dat ziet, hetzij op de aarde, boven de aarde of onder de aarde, een uitbreiding betekent van uw eigen oog. Al naar gelang het oog van uw buurman helder is, is ook uw oog helder. Al naar gelang het oog van uw buurman duister is, is ook uw oog verduisterd.

In iedere blinde bent u beroofd van een paar ogen die anders uw gezicht versterken zouden. Behoed het gezichtsvermogen van uw buurman, opdat u des te helderder moogt zien. Behoed het uwe, opdat uw buurman niet struikelt en wellicht uw deur verspert.

Zamora denkt dat Shamadam mij beledigd heeft. Hoe kan Shamadams onwetendheid mijn inzicht verstoren? Een troebele beek kan licht een andere beek vertroebelen. Maar kan een troebele beek de zee vertroebelen? De zee zal vreugdevol het slijk tot zich nemen en het in haar diepte spreiden, en aan de beek in ruil helder water schenken.

Een vierkante voet grond, misschien een mijl, kunt u verontreinigen of uitputten. Maar wie kan de aarde verontreinigen of uitputten? De aarde neemt alle verontreinigingen van mens en dier op en schenkt hun daarvoor in de plaats vruchten en geurige bloemen en granen en grassen in overvloed.

Een zwaard kan stellig het lichaam verwonden. Maar kan het, hoe scherp de snede en hoe sterk de arm ook moge zijn, de lucht verwonden?

Alleen de trots van het kleine, bekrompen zelf, kind van blinde, bege-

rige onwetendheid kan beledigen en beledigd worden, en wil de belediging met een belediging wreken en het vuil met vuil afwassen.

De wereld in zelf-bedwelming en bezeten van hovaardij, zal u met krenkingen overladen. Zij zal de bloeddorstige jachthonden van haar afgetakelde wetten, haar verpestende godsdiensten en haar beschimmelde eergevoelens op u loslaten. Zij zal u tot vijanden van orde en bewerkers van chaos en ondergang verklaren. Zij zal uw wegen bedekken met valstrikken en uw slaapplaatsen met brandnetels. Zij zal vervloekingen in uw oren doen daveren en u haar verachting in het gelaat spuwen.

Laat dan uw hart niet zwak zijn. Maar wees wijd en diep als de zee en zeg hem die u vloekt. Wees mild en kalm als de aarde en zet de onreinheden van 's mensen hart om in reine gezondheid en schoonheid. En wees vrij en meegaand als de lucht. Het zwaard dat u zou willen wonden, zal tenslotte dof worden en roesten. De arm die u letsel zou willen toebrengen, zal tenslotte vermoeid raken en halt houden.

De wereld, die u niet kent, kan u niet in zich opnemen. Daarom zal zij u ontvangen met gegrom. Maar u, die de wereld kent, kunt haar ontvangen. Daarom moet u haar gramschap stillen met zachtmoedigheid en haar laster overstelpen met liefdevol inzicht. En inzicht zal de strijd winnen.

Zo leerde ik Noach.

Zo leer ik u.

Naronda: Daarop gingen de zeven in stilte uiteen. Want wij hadden leren begrijpen dat, steeds wanneer de meester eindigde met de woorden: «Zo leerde ik Noach», dit een teken was dat hij niet meer wenste te spreken.

HOOFDSTUK 16

Over schuldeisers en schuldenaren. Wat is geld? Rustidion wordt van zijn schuld aan de Ark ontheven.

Naronda: Toen de zeven en de meester op zekere dag terugkeerden van het Adelaarsnest, zagen zij Shamadam aan de poort met een stuk papier zwaaien tegen een man die in het stof gebogen voor hem lag; en zij hoorden hem op boze toon zeggen: «Mijn geduld met uw nalatigheid is op. Ik kan niet langer toegevend zijn. Betaal nu, of ga ten onder in de gevangelis.»

Wij herkenden de man als Rustidion, een van de vele pachters van de Ark, die een zekere som gelds aan de Ark schuldig was. Hij ging zowel gebukt onder armoede als onder de last van de jaren en hij smeekte de oudste hem enige tijd te geven om de rente te betalen, daar hij onlangs in één week zijn enige zoon en zijn enige koe verloren had en zijn bejaarde vrouw dientengevolge getroffen was door een verlamming. Maar Shamadams hart bleef onberoerd.

De meester liep op Rustidion toe en zei, terwijl hij hem zacht bij de arm nam:

Mirdad: Sta op, mijn beste Rustidion. Ook u bent een beeld Gods, en Gods beeld moet niet genoodzaakt zijn te buigen voor een schaduw. (Zich daarop wendend tot Shamadam): Laat mij die schuldbekentenis eens zien.

Naronda: Shamadam, die een ogenblik tevoren nog zo woedend was geweest, werd tot aller verbazing volgzamer dan een lam en overhandigde de meester gedwee het papier dat deze aandachtig doorlas, terwijl Shamadam dom stond toe te kijken zonder een woord te zeggen, alsof hij verlamd was.

Mirdad: De stichter van de Ark was géén geldschieter. Liet hij u geld na om het met woekerrente uit te lenen? Liet hij u goederen na om handel

mee te drijven? Of landerijen, om die te verpachten en van de opbrengst ervan de vetste brokken op te potten? Vermaakte hij u zweet en bloed van uw broeders, en liet hij u daarna gevangenis na voor degenen wier zweet u tot de laatste druppel hebt uitgerst en wier bloed u tot de laatste druppel hebt uitgezogen?

Een Ark, en een altaar, en een licht liet hij u na. Niets anders! Een Ark — zijn levende lichaam. Een altaar — zijn onvervaarde hart. Een licht — zijn vurige geloofsgetuigenis. En hij droeg u op, deze onaangetast en rein te bewaren, te midden van een wereld die danst naar het pijpen van de dood en zich wentelt in poelen van ongerechtigheid omdat zij geen geloof bezit.

Opdat de zorgen voor het lichaam uw gerichtheid niet zouden afleiden, werd u toegestaan van de milddadigheid van de gelovigen te leven. En sinds de Ark te water werd gelaten heeft het nimmer aan liefdadigheid ontbroken.

Maar zie, u hebt deze milddadigheid nu tot een vloek doen verkeren, zowel voor uzelf als voor hen die milddadigheid betracht hebben. Want met hun giften brengt u de gevers onder uw juk. U kastijdt hen met de draad die zij voor u spinnen. U plundert hen naakt met stof die zij voor u weven. U hongert hen uit met het brood dat zij voor u bakken. U bouwt gevangenis voor hen met de stenen die zij voor u uithouwen en bewerken. U maakt jukken en doodkisten voor hen uit het hout dat zij voor uw warmte hebben verschaft. Hun eigen zweet en bloed leent u hun met woekerrente terug.

Wat is geld anders dan het zweet en het bloed van mensen, dat door de sluwen tot penningen en munten is geslagen om er mensen mee te kluisteren? En wat zijn rijkdommen anders dan het zweet en het bloed van mensen, dat door hen die het minste zweten en bloeden verzameld is om er de ruggen mee af te beulen van hen die het meeste zweten en bloeden?

Wee en nogmaals wee, hun, die hun hoofd en hart verbranden en hun dagen en nachten vermoorden door het verzamelen van rijkdommen, want zij weten niet wat zij verzamelen.

Het zweet van hoeren, moordenaars en dieven, het zweet van de ringlijder, de melaatse en de verlamde, het zweet van de blinde, de kreu-

pele en de verminkte, met dat van de ploeger en zijn os, van de schaapherder en zijn schapen, van de oogster en de arenlezer — dat alles en veel meer verzamelen zij die rijkdommen verzamelen.

Het bloed van de wees en de schurk, van de tiran en de martelaar, van de slechte en de rechtvaardige, van de rover en de beroofde, het bloed van beulen en van hen die zij ter dood brachten, het bloed van bloedzuigers en bedriegers en van hen die zij uitzuigen en bedriegen, dat alles en veel meer verzamelen zij die rijkdommen verzamelen.

Ja, wee en nogmaals wee hun, van wie de rijkdommen en goederen-voorraden uit het zweet en het bloed van mensen bestaan. Want zweet en bloed zullen tenslotte hun prijs opeisen. En vreselijk zal de prijs zijn, en gruwelijk de invordering.

Te leen geven, en dan nog tegen rente! Het is voorwaar een ondankbaarheid zo onbeschaamd dat zij geen pardon verdient.

Want wat hébt u uit te lenen? Is uw leven zelf geen geschenk? Zo God u rente zou berekenen voor zelfs de geringste van zijn gaven, waarmee zou u dan betalen?

Is deze wereld niet een gemeenschappelijke schatkamer, waarheen iedere mens en ieder ding al het zijne brengt, ten dienste van het geheel?

Leent de leeuwerik u zijn gezang en de lente haar bruisende waterstromen?

Leent de eik zijn schaduw uit, en de palmboom zijn honingzoete daldels?

Geeft het schaap u zijn wol en de koe haar melk tegen rente?

Verkopen de wolken u hun regen en de zon haar warmte en licht?

Wat zou uw leven zijn zonder deze en myriaden andere dingen? En wie van u kan zeggen welke mens, welk ding het meest en welke het minst tot de schatkamer van de wereld heeft bijgedragen?

Kunt u, Shamadam, berekenen hoe groot Rustidions bijdragen aan de schatkamer van de Ark geweest zijn? Toch wilt u hem zijn eigen bijdragen weer uitlenen — wellicht slechts een nietig gedeelte ervan — en nog rente berekenen op de koop toe. Toch zou u hem in de gevangenis willen zetten en hem daar laten verkommeren.

Welke rente eist u van Rustidion? Ziet u niet hoe voordelig uw lening

voor hem is geweest? Kunt u een nog betere betaling wensen dan een gestorven zoon, een gestorven koe en een verlamde vrouw? Kunt u een nog hogere rente eisen dan deze zo erbarmelijke lompjes op een zo gekromde rug?

Wrijf uw ogen uit, Shamadam! Word wakker, voor ook van u gevraagd wordt uw schulden met rente te betalen, en voor ook u, zo u dit niet kunt, in de gevangenis geworpen wordt om daar te verkommeren.

Ditzelfde zeg ik tot u allen, deelgenoten: Wrijf uw ogen uit en wees wakker. Geef als u kunt en alles wat u kunt. Maar geef nooit te leen, opdat niet alles wat u hebt, zelfs uw leven een lening wordt, en die lening niet plotseling vervalt en u als wanbetaler bestempeld en in de gevangenis geworpen wordt.

Naronda: De meester keek daarop opnieuw naar het document in zijn hand en scheurde het bedaard tot snippers, die hij in de wind verstrooide. Toen wendde hij zich tot Himbal, die de schatbewaarder was, en zei hem:

Mirdad: Geef Rustidion wat hij nodig heeft om twee koeien te kopen, en zorg voor zijn vrouw en hemzelf tot het einde hunner dagen.

En u, Rustidion, ga in vrede. Uw schuld is u kwijtgescholden. Zorg er voor dat u nimmer een schuldeiser wordt. Want de schuld van hem die uitleent is veel groter en zwaarder dan de schuld van hem die te leen ontvangt.

HOOFDSTUK 17

Shamadam neemt in zijn strijd tegen Mirdad zijn toevlucht tot omkoperij.

Naronda: Dagenlang was het voorval met Rustidion het voornaamste onderwerp van gesprek in de Ark. Micayon, Micaster en Zamora prezen de meester geestdriftig en Zamora zei dat hij walgde, alleen reeds bij de aanblik en de aanraking van geld. Bennoon en Abimar spraken zich gematigd goedkeurend en afkeurend uit, terwijl Himbal openlijk zijn misnoegen uitte en verklaarde dat de wereld het nimmer zonder geld zou kunnen stellen en dat rijkdom Gods rechtvaardige beloning was voor zuinigheid en vlijt, zoals armoede Gods zichtbare straf was voor luiheid en spilzucht en dat er tot het einde der tijden schuldeisers en schuldenaren onder de mensen zullen zijn.

Intussen was Shamadam bezig zijn gezag als oudste te herstellen. Op zekere dag riep hij mij bij zich en sprak mij in de afzondering van zijn cel als volgt toe: «U bent de geschiedschrijver van deze Ark, en de zoon van een arme man. Uw vader heeft geen land, maar wel zeven kinderen en een vrouw voor wie hij moet zwoegen om hen van het allernodigste te kunnen voorzien. Teken geen woord op over deze ongelukkige episode, opdat zij die na ons komen, zich niet over Shamadam vrolijk zullen maken. Keer u af van die vervloekte Mirdad, en ik zal uw vader tot een vrije grondbezitter maken, zijn graanschuren vullen en zijn geldkist overladen.»

Waarop ik antwoordde, dat God voor mijn vader en zijn gezin veel beter zou zorgen dan Shamadam het ooit zou kunnen doen. En wat Mirdad betreft: dat ik hem als mijn meester en verlosser erkende, en eerder mijn leven zou prijsgeven dan hem. En wat de kronieken van de Ark aangaat: dat ik ze te goeder trouw en naar mijn beste weten en kunnen zou bijhouden.

Later vernam ik dat Shamadam aan ieder van de deelgenoten soort-

gelijke voorstellen had gedaan, maar in hoeverre hij daarmee succes had, zou ik niet kunnen zeggen. Het was evenwel opmerkelijk dat Himbal het Adelaarsnest niet zo trouw bezocht als tevoren.

HOOFDSTUK 18

Mirdad raadt de dood van Himbals vader en de omstandigheden waaronder deze plaatsvond. Hij spreekt over de dood. De tijd is de grootste goochelaar. Het wiel van de tijd, zijn velg en zijn as.

Naronda: Veel water was klaterend langs de bergen zijn neerwaartse gang naar de zee gegaan, toen de deelgenoten, zonder Himbal, weer eens rond de meester in het Adelaarsnest verzameld waren. De meester sprak over de Alwil, toen hij plotseling ophield en zei:

Mirdad: Himbal heeft een groot verdriet en zou om steun bij ons willen komen, maar zijn voeten zijn te beschaamd om hem hierheen te dragen. Ga hem helpen, Abimar.

Naronda: Abimar ging naar buiten en kwam spoedig met Himbal terug, die wanhopig snikte en er zeer ongelukkig uitzag.

Mirdad: Kom eens bij mij, Himbal. O Himbal, Himbal, omdat uw vader gestorven is laat u droefheid knagen aan uw hart en laat u uw hartenbloed veranderen in tranen. Wat zou u doen als uw gehele familie stierf? Wat zou u doen als alle vaders en moeders en alle zusters en broeders in deze wereld heengingen, buiten het bereik van uw handen en ogen?

Himbal: Ach Meester, mijn vader stierf een gewelddadige dood. Een stier die hij pas gekocht had, doorboorde gisterenavond zijn buik en verbrijzelde zijn schedel. De boodschapper is het mij zojuist komen vertellen en ik ben diep bedroefd.

Mirdad: Hij stierf, naar het schijnt juist toen de geluksgoden van deze wereld op het punt stonden hem toe te lachen.

Himbal: Zo is het, meester. Zo is het precies.

Mirdad: En zijn dood verdriet u eens te meer omdat de stier gekocht was met het geld dat u hem gezonden had.

Himbal: Zo is het, meester. Zo is het precies. U schijnt alles te weten.

Mirdad: Dat geld was de prijs van uw liefde voor Mirdad.

Naronda: Himbal kon niet meer antwoorden, daar zijn tranen hem beletten te spreken.

Mirdad: Uw vader is niet dood, Himbal. Ook zijn vorm en zijn schaduw zijn nog niet dood. Dood zijn wel uw zintuigen voor de veranderde vorm en schaduw van uw vader. Want er zijn vormen zo ijl, met schaduw en zo zwak dat het grove oog van de mens ze niet kan waarnemen.

De schaduw van een ceder in het woud is niet gelijk aan de schaduw van die ceder als hij tot een scheepsmast is geworden, of een pilaar in een tempel, of een stellage voor een galg. Ook is de schaduw van die ceder in de zon niet dezelfde als in het licht van de maan, of van de sterren, of in de purperen ochtendnevel.

Toch blijft die ceder, hoe hij ook van gedaante verandert, voortleven als ceder, ofschoon de ceders in het woud hem niet meer als hun broer van weleer herkennen.

Kan een zijderups op het blad een zuster herkennen in de rups die bezig is zich in de zilveren cocon in te spinnen? Of kan deze een zuster zien in de vliegende zijdevlinder?

Kan een tarwekorrel in de aarde zijn verwantschap kennen met een tarwestengel boven de grond?

Kunnen de nevels in de lucht of de wateren van de zee de ijskegels in een bergspleet als hun broers herkennen?

Kan de aarde een zuster-ster herkennen in een meteor die vanuit de diepten van de ruimte naar haar wordt toe geslingerd?

Kan de eik zichzelf zien in de eikel?

Omdat uw vader zich nu in een licht bevindt waaraan uw oog niet gewend is, en in een vorm die u niet kunt onderscheiden, zegt u dat uw vader niet meer is. Maar 's mensen stoffelijke zelf moet, waarheen ook overgebracht en hoe ook veranderd, steeds een schaduw werpen tot het geheel opgelost zal zijn in het licht van 's mensen goddelijke zelf.

Al is een stuk hout vandaag een groene tak aan een boom en morgen een kapstok aan een muur, het blijft hout en gaat voort van vorm en schaduw te veranderen tot het door het vuur-van-binnen verteerd is. Evenzo zal de mens zowel bij leven als in de dood een mens blijven tot

de God-in-hem verteert, dat wil zeggen: tot hij zijn eenheid met de Ene waarlijk inziet. Maar dat kan zich niet voltrekken in dat korte ogenblik dat de mensen een mensenleven gelieven te noemen.

Het leven van de mensen overspant de tijd, mijn waarde deelgenoten. Er zijn in de tijd geen halten en geen beginpunten. En ook geen karavanserais waar reizigers kunnen afstappen om zich te verfrissen en te rusten.

De tijd zet zichzelf ononderbroken voort en overbrugt zichzelf: zijn achterhoede is altijd verbonden met zijn voorhoede, Niets in de tijd is eindig en niets wordt afgedankt. Niets wordt begonnen, niets neemt een einde.

De tijd is een wiel dat door de zintuigen geschapen werd en door de zintuigen in de leegten van de ruimte tot rotatie werd gebracht.

U neemt de verbijsterende verandering van de jaargetijden waar en u gelooft daardoor dat alles in de greep van de verandering ligt. Maar u erkent tevens dat de kracht die de jaargetijden afsluit en ze weer openvouwt, eeuwig en onveranderlijk een en dezelfde is.

U neemt de groei van de dingen waar en hun verval, en u verklaart mistroostig dat verval het einde is van al wat groeit. Maar u erkent dat de kracht die groei en verval bepaalt, zelf niet groeit of vervalt.

U neemt waar hoe snel de wind is in vergelijking met de zachte bries, en u zegt dat de wind verreweg de snelste is. Maar desondanks erkent u dat de beweegkracht van de wind en die van de bries een en dezelfde is, en dat zij noch voortraast met de wind, noch drentelt met het briesje.

Hoe lichtgelovig bent u. Hoe gemakkelijk laat u zich in alles door uw zintuigen misleiden. Waar is uw voorstellingsvermogen? Juist daarmee kunt u zien dat alle veranderingen die u verbijsteren slechts kunstgrepen zijn.

Hoe kan de wind sneller zijn dan de bries? Geeft niet de bries geboorte aan de wind? Draagt niet de wind de bries met zich mee?

U, die rondgaat op de aarde, wat meet u de afstanden die u aflegt met passen en mijlen? Wordt u, of u nu drentelt of snelt, niet voortgedragen door de snelheid van de aarde in de ruimten en gebieden waardoorheen de aarde op haar beurt zelf gedragen wordt? Is dus uw gang niet gelijk aan die van de aarde? Wordt de aarde op haar beurt niet voortgedragen door

andere lichamen, en is haar snelheid niet gelijk aan de hunne?

Ja, het langzame is de moeder van het snelle. Het snelle is de voerman van het langzame. Het snelle en het langzame zijn onscheidbaar op elk punt van ruimte en tijd.

Hoe kunt u zeggen dat groei groei is en verval verval, en dat de een de vijand is van de ander? Komt alles wat ontstaat niet altijd voort uit wat vergaan is? Is alles wat vergaat niet steeds de uitkomst van wat groeit?

Groeit uzelf niet door bij voortduring te vergaan? Vergaat u niet door bij voortduring te groeien? Vormen de doden niet de voedingsbodem voor de levenden en zijn de levenden niet de voorraadschuren van de doden?

Als groei het kind is van verval en verval het kind van groei, als het leven de moeder is van de dood en de dood de moeder van het leven, dan zijn zij waarlijk één op ieder punt van ruimte en tijd. En dan is uw vreugde om te leven en te groeien even dom als uw smart om de dood en het verval.

Hoe kunt u zeggen dat alleen de herfst het jaargetijde van de druiven zou zijn? Ik zeg dat de druif ook in de winter rijp wordt, als ze slechts een dommelend sap is dat onmerkbaar in de wijnstok vibreert en daar haar dromen droomt en evenzo in de lente, als ze in tere trossen van nietige smaragdgroene parels te voorschijn treedt en ook in de zomer, als de trossen groter en groter worden en de vruchten zwellen en hun wangen gekleurd worden door het goud van de zon. Als ieder jaargetijde de overige drie in zich draagt, dan zijn alle jaargetijden één op elk punt van ruimte en tijd.

Ja, de tijd is de grootste goochelaar, en de mensen zijn de grootste slachtoffers.

Evenals de eekhoorn in het ronddraaiende rad, wordt de mens die het wiel van de tijd in beweging heeft gebracht, zo door de beweging geboeid en meegesleept dat hij niet meer kan geloven dat hijzelf de beweegkracht is en ook geen «tijd kan vinden» om het gejaag van de tijd tot staan te brengen.

En gelijk de kat die haar tong stuk likt door een slijpsteen te likken en meent dat het bloed dat zij likt uit de steen sijpelt, likt de mens zijn eigen

bloed dat hij op de velg van de tijd vergoten heeft, en knauwt hij op zijn eigen vlees dat door de spaken van het wiel van de tijd verscheurd is in de mening dat het het bloed en het vlees van de tijd is.

Het wiel van de tijd wentelt in de leegten van de ruimte. Op de velg van dit wiel zijn alle dingen waarneembaar voor de zintuigen, die niet in staat zijn iets waar te nemen, behalve dan in ruimte en tijd. Zo verschijnt en verdwijnt alles in de gestage wielwenteling. Wat voor de een op een zeker punt van ruimte en tijd verdwijnt, verschijnt voor de ander op een ander punt. Wat aan de een boven toeschijnt, is voor de ander beneden. Wat dag is voor de een, is nacht voor de ander, al naar het «wanneer» en «waar» van de toeschouwer.

Eén, o monniken, is het pad van leven en dood op de velg van het wiel van de tijd. Want een cirkelbeweging kan nimmer een einde vinden, noch ooit zichzelf uitputten. En iedere beweging in de wereld is een cirkelvormige beweging.

Zal de mens zich dan nimmer bevrijden van de vicieuze cirkel van de tijd?

De mens zal zich bevrijden, omdat hij erfgenaam is van de heilige vrijheid Gods. Het wiel van de tijd wentelt, maar zijn as is immer in rust. God is de as van het wiel van de tijd. Hoewel alles rondom Hem wentelt in tijd en in ruimte, is Hij altijd tijdloos, ruimteloos en in rust. Ofschoon alles uitgaat van zijn Woord, is zijn Woord tijdloos en ruimteloos als Hij.

In de as is alles vrede. Op de velg is alles in hevige beroering. Waar zou u liever willen zijn? Ik zeg u: stap van de velg van de tijd over naar haar as, en bespaar uzelf de onpasselijkheid van de beweging. Laat de tijd rondom u wentelen, maar wentel zelf niet met de tijd.

HOOFDSTUK 19

Logica en geloof. Zelfverloochening is zelfdeclaratie. Hoe het wiel van de tijd tot stilstand te brengen. Wenen en lachen.

Bennoon: Neem mij niet kwalijk, meester, maar uw logica verwacht mij met haar on-logica.

Mirdad: Geen wonder, Bennoon, men heeft u «de rechter» genoemd. U pleegt de logica van een zaak te onderzoeken alvorens uw oordeel uit te spreken. Bent u zo lang rechter geweest en hebt u nog niet bevonden dat het enige nut van de logica is: de mens van de logica te bevrijden, en hem te voeren tot het geloof dat tot inzicht leidt?

Logica is onvolwassenheid, die haar netten weeft van herfstdraden, met de bedoeling er de behemoth* van kennis mee te vangen. Als logica volwassen wordt, wortt zij zichzelf in haar netten en wordt dan getransmuteerd tot geloof, tot diepere kennis.

Logica is een kruk voor de kreupele, maar een last voor de snelvoetige en een nog zwaardere belasting voor de gevleugelde.

Logica is geloof in kindse staat. Geloof is volwassen logica. Wanneer uw logica volwassen wordt, Bennoon, en dat zal ze spoedig zijn, zult u niet meer van logica spreken.

Bennoon: Om van de velg van de tijd over te stappen naar haar as moeten wij noodzakelijk onszelf verloochenen. Kan de mens zijn eigen bestaan wel verloochenen?

Mirdad: Daartoe moet u het zelf verloochenen dat een speelbal is in de handen van de tijd en zó het Zelf tot gelding brengen, dat onvatbaar is voor de goocheltoeren van de tijd.

* *Behemoth: gedrochtelijk reuzendier; beeld ontleend aan het bijbelboek Job 40:10 e.v.*

(Noot van de vertaler).

Bennoon: Kan de verloochening van het ene zelf dan de declaratie zijn van een ander zelf ?

Mirdad: Ja zeker: wie het zelf verloochent, declareert het Zelf. Als men gestorven is naar zijn veranderlijke wezen, is men geboren tot onveranderlijkheid. De meeste mensen leven om te sterven. Gelukkig zij, die sterven om te leven.

Bennoon: Toch heeft de mens zijn identiteit lief. Hoe kan hij in God verzinken en zich toch zijn identiteit bewust zijn?

Mirdad: Is het een verlies voor de beek zich in de zee te verliezen en zich zo bewust te worden van zichzelf, evenals de zee? Voor de mens betekent het verliezen van zijn identiteit in God slechts het verliezen van zijn schaduw en het vinden van de schaduwloze essentie van zijn wezen.

Micaster: Hoe kan de mens, als schepsel van de tijd, vrijkomen van de greep van de tijd?

Mirdad: Zoals de dood u zal verlossen van de dood en het leven u zal bevrijden van het leven, zo zal de tijd u vrijmaken van de tijd. De mens zal zó genoeg krijgen van verandering, dat alles in hem met een onuitblusbaar vuur zal hunkeren naar wat machtiger is dan verandering. En hij zal het zeker in zichzelf vinden.

Gelukkig zijn zij die hunkeren, want zij staan reeds op de drempel van de vrijheid. Hen zoek ik en tot hen spreek ik. Heb ik u niet gekozen omdat ik uw hunkeringen hoorde?

Maar wee hun die meedraaien in de omwentelingen van de tijd en daarin hun vrijheid en hun vrede trachten te vinden. Nauwelijks glimlachen zij over een geboorte, of zij moeten wenen over de dood. Nauwelijks zijn zij verzadigd, of zij worden ontledigd. Nauwelijks hebben zij de vrede-sduif gevangen, of deze wordt in hun handen tot een strijdlustige gier. Hoe meer zij menen te weten, hoe geringer in waarheid hun kennis is. Hoe meer zij vooruit komen, hoe verder zij achteruit gaan. Hoe hoger zij klimmen, des te dieper zij vallen.

Voor hen zullen mijn woorden als een vaag en hinderlijk gemompel zijn, als gebeden in een gekkenhuis, als fakkels die ontstoken zijn voor blinden. Eerst als ook zij naar vrijheid beginnen te hunkeren, zullen zij hun oren voor mijn woorden openen.

Himbal (huilend): Meester, u hebt niet alleen mijn oren, maar ook mijn hart geopend. Vergeef de dove en blinde Himbal van gisteren.

Mirdad: Droog uw tranen, Himbal. Een traan wordt geen oog dat naar horizonten aan gene zijde van de gebieden van ruimte en tijd speelt.

Laat hen die lachen als zij gestreeld worden door de sluwe vingers van de tijd, huilen als hun huid door zijn nagels aan flarden wordt gescheurd.

Laat hen die dansen en zingen in stralende jeugd, waggelen en kreunen bij de verschrompeling van de ouderdom.

Laat de pretmakers op de carnavals van de tijd hun hoofd met as bedekken bij zijn begrafenis.

U echter moet te allen tijde bedaard en rustig zijn. Zoek in de caleidoscoop van de verandering alleen dat wat niet verandert.

Niets in de tijd is een traan waard. Niets is een glimlach waard. Een lachend gelaat en een huilend gelaat zijn beide onaantrekkelijk en verwrongen.

Wilt u het zout van tranen vermijden? Vermijd dan de vertrekkingen van de lach.

Een traan, eenmaal vervluchtigd, wordt een grijns; een grijns, eenmaal verstarde, wordt een traan.

Word nimmer oppervlakkig door vreugde en verstar nooit door smart. Maar wees tegenover beide even bedaard en rustig.

HOOFDSTUK 20

Waarheen gaan wij na ons sterven ? Over het berouw.

Micaster: Meester, waarheen gaan wij na onze dood?

Mirdad: Waar bent u nu, Micaster?

Micaster: In het Adelaarsnest.

Mirdad: Meent u dat dit Adelaarsnest groot genoeg is om u te omvatten? Meent u dat deze aarde 's mensen enig tehuis is? Ofschoon uw lichaam begrensd wordt door ruimte en tijd, is het geformeerd uit alles wat zich in ruimte en tijd bevindt. Datgene in u wat afkomstig is van de zon, leeft op de zon. Datgene in u wat van de aarde stamt, leeft op de aarde. En zo is het met alle andere hemellichamen en met de onbetreden ruimten daartussen.

Alleen de dwazen denken dat de aarde 's mensen enige verblijfplaats is en dat de myriaden lichamen die zich in de ruimte bewegen slechts dienen tot versiering van hun verblijfplaats en tot een afleiding voor hun ogen.

De Morgenster, de Melkweg, de Plejaden zijn niet minder tehuizen voor de mens dan deze aarde. Telkens als een van hun stralen zijn oog binnendringt, heffen zij hem tot zich op. Telkens als hij eronder loopt, trekt hij ze tot zich.

Alles is in de mens belichaamd, en de mens is op zijn beurt belichaamd in alles. Het universum is slechts één enkel lichaam. Verbonden te zijn met het kleinste deeltje ervan, is verbonden te zijn met het geheel.

Zoals u voortdurend sterft als u leeft, zo leeft u voort als u dood bent, zoal niet in dit lichaam, dan toch in een lichaam van een andere vorm. Maar u blijft in een lichaam leven tot u zich opgelost hebt in God, of, anders gezegd: tot u aan alle verandering ontstegen bent.

Micaster: Keren wij op onze reis van verandering tot verandering tot deze aarde terug?

Mirdad: De wet van de tijd is herhaling. Wat eenmaal in de tijd verschenen is moet onvermijdelijk telkens opnieuw verschijnen. De tussenpozen kunnen bij de mens lang zijn of kort, al naar de intensiteit waarmee de mens de herhaling begeert of wil. Als u uit de kringloop die bekend staat als «leven» overgaat in de kringloop die bekend staat als «dood», en u vervuld bent van een onlesbare dorst naar de aarde en een onstilbare honger naar haar hartstochten, dan zal de magneet van de aarde u opnieuw aan haar boezem trekken. En leven na leven en dood na dood zal de aarde u zogen en de tijd u van haar borst wegnemen, tot u geheel uit eigen beweging zich eens en voor altijd zelf van haar losmaakt.

Abimar: Heeft onze aarde ook macht over u, meester? Immers, u verschijnt als een van de onzen.

Mirdad: Ik kom wanneer ik wil en ik ga wanneer ik wil. Ik kom om de bewoners van de aarde van hun slavernij aan de aarde te bevrijden.

Micayon: Ik zou voor altijd vrij willen zijn van de aarde. Hoe kan ik dat bereiken, meester?

Mirdad: Door de aarde en al haar kinderen lief te hebben. Zodra liefde het enige overblijfsel van al uw rekeningen met de aarde is, zal de aarde u van uw schuld ontslaan.

Micayon: Maar liefde is gehechtheid en gehechtheid is gebondenheid.

Mirdad: Nee! Alleen liefde is vrij van gehechtheid. Als u alles liefhebt bent u aan niets gebonden.

Zamora: Kan een mens door liefde ontkomen aan de herhaling van zijn vergrijpen tegen de liefde en zo het wiel van de tijd tot stilstand brengen?

Mirdad: Dat kunt u bereiken door berouw. Een verwensing die aan uw mond ontsnapte, zal een ander tehuis zoeken als zij, tot u wederkerend, uw tong met liefdevolle zegenwensen bekleed vindt. Zo zal liefde de herhaling van die verwensing verhinderen.

Een begerige blik zal een begerig oog zoeken als hij, terugkomend, het moederoog vol liefde vindt. Zo zal liefde de herhaling van de begerige blik voorkomen.

Een zondige wens die in een zondig hart is opgekomen, zal elders woning zoeken als hij, wederkerend, het moederhart vervuld vindt van lief-

devolle wensen. Zo zal de liefde de wedergeboorte van die zondige wens beletten.

Dát is berouw. Als liefde uw enige overblijfsel is, kan de tijd slechts liefde voor u herhalen. Indien slechts één ding wordt herhaald op iedere plaats en op elk moment, dan zal het blijvend de ganse ruimte en tijd vervullen en zo beide tenietdoen.

Himbal: Toch is er nog één ding dat mijn hart verontrust en mijn inzicht belemmert, meester: Waarom is mijn vader deze dood gestorven en geen andere?

HOOFDSTUK 21

De heilige Alwil. Waarom de dingen gebeuren zoals zij gebeuren en wanneer zij gebeuren.

Mirdad: Hoe vreemd dat u, kinderen van ruimte en tijd, nog niet bemerkt hebt dat tijd het universele geheugen is, opgetekend op de tafels van de ruimte.

Als u, die door uw zintuigen begrensd bent, u niettemin zekere dingen tussen uw geboorte en uw dood kunt herinneren, hoeveel te meer dan de tijd die vóór uw geboorte was en na uw dood oneindig voortduurt.

Ik zeg u dat de tijd zich werkelijk alles herinnert, niet alleen datgene waarvan u een levendige herinnering bewaart, maar ook dat waarvan u zich ten enenmale niet bewust bent. Want in de tijd is geen vergetelheid, ook niet betreffende de geringste beweging, of een zuchtje, of een gril. En alles wat in het geheugen van de tijd bewaard wordt is diep ingekerfd op de dingen in de ruimte.

De grond waarop u loopt, de lucht die u inademt, de huizen waarin u woont, kunnen u gemakkelijk zelfs de kleinste bijzonderheden onthullen van het verslag van uw leven, in verleden, heden en toekomst, zo u slechts het vermogen bezat ze te lezen en het doorzicht om de betekenis ervan te omvatten.

Of u leeft of dood bent, op de aarde of daarbuiten, nimmer bent u alleen, doch voortdurend in gezelschap van dingen en wezens die doel hebben aan uw leven en uw dood, zoals u het hebt aan hun leven en dood. Zoals u deel hebt aan hen, zo hebben zij deel aan u en zoals u hen zoekt, zo zoeken zij u.

De mens heeft een wil in alles en ieder ding heeft een wil in de mens. De uitwisseling gaat ononderbroken door. Maar 's mensen falend geheugen is een erbarmelijk slechte boekhouder, in tegenstelling tot het feilloze

geheugen van de tijd, dat de betrekkingen van de mens met zijn medemens en met alle wezens in het universum met de grootste nauwkeurigheid boekstaft en hem dwingt zijn rekeningen elk ogenblik, leven na leven en dood na dood, te vereffenen.

Een bliksemstraal zou nooit een huis treffen, als dat huis hem niet aangetrokken had. Het huis is evenzeer verantwoordelijk voor zijn ondergang als de bliksem.

Een stier zou nimmer een mens op de horens nemen, als die mens de stier daartoe niet uitgelokt had. Die mens is dan ook meer verantwoordelijk voor zijn bloed dan de stier. De vermoorde slijpt de dolk van de moordenaar en beiden verrichten de noodlottige stoot. De beroofde geeft richting aan de bewegingen van de rover en beiden begaan de roof.

Ja, de mens nodigt zijn eigen rampen uit en protesteert dan tegen de hinderlijke gasten, omdat hij vergeten is hoe en wanneer en waar hij de uitnodigingen geschreven en verzonden heeft. Maar de tijd vergeet niet. De tijd bezorgt iedere uitnodiging op de juiste tijd aan het juiste adres; en de tijd leidt iedere genodigde naar de woning van de gastheer.

Ik zeg u: protesteer niet, tegen welke gast ook, opdat hij zijn gekwetste trots niet wreke door te lang te blijven, of door zijn bezoeken talrijker te maken dan hij anders betamelijk zou achten.

Wees vriendelijk en gastvrij tegenover al uw gasten, hoe ook hun voorkomen en hun optreden moge zijn, want zij zijn slechts uw schuldeisers. Geef in het bijzonder de onaangenaamsten zelfs meer dan hun toekomt, opdat ze dankbaar en voldaan zullen vertrekken, en mochten ze u nogmaals bezoeken, zij als vrienden zullen komen en niet als schuldeisers.

Behandel iedere gast alsof hij de eregast was, opdat u zijn vertrouwen kunt winnen en de verborgen motieven van zijn bezoek zult onderkennen.

Aanvaard een ongeluk alsof het een geluk was. Want als een ongeluk eenmaal begrepen is, verkeert het spoedig in geluk. Een verkeerd begrepen geluk echter wordt snel tot een ongeluk.

U kiest uw geboorte en dood, en ook hun tijd, plaats en wijze, ondanks uw onberekenbare geheugen dat een netwerk van onwaarheden is met opmerkelijke gaten en hiaten.

De zogenaamde wijzen verklaren dat de mens aan zijn geboorte en dood geen enkel aandeel heeft. De tragen die door de nauwe opening van het oog een steelse blik werpen naar ruimte en tijd, zijn geneigd de meeste gebeurtenissen in ruimte en tijd gemakkelijk af te doen als toevalligheden. Pas op voor hun waan en hun bedrog, o deelgenoten. Er zijn in ruimte en tijd geen toevalligheden. Alle dingen geschieden naar de beschikkingen van de Alwil die in niets dwaalt noch ooit iets over het hoofd ziet.

Zoals regendroppels in bronnen samenvloeien en bronnen ontspringen om elkaar in beken en beekjes te ontmoeten, en beken en beekjes zich als zijrivieren ten offer brengen aan de grotere stromen, en machtige stromen hun wateren naar de zeeën dragen, en zeeën zich in de oceaan verzamelen, zo vloeit iedere wil van ieder schepsel, beziel of onbeziel, als een zijrivier in de Alwil uit.

Ik zeg u dat alles een wil heeft. Zelfs de steen, ogenschijnlijk doof, stom en levenloos, is niet zonder een wil. Anders zou hij niet bestaan en zou hij andere dingen niet aantasten, en deze hém niet. Zijn bewustzijn van te willen en te bestaan moge gradueel van dat van de mens verschillen, maar niet substantieel.

Van welk deel van het leven van één enkele dag kunt u in waarheid zeggen zich bewust te zijn? Een zéér onbeduidend deel, voorwaar.

Als u, die toegerust bent met verstand en geheugen en met de middelen om gevoelens en gedachten te boek te stellen, u toch onbewust bent van het grootste deel van een enkele levensdag, wat zou u zich dan verwonderen dat de steen zich zo onbewust is van zijn leven en van zijn wil? En zoals u grotendeels leeft en beweegt zonder u bewust te zijn van leven en beweging, zo wilt u in gelijke mate, zonder u bewust te zijn van uw wil.

Maar de Alwil is zich uw onbewustheid en die van ieder schepsel in het universum bewust. Terwijl Hij zich uitstort, zoals Hij op elk ogenblik van de tijd en op elk punt van de ruimte doet, geeft de Alwil iedere mens en ieder ding datgene terug wat zij gewild hadden, niet meer en niet minder en ongeacht of zij het bewust hebben gewild of niet. Maar de mensen die dit niet weten zijn maar al te vaak geschrokken over wat hun uit de alles bevattende zak van de Alwil ten deel valt. En zij protesteren terneergesla-

gen en wijten hun schrik aan het wispelturige noodlot.

Niet het noodlot is evenwel wispelturig, o monniken — want het noodlot is slechts een andere naam voor de Alwil — maar de wil van de mens is nog te wispelturig en te onbestendig en te onzeker van zijn gerichtheid. Vandaag stormt hij oostwaarts en morgen westwaarts. Hier bestempelt hij iets als goed, ginds brandmerkt hij hetzelfde als kwaad. Het ene ogenblik aanvaardt hij een mens als vriend, om hem later als vijand te bestrijden.

Uw wil, broeders-deelgenoten, moet niet wispelturig zijn. Weet dat al uw verhoudingen tot mensen en dingen bepaald worden door wat u van hen wilt en zij van u willen. En wat u van mensen en dingen wilt, bepaalt wat zij van u verlangen.

Daarom zei ik u reeds en herhaal het: Let erop hoe u ademt, hoe u spreekt en wat u wenst, denkt en doet. Want uw wil verbergt zich zelfs in iedere ademtocht en in ieder woord en in iedere wens, gedachte en daad. En wat voor u verborgen is, is aan de Alwil geopenbaard.

Wil van niemand een genoegen dat voor hem een straf is, opdat uw genoegen u niet meer zal straffen dan straf.

Wil van geen enkel ding enig goed dat voor dat ding een kwaad zou zijn, opdat u aldus geen kwaad zou willen voor uzelf.

Maar wil van alle mensen en alle dingen hun liefde. Want alleen daarmee zullen uw sluiers worden weggenomen en zal inzicht gloren in uw hart. Wijd zo uw wil in in de wondervolle geheimen van de Alwil.

Zolang u zich niet van alle dingen bewust wordt, kunt u zich van hun wil in u niet bewust zijn, noch van uw wil in hen. Zolang u zich niet van uw wil in alle dingen bewust bent en van hun wil in u, kunt u de geheimen van de Alwil niet kennen. En zolang u de geheimen van de Alwil niet kent, dient u uw wil niet tegenover Hem te stellen, want u zult zeker de verliezer zijn. Uit elk treffen zult u te voorschijn komen met littekens en vergiftigd van bitterheid. U zult zich willen wreken en daardoor nieuwe littekens aan de oude toevoegen en de beker vol bitterheid doen overlopen.

Ik zeg u: aanvaard de Alwil, zo u de nederlaag wilt doen verkeren in de overwinning. Aanvaard zonder murmureren alles wat uit zijn mysterieuze zak over u komt. Aanvaard het in dankbaarheid en in het vaste geloof

dat het uw rechtvaardig aandeel in de Alwil is. Aanvaard het met de wil zijn waarde en zijn bedoeling te doorschouwen.

Als u eenmaal de verborgen wegen van uw eigen wil begrijpt, begrijpt u de Alwil. Aanvaard wat u niet weet, opdat het u moge helpen het te weten. Indien u zich wrokkend verzet, zal het een irritant raadsel blijven.

Laat uw wil een dienstknecht van de Alwil zijn — tot inzicht de Alwil tot dienaar van uw wil zal maken.

Zo leerde ik Noach.

Zo leer ik u.

HOOFDSTUK 22

Mirdad bevrijdt Zamora van zijn geheim en spreekt over de man en de vrouw, het huwelijk, het celibaat, en de overwinnaar.

Mirdad: Naronda, mijn betrouwbaar geheugen, wat zeggen deze leliën tot u?

Naronda: Niets wat ik kan verstaan, meester.

Mirdad: Ik hoor ze zeggen: «Wij hebben Naronda lief, en bieden hem gaarne onze welriekende zielen aan ten teken van onze liefde.» Naronda, mijn standvastig hart, wat zeggen de wateren van deze vijver tot u?

Naronda: Niets wat ik kan verstaan, meester.

Mirdad: Ik hoor ze zeggen: «Wij hebben Naronda lief. Daarom lessen wij zijn dorst en de dorst van zijn geliefde lelies.» Naronda, mijn immer waakzaam oog, wat zegt u deze dag, met alles wat hij zo teder in zijn zondoorlichte armen wiegt?

Naronda: Niets wat ik kan verstaan, meester.

Mirdad: Ik hoor hem zeggen: «Ik houd van Naronda; daarom wieg ik hem met al mijn andere geliefde kinderen zo teder in mijn zondoorlichte armen.»

Is Naronda's leven, met zóveel dat hij liefheeft en hem liefde toedraagt, niet zo vervuld dat ijdele dromen en gedachten zich daarin niet kunnen nestelen?

Waarlijk, de mens is de lieveling van het universum. Alles is verheugd hem te koesteren. Maar slechts weinig mensen worden door zulk een koestering niet bedorven en nog geringer is het aantal van hen die niet bijten in de hand die hen weldoet. Voor de onbedorvenen is zelfs een slangenbeet een liefdevolle kus. Maar voor de bedorvenen is zelfs een liefdevolle kus een slangenbeet. Is het niet zo, Zamora?

Naronda: Zo sprak de meester toen hij, Zamora en ik op een zonnige

middag bezig waren enige bloembedden in de tuin van de Ark te begieten. Zamora, die al die tijd bijzonder verward en terneergeslagen was, werd door de vraag van de meester als het ware wakker geschud en van zijn stuk gebracht.

Zamora: Wat de meester zegt is waar; het móét waar zijn.

Mirdad: Is het in uw geval niet waar, Zamora? Bent u niet door vele liefdevolle kussen vergiftigd? Wordt u nu niet door de herinnering aan uw vergiftigde liefde gekweld?

Zamora (zich aan de voeten van de meester werpend, terwijl de tranen hem over de wangen liepen): O, meester, hoe kinderachtig en nutteloos van mij, of van wie ook, een geheim voor uw oog te willen verbergen, zelfs in de diepste schuilhoeken van het hart.

Mirdad (terwijl hij Zamora deed opstaan): Hoe kinderachtig en nutteloos het zelfs voor deze leliën te verbergen.

Zamora: Ik weet dat mijn hart nog niet rein is, omdat vannacht mijn dromen onrein waren. Heden zou ik mijn hart willen zuiveren. Ik wil het open en bloot aan u, die mijn meester bent tonen en aan Naronde en aan deze lelies en aan de aardwormen die rond haar wortels kruipen. Ik wil mijn ziel ontlasten van het geheim dat mij verplettert. Laat deze zachte bries het voeren naar ieder schepsel in de wereld.

Ik beminde in mijn jeugd een meisje dat schoner was dan de Morgenster. Haar naam was voor mijn tong zoeter dan slaap voor mijn oogleden. Toen u ons over het gebed en over de bloedstroom sprak, was ik lijkt mij, de eerste die de genezende substantie van uw woorden indronk. Want de liefde voor Hoglah — zo luidde haar naam — beheerste mijn bloed en ik wist wat goedbeheerst bloed kon doen.

Hoglah's liefde was mij de eeuwigheid. Ik droeg haar als een trouwring. En de dood zelf gordde ik mij aan als een malieënkolder. Ik voelde mij ouder dan alle dagen die geweest waren en jonger dan de laatste morgen die eens komen zou. Mijn armen schraagden de hemel, mijn voeten stuwden de aarde voort en vele zonnen zetten mijn hart in laaiende gloed.

Maar Hoglah stierf en Zamora, de vlammeende fenix, werd een ashoop zonder een nieuwe fenix om uit de koude, levenloze as te verrijzen. Zamora, de onbevreesde leeuw, werd een verschrikte haas. Zamora, de zuil

van de hemel, werd een ellendig wrak in een poel van stilstaand water.

Ik redde van Zamora wat ik kon en begaf mij naar deze Ark, in de hoop mij levend te begraven in haar herinneringen en schaduwen van de zondvloed. Tot mijn geluk kwam ik hier aan juist toen een deelgenoot deze wereld had verlaten en ik werd toegelaten.

Vijftien jaren hebben de Arkgenoten Zamora gezien en gehoord, maar geen van hen vernam Zamora's geheim. Wellicht zijn de oude muren en sombere gangen van de Ark er niet onkundig van. Wellicht weten de bomen, de bloemen en de vogels ervan. Maar zeker kunnen de snaren van mijn harp, o meester, u meer van mijn Hoglah vertellen dan ik.

Juist nu uw woorden Zamora's as begonnen te verwarmen en doen gloeien en ik welhaast zeker was van de geboorte van een nieuwe Zamora, bezoekt Hoglah mijn dromen en zet mijn bloed in vuur en slingert mij naar de barre rotsen van de realiteit van deze dag, als een uitgedoofde toorts, een doodgeboren zielenverheffing, een hoopje levenloze as. Ach Hoglah, Hoglah!

Vergeef mij, meester. Ik kan mijn tranen niet bedwingen. Is het vlees iets meer dan vlees? Heb medelijden met mijn vlees. Heb medelijden met Zamora.

Mirdad: Het medelijden is zelf te beklagen. Mirdad kan dáárin niet voorzien. Maar liefde heeft Mirdad in overvloed voor alles, zelfs voor het vlees; en nog meer voor de geest die de grovere vorm van het vlees alleen aanneemt om deze tot zijn eigen vormloosheid te versmelten. En de liefde van Mirdad zal Zamora doen verrijzen uit zijn as en hem tot overwinnaar maken. Want ik verkondig de overwinnaar — de een-geworden Mens, meester van zichzelf.

De man, gevangen door de liefde voor een vrouw en de vrouw, gevangen door de liefde voor een man, zijn gelijkelijk ongeschikt voor de kostbare kroon van de vrijheid. Maar man en vrouw door liefde één gemaakt, onscheidbaar en niet van elkaar te onderscheiden zijn waarlijk tot deze prijs gerechtigd.

Geen liefde is de liefde die de minnaar onderwerpt. Geen liefde is de liefde die zich voedt met vlees en bloed. Geen liefde is de liefde die een

vrouw slechts tot een man trekt om meer vrouwen en meer mannen voort te brengen en die aldus hun gebondenheid aan het vlees bestendigt.

Ik verkondig de overwinnaar — de Fenix-Mens, te vrij om slechts een man te zijn, te edel en verheven om slechts een vrouw te zijn.

Zoals in de dichtere levenssferen het mannelijke en het vrouwelijke één zijn, zo zijn zij één in de ijlere sferen van leven. De ruimte daartussen is slechts een deel van de eeuwigheid dat door de waan van de dualiteit beheerst wordt. Zij die ervoor noch erachter kunnen zien, geloven dat dit deel de eeuwigheid zelf is. Zij klemmen zich vast aan de waan van de dualiteit, alsof deze de diepste kern en het wezen van het leven was, want zij weten niet dat de wet van het leven eenheid is.

Dualiteit is een fase in de tijd. Daar zij van de eenheid uitgaat leidt zij naar de eenheid terug. Hoe sneller u deze fase doormaakt, hoe eerder u uw vrijheid zult omhelzen. En wat zijn man en vrouw anders dan de ene Mens, die zich van zijn enkelvoudigheid niet bewust is en in tweeën gespleten genoodzaakt is de bitterheid van de dualiteit in overvloed te drinken, opdat zijn hunkering zal uitgaan naar de nectar van de eenheid, en hij in deze hunkering de eenheid uit alle macht zoeken zal; en hij al zoekend haar vinden en bezitten zal in het bewustzijn van haar weergalozе vrijheid?

Laat de hengst hinniken naar de merrie en de hinde roepen om de bok. De natuur zelf spoort ze aan en zegent en begroet hun daad, daar ze voorshands geen betere bestemming kennen dan de instandhouding van hun soort.

Laat de mannen en vrouwen die nog niet ver afstaan van de hengst en de merrie, de bok en de hinde, elkaar zoeken in de donkere afzondering van het vlees. Laat hen de teugelloosheid van de slaapkamer verbinden met de huwelijksakte. Laat hen vreugde scheppen in de vruchtbaarheid van hun geslachtsorganen. Laat hen de soort voortplanten. De natuur zelf is verheugd hun peet en vroedvrouw te zijn; zij spreidt hun rozenbedden zonder de doornen te vergeten.

Maar de mannen en vrouwen die hunkeren naar de overwinning, moeten hun eenheid verwerkelijken juist terwijl zij in het vlees zijn. Niet door gemeenschap van het vlees, maar door de wil tot bevrijding van het

vlees en van alle belemmeringen waarmee het hun weg naar de volmaakte eenheid en het heilige inzicht blokkeert.

Men hoort vaak spreken van «de menselijke natuur», alsof dat een star element zou zijn, welgemeten, welbepaald, volledig doorvorst en aan alle kanten scherp omlijnd door wat men «seks» noemt.

«Het is de menselijke natuur de seksuele driften te bevredigen», zo zeggen zij. «Wie hun onstuimige stormloop beteugelt en deze gebruikt als middel om aan de seks te ontstijgen, gaat beslist in tegen de menselijke natuur en zal ten einde schade ondervinden.» Zo zeggen zij! Leen geen oor aan hun gepraat.

Onmetelijk is de mens en onweegbaar zijn aard. Veelzijdig zijn zijn gaven, en onuitputtelijk is zijn kracht. Neem u in acht voor hen die hem grenzen willen stellen.

Het vlees heft inderdaad een zware schatting van de mens. Maar hij betaalt die slechts een zekere tijd. Wie uwer zou voor alle eeuwigheid de vazallenstaat begeren? Welke vazal droomt er niet van het juk van zijn vorst af te werpen en zich zo te bevrijden van de hem opgelegde schatting?

De mens is niet geboren om vazal te zijn, zelfs niet van zijn mens-zijn. De mens hunkert altijd naar vrijheid van knechtschap van iedere soort. En vrijheid zal zijn deel worden.

Wat is bloedverwantschap voor een mens die overwinnen wil? Een band die met kracht moet worden verbroken. De Overwinnaar voelt zijn bloed verbonden met alle bloed. Daarom is hij aan niemand gebonden.

Laten zij die niet hunkeren, het ras voortplanten. De hunkerenden moeten een ander ras verbreiden: het ras van de overwinnaars.

Het ras van de overwinnaars komt niet voort uit de geslachtsorganen, maar het rijst op uit een kuis hart, welks bloed bestuurd wordt door een onverschrokken wil om te overwinnen.

Ik weet dat gij, en velen uwer in de ganse wereld, de gelofte van het celibaat hebt aangelegd. Toch bent u verre van celibatair, getuige Zamora's droom van vannacht.

Niet zij zijn celibatair die monnikskleren dragen en zich achter dikke muren en massieve ijzeren poorten opsluiten. Menige monnik en menige non is ontuchtiger dan de ontuchtigsten, ofschoon hun vlees, waar-

heidsgetrouw, bezweren kan nimmer met enig ander vlees gemeenschap te hebben gehad. Celibatair zijn zij wier hart en hoofd kuis is — of zij zich nu bevinden in kloosters of op de openbare markten.

Vereer, o broeder-deelgenoten, de vrouw en heilig haar. Niet als de moeder van het ras, noch als gemalin of minnares, doch als de tweeling-gestalte van de man, en als zijn evenwaardige deelgenoot in het lange zwoegen en lijden in het leven van de dualiteit. Want zonder haar kan de man het gebied van de dualiteit niet doorschrijden. Maar in haar zal hij zijn eenheid vinden, en zij in hem haar bevrijding van dualiteit. En de twee zullen te eniger tijd tot een worden: in de Overwinnaar, in hem die man noch vrouw is, de volmaakte Mens.

Ik verkondig de Overwinnaar — de een-geworden Mens, meester van zichzelf. En ieder uwer zal overwinnaar zijn, aler Mirdad zich uit uw midden opheft.

Zamora: Het bedroeft mijn hart u van uw heengaan te horen spreken. Zou ooit de dag komen waarop wij u zouden zoeken en niet zouden vinden, Zamora zou zeker een einde aan zijn leven maken.

Mirdad: U kunt veel willen, Zamora, u kunt alles willen. Maar één ding kunt u niet willen, en dat is een einde maken aan uw wil, die de wil is van het leven, dat de Alwil is. Want het leven, dat een zijn is, kan nimmer willen niet te zijn. En evenmin kan het niet-zijn iets willen. Nee, zelfs God kan aan Zamora geen einde maken.

En wat mijn heengaan hier betreft, de dag zal zeker komen dat u mij in het vlees niet vinden zult. Want elders op deze aarde wacht mij werk. Maar nergens laat ik mijn werk onvoltooid achter. Heb dus goede moed. Mirdad zal niet van u scheiden alvorens hij u tot overwinnaars heeft gemaakt: een-geworden mensen, volmaakt meester van zichzelf.

Als u dit meesterschap en deze eenheid verworven hebt, zult u Mirdad als vaste bewoner in uw hart vinden, en zijn naam zal in uw geheugen nimmer zijn glans verliezen.

Zo leerde ik Noach.

Zo leer ik u.

HOOFDSTUK 23

Mirdad geneest Sim-Sim en spreekt over de ouderdom.

Naronda: Sim-Sim, de oudste koe in de stallen van de Ark, was al vijf dagen niet goed in orde en raakte geen eten of water aan. Shamadam liet de slachter halen omdat hij het verstandiger vond de koe af te maken en van de verkoop van haar vlees en huid te profiteren dan haar te laten sterven en er dan niets meer mee te kunnen doen.

Toen de meester hiervan hoorde, was hij terstond vol aandacht en snelde dadelijk naar de stal en naar de plaats waar Sim-Sim stond. De zeven volgden hem op de voet.

Sim-Sim stond triest en schier roerloos, met gebogen kop en halfgesloten ogen, terwijl haar haren, zonder enige glans, overeind stonden. Nu en dan bewoog ze nauw merkbaar een oor om een lastige vlieg te verjagen. Haar grote uier hing slap en leeg tussen haar dijen, daar tegen het einde van haar lange en vruchtbare leven haar de zoete hartenpijnen van het moederschap onthouden waren. Haar heupbeenderen staken, scherp en moedeloos, als twee grafstenen naar buiten. Haar ribben en wervels waren gemakkelijk te tellen. Haar lange, dunne staart, met een zware pluk haar aan het einde, hing recht en stijf naar beneden.

De meester naderde het zieke dier en begon haar tussen de horens en de ogen en onder de kin te strelen. Nu en dan liet hij zijn hand over haar rug en buik glijden, terwijl hij aldoor tot haar sprak, zoals hij tot een menselijk wezen zou spreken.

Mirdad: Waarom herkauw je niet, mijn goedgeefse Sim-Sim? Zoveel heeft Sim-Sim gegeven dat ze vergeten heeft iets voor zichzelf over te houden om te herkauwen. En Sim-Sim heeft nog veel te geven. Haar sneeuw-witte melk stroomt tot op deze dag als karmozijn door onze aderen. Haar forse kalveren trekken zware ploegmessen door onze velden en helpen ons vele hongerige monden te voeden. Haar slanke vaarzen vullen onze

weiden met hun jongen. Zelfs haar afval bewijst ons goede diensten in sappige groenten uit de tuin en kostelijke vruchten uit de boomgaard.

Onze ravijnen weerkaatsen nog altijd het krachtige geloei van onze brave Sim-Sim. Onze bronnen weerspiegelen nog haar goedge, vriendelijke gelaat. Onze bodem koestert en bewaakt nog zorgvuldig de onuitwisbare afdrücken van haar hoeven.

Ons gras is maar al te verheugd Sim-Sim te voeden. Onze zon is blij haar te liefkozen. Ons briesje is o zo gelukkig als het over haar zachte, glanzende huid strijkt. En Mirdad is zeer dankbaar haar door de woestijn van de ouderdom heen te helpen en haar gids te zijn naar andere weiden in het land van andere zonnen en briesjes. Veel heeft Sim-Sim gegeven, en veel heeft zij genomen; maar veel nog heeft zij te geven en te nemen.

Micaster: Kan Sim-Sim uw woorden verstaan, dat u tot haar spreekt alsof ze menselijk begrip heeft?

Mirdad: Het komt niet aan op de woorden, mijn beste Micaster, maar op wat er in de woorden vibreert. Daarvoor is ook een dier gevoelig. Bovendien zie ik in de gedweë blik van Sim-Sim een vrouwelijk wezen dat mij aankijkt.

Micaster: Wat heeft het voor zin zo tegen de oude afgeleefde Sim-Sim te spreken? Hoopt u daardoor de tand des tijds tot staan te brengen en Sim-Sims dagen te verlengen?

Mirdad: De ouderdom is een zware last, zowel voor mens als voor dier. En de mensen hebben hem door hun achteloze harteloosheid nog tweemaal zo zwaar gemaakt. Aan een pasgeboren kind wijden zij kwistig hun uiterste zorg en liefde. Maar aan een mens die de last van de jaren torst, schenken zij meer onverschilligheid dan zorg en meer afkeer dan sympathie. Even ongeduldig als zij willen dat de zuigeling volwassen zal worden, willen zij een oud mens door het graf verslonden zien.

De heel jonge mens is even hulpeloos als de heel oude mens. Maar de hulpeloosheid van de jonge mens roept de liefhebbende, offervaardige hulp van allen op, terwijl de hulpeloosheid van de oude mens slechts de met tegenzin gegeven hulp van weinigen weet af te dwingen. Werkelijk, oude mensen verdienen meer sympathie dan jonge.

Als het woord lang en luid moet kloppen om toegang te krijgen tot een

oor dat eens gevoelig op de zwakste fluistering reageerde;

als het eens zo heldere oog een dansvloer wordt voor de zonderlingste vlekken en schaduwen;

als de eens gevleugelde voet een loden klomp wordt en de hand, die eens het leven vorm gaf, een gebroken gietvorm;

als de knie niet meer dragen kan en het hoofd als een marionet op het lichaam wiegelt;

als de molenstenen versleten zijn en de molen zelf een naargeestig hol geworden is;

als opstaan betekent bevreesd te zijn om te vallen en gaan zitten een pijnlijke twijfel meebrengt of men nog ooit wel op zal staan;

als eten en drinken neerkomt op vrees voor de gevolgen ervan, en niet-eten en niet-drinken betekent beslopen te worden door een afschuwelijke dood;

ja, als de ouderdom over een mens komt, dan is het, broeders-deelgenoten, tijd hem oren en ogen te lenen, en handen en voeten te geven, en zijn falende krachten met liefde te schragen, zodat hij voelt in zijn afnemende jaren aan het leven niets minder dierbaar te zijn dan hij het in zijn eerste kindsheid en jonge jaren was.

Tachtig jaren mogen dan slechts een flits in de eeuwigheid zijn, een mens die zich tachtig jaren lang heeft uitgezaaid, is veel meer dan een flits. Hij is voedsel voor allen die zijn leven oogsten. En welk leven wordt niet door allen geoogst? Oogst u op dit ogenblik niet het leven van iedere man en vrouw die ooit op deze aarde rondliep? Is úw taal niet de oogst van hún taal? Zijn uw gedachten niet de sprokkelingen van hún gedachten? Zijn uw kleren en woningen, uw voedsel, uw werktuigen, uw wetten, overleveringen en gebruiken niet de kleren, de woningen, het voedsel, de werktuigen, de wetten, overleveringen en gebruiken van hen die vóór u geweest zijn?

U oogst niet één ding één keer, maar alle dingen altijd. U bent de zaaiers, de oogst, de oogstlieden, het land en de dorsvloer. Als uw oogst schraal is, kijk dan naar het zaad dat u in anderen hebt uitgezaaid en naar het zaad dat u hen in u hebt laten zaaien. Kijk ook naar de oogster en zijn sikkels, en naar het land en de dorsvloer.

Een oud mens, wiens leven u geogst en in voorraadschuren geborgen hebt, is uw uiterste zorg waard. Zou u zijn jaren, die nog rijk zijn aan veel dat geogst kan worden, verbitteren — alles wat u van hem geogst en weggeborgen hebt en alles wat u nog moet oogsten, zou stellig bitter worden in uw mond. En zo is het ook met een afgeleefd dier.

Het is niet goed te profiteren van de oogst, maar de zaaier en het land te vervloeken. Wees vriendelijk tegen mensen van ieder ras en land, broeders-deelgenoten. Zij zijn het voedsel voor uw reis naar God. Maar wees in het bijzonder vriendelijk voor mensen als zij oud zijn, opdat uw voedsel niet bedorven wordt door onvriendelijkheid, waardoor u nimmer het doel van uw reis zou bereiken.

Wees vriendelijk tegen dieren van elke soort en leeftijd. Zij zijn uw stomme, maar zeer trouwe helpers bij de lange en moeizame voorbereidingen voor de reis. Maar wees in het bijzonder vriendelijk tegen dieren als zij oud zijn, opdat door de hardvochtigheid van uw hart hun trouw niet in onbetrouwbaarheid verandert en hun hulp geen belemmering wordt. Het is erg ondankbaar van Sim-Sims melk profijt te trekken om haar vervolgens, als zij niets meer geven kan, het slachtmes op de keel te zetten.

Naronda: Ternauwernood had de meester dit gezegd of Shamadam stapte met de slachter binnen. De slachter liep recht op Sim-Sim af. Nauwelijks had hij haar gezien of wij hoorden hem vrolijk spottend uitroepen: «Hoe kunt u zeggen dat deze koe ziek en stervend is? Zij is gezonder dan ik, behalve dan dat het arme dier uitgehongerd is en ik niet. Geef haar te eten.»

Groot was onze verbazing toen wij naar Sim-Sim keken en haar zagen herkauwen. Zelfs Shamadams hart werd zachter gestemd en hij gaf opdracht Sim-Sim het beste voor te zetten wat koeien maar wensen. En Sim-Sim at met smaak.

HOOFDSTUK 24

Is het rechtmatig te doden om te eten?

Toen Shamadam en de slachter vertrokken waren vroeg Micayon aan de meester:

Micayon: Is het onrechtmatig, meester, te doden om te eten?

Mirdad: Wie zich voedt met de dood, wordt voedsel voor de dood. Wie leeft door andermans lijden, zal aan lijden ten prooi vallen. Zo heeft de Alwil het bepaald. Weet dat, Micayon, en kies uw weg.

Micayon: Als ik het voor het kiezen had zou ik, als een fenix, willen leven van het aroma van de dingen, niet van hun vlees.

Mirdad: Een uitstekende keuze! Geloof mij, Micayon, de dag is komende waarop de mensen zullen leven van het aroma van de dingen, van hun geest, en niet van hun vlees en bloed. En die dag is voor de hunkerenden niet veraf.

Want de hunkerenden weten dat het leven-in-het-vlees slechts de brug is naar het vleesloze leven.

De hunkerenden weten dat de grove, ontoereikende zinnen slechts kijkgaten zijn in de wereld van het oneindig schone en doelmatige.

De hunkerenden weten dat zij alle vlees dat zij verscheuren, onvemijdelijk vroeg of laat met hun eigen vlees moeten herstellen; dat zij elk been dat zij verbrijzelen weer met hun eigen gebeente moeten opbouwen; en dat zij iedere druppel bloed die zij laten vloeien met hun eigen bloed weer moeten aanvullen. Want zo is de wet van het vlees.

De hunkerenden willen vrij zijn van de gebondenheid aan deze wet. Daarom brengen zij hun lichamelijke behoeften tot het allernoodzakelijkste terug, en verminderen daardoor hun schuld aan het vlees die in werkelijkheid een schuld is aan lijden en dood.

De hunkerende verbiedt het zichzelf door zijn eigen wil en zijn hunkering, terwijl hij die de hunkering niet kent wacht tot anderen hem verbieden. Tal van dingen die voor de niet-hunkerende rechtmatig zijn, maakt

de hunkerende voor zichzelf onrechtmatig.

Terwijl de niet-hunkerende naar meer en steeds meer dingen grijpt om in zijn zak of buik te stoppen, gaat de hunkerende zijn weg zonder zak en met een buik die vrij is van het bloed en de stuiptrekkingen van enig schepsel.

Wat de niet-hunkerende wint of denkt te winnen aan omvang, wint de hunkerende aan innerlijk licht en vreugde van inzicht.

Van twee mensen die naar een groene akker kijken, schat de een de grootte van de opbrengst en berekent de prijs ervan in zilver en in goud. De ander drinkt de frisse weelde van de akker met zijn ogen in, kust in gedachte iedere halm of blad en voelt zich broederlijk één met iedere wortel en keisteen en iedere kluit aarde. Ik zeg u, de laatste is de rechtmatige eigenaar van de akker, ofschoon de ander hem in vrije eigendom bezit.

Van twee mensen die in een huis zitten, is de een de eigenaar en de ander slechts de gast. De eigenaar weidt uit over de kosten van bouw en onderhoud, over de waarde van de gordijnen, tapijten en allerlei snuisterijen en het meubilair, terwijl de gast in zijn hart de handen zegent die de stenen uithakte, ze bewerkte en metselde; en de handen die de gordijnen en tapijten weefden; en de handen die het woud kapt en het in ramen en deuren en stoelen en tafels herschiepen. En hij raakt in vervoering als hij de scheppende hand looft die deze dingen tot aanzijn bracht. Ik zeg u: de gast is de vaste bewoner van dat huis, terwijl hij die er in naam eigenaar van is slechts een lastdier is dat het huis op zijn rug draagt, maar er niet in woont.

Van twee mensen, die met een kalf de melk van de moeder van dat kalf delen, bekijkt de een het kalf met de gedachte dat zijn malse vlees heel goed zou zijn om zich en zijn vrienden op zijn aanstaande verjaardag te onthalen. De ander denkt aan het kalf als zijn zoogbroeder en is van genegenheid voor het jonge dier en zijn moeder vervuld. Ik zeg u: de laatste wordt door het vlees van het kalf gevoed, terwijl de eerste erdoor vergiftigd wordt.

Ja, vele dingen worden in de buik gestopt die in het hart geborgen moesten worden. Vele dingen worden in de zak en de provisiekamer gesloten die in het oog en de neus gesloten zouden moeten worden. Vele

dingen worden met de tanden verbrijzeld die met het verstand verbrijzeld zouden moeten worden.

Het lichaam heeft maar heel weinig voor zijn instandhouding nodig. Hoe minder u het geeft, hoe meer het u als beloning geeft. Hoe meer u het geeft, hoe minder het u in ruil geeft.

De dingen buiten uw provisiekamer en uw buik geven u meer kracht dan wanneer ze in de provisiekamer en in de buik zijn.

Maar daar u nog niet in staat bent alleen van de geur van de dingen te leven, kunt u zonder vrees nemen wat u nodig hebt — maar ook niet meer dan dat! — van het gulle hart van de aarde. Want de aarde is zo gastvrij en liefdevol dat haar hart altijd voor haar kinderen openstaat. Hoe zou de aarde ook anders kunnen zijn? En waarheen, buiten zichzelf, zou zij kunnen gaan om zich te voeden? De aarde moet de aarde voeden en zij is geen vrekkelijke gastvrouw, doch haar tafel is altijd in overvloed voor allen gedekt.

Op dezelfde wijze als de aarde u aan haar tafel noodt, zonder u iets te onthouden, moet u de aarde aan uw tafel noden en in de grootste liefde en oprechtheid zeggen: «O onuitsprekelijke moeder! Zoals u uw hart voor mij geopend hebt, opdat ik daaruit nemen zal wat ik van node heb, ontsluit ik mijn hart voor u, opdat u daaruit nemen zult wat u van node hebt.»

Als deze geest u leidt wanneer u van het hart van de aarde eet, is het van weinig belang wat u eet. Maar zo u zich door deze geest laat leiden, behoort u de wijsheid en de liefde te bezitten de aarde van geen van haar kinderen te beroven, vooral niet van die welke de vreugde van te leven en de smart van te sterven zijn gaan voelen, zij die aangekomen zijn in het gebied van de dualiteit. Want ook zij hebben langzaam en moeitevol hun weg tot de eenheid te gaan. Hun weg is langer dan de uwe. Vertraag hen in hun gang en zij zullen u in uw gang vertragen.

Abimar: Waarom zou ik, daar alle levende wezens gedoemd zijn, door welke oorzaak ook te sterven, gemoedsbezwaren hebben als de dood van enig dier door mij veroorzaakt zou worden?

Mirdad: Al is het waar dat al wat leeft moet sterven, toch wee hem die de oorzaak van de dood van enig levend wezen is. Zoals u mij niet zult

opdragen Naronda te doden, omdat u weet dat ik hem zeer liefheb en er geen bloeddorst is in mijn hart, zo zal de Alwil geen mens opdragen een medemens of een dier te doden tenzij Hij hem als een werktuig tot doden geschikt zou bevinden.

Zolang de mensen zijn zoals ze zijn, zullen er diefstallen en roverijen, leugens en oorlogen, moorden en vele donkere en boze hartstochten onder hen zijn. Maar wee de dief en de rover en wee de leugenaar en de krijgsheer en de moordenaar, en iedere mens die donkere en boze hartstochten toegang verleent tot zijn hart. Want daar zij vol wee zijn worden zij door de Alwil als boodschappers van wee gebruikt.

Maar u, mijn deelgenoten, moet uw hart van alle donkere en boze hartstochten reinigen, opdat de Alwil u geschikt kunt bevinden aan de lijdende wereld de vreugdevolle boodschap van bevrijding van het lijden te brengen, de boodschap van de overwinning, de boodschap van vrijheid door liefde en inzicht.

Zo leerde ik Noach.

Zo leer ik u.

HOOFDSTUK 25

De Dag van de Wijnstok en de voorbereiding daartoe. Mirdad wordt aan de vooravond ervan vermist.

Naronda: De Dag van de Wijnstok kwam naderbij en wij van de Ark, met inbegrip van de meester, waren bijgestaan door groepen vrijwilligers van elders dag en nacht bezig alles voor het grote feest gereed te maken. De meester werkte met zoveel ijver en zonder zijn krachten te sparen dat zelfs Shamadam er met kennelijke tevredenheid over sprak.

De reusachtige kelders van de Ark moesten worden geveegd en gewit, en talloze grote wijnkruiken en vaten moesten gereinigd en gerangschikt worden om de nieuwe wijn te ontvangen, terwijl vele kruiken en vaten met wijn van de vorige oogst netjes moesten worden uitgestald om kopers gelegenheid te geven hun inhoud te proeven en te onderzoeken. Het is op de Dag van de Wijnstok gebruikelijk, de wijn van het voorgaande jaar te verkopen.

De ruime binnenplaatsen van de Ark moesten worden opgeruimd en keurig in orde gemaakt en honderden tenten en kramen opgezet, waarin gedurende de gehele feestweek pelgrims zouden kunnen wonen en kooplieden hun waren uitstallen.

De grote wijnpers moest in orde worden gemaakt en klaargezet voor de talloze hoeveelheden druiven die door de vele pachters en begumstigers van de Ark op ezels en muil dieren en kamelen zouden worden meegebracht. En er moesten enorme hoeveelheden brood gebakken en andere levensmiddelen klaargemaakt worden om aan hen die etenswaren te kort kwamen, of zonder levensmiddelen gekomen waren, te verkopen.

De Dag van de Wijnstok, oorspronkelijk een dankdag, was door Shamadams ongewone zakeninstinct en scherpzinnigheid uitgegroeid tot een hele week en veranderd in een soort jaarmarkt, waarheen mannen en vrouwen van alle standen van verre en nabij in jaarijks groeiende getale

samenstroomden. Vorsten en armen, landbouwers en handwerkslieden, winstjagers, plezierzoekers en najagers van andere doeienden, dronkaards en geheelonthouders, vrome pelgrims en goddeloze vagebonden, mensen van de tempel en mensen van de herberg, met kudden lastdieren — zij vormden de bonte menigte die tweemaal per jaar, op de Dag van de Wijnstok in het najaar en op de Dag van de Ark in het voorjaar, de rust van de Altaarpiek binnenstroomde.

Geen pelgrim kwam bij deze twee gelegenheden met lege handen naar de Ark, maar allen brachten de een of andere gave mee, variërend van trossen druiven of een ananas tot een snoer parels of een diamanten hals-snoer, terwijl van alle kooplieden een belasting werd geheven van tien procent van hun verkopen.

Het was de gewoonte dat op de openingsdag van de feestelijkheden de oudste, op een hoog spreekgestoelte onder een grote boom, behangen met trossen druiven, de menigte verwelkomde en zegende, vervolgens hun gaven zegende en in ontvangst nam om daarna samen met hen de eerste beker van de nieuwe wijnoogst te drinken.

Hij placht zich een beker in te schenken uit een grote, uitgeholde kalebas met lange hals en deze kalebas dan aan een van de deelgenoten te reiken, om die onder de menigte te laten rondgaan en telkens weer bij te vullen. Wanneer dan allen hun bekera hadden gevuld, verzocht de oudste hun deze hoog te heffen en met hem de Hymne aan de heilige Wijnstok te zingen, een hymne die, naar men zegt, door Vader Noach en zijn gezin gezongen was toen zij voor het eerst van het bloed van de wijnstok proefden. Nadat allen de hymne gezongen hadden, ledigden zij onder luid gejuich hun bekera en verspreidden zich om hun verschillende zaken en genoegens na te jagen. En dit is de Hymne aan de heilige Wijnstok:

Heil de heilige Wijnstok!

*Heil de wonderbaarlijke wortel,
die voedt zijn tere spruit
en vult zijn gouden fruit*

*met levendmakende wijn.
Heil de heilige Wijnstok!*

*Gij wezen van de zondvloed,
op modderbank gestrand,
proeft zegenend het bloed
van de heilzame rank.
Heil de heilige Wijnstok!*

*Gij verdwaalde pelgrims,
gij gijzelaars van de klei,
in deze godenplant
is losprijs, weg en land:
O Wijnstok, Godes hand!*

Op de morgen van de dag voor de feestelijkheden werd de meester vermist. De zeven werden bovenmate ongerust en stelden terstond een grondig onderzoek in. De gehele dag en des nachts zochten zij met fakkels en lantarens — in de Ark en de omgeving — zonder een spoor van de meester te kunnen vinden. Shamadam toonde zich zo bezorgd en scheen zo ontdaan dat niemand hem ervan verdacht de hand in deze geheimzinnige verdwijning te hebben. Toch waren allen overtuigd dat de meester het slachtoffer was geworden van een of andere boze opzet.

De grote feestelijkheden waren begonnen, maar de zeven waren van droefheid met stomheid geslagen en gingen als schaduwen rond. Nadat de menigte de hymne gezongen en de wijn gedronken had en de oudste van het hoge spreekgestoelte was afgedaald, weerklonk er een stem die luid boven het lawaai en geroezemoes van de menigte uitriep: «Wij willen Mirdad zien! Wij willen Mirdad horen!»

Wij herkenden de stem van Rustidion, die heinde en ver had rondverteld wat de meester jegens hem had gezegd en gedaan. Snel werd zijn kreet door de menigte overgenomen en het geroep om de meester werd zo algemeen en oorverdovend dat onze ogen zich met tranen vulden en onze keel als dichtgeschroefd werd.

Plotseling luwde het tumult en een grote stilte kwam over de menigte. En wij konden onze ogen nauwelijks geloven toen wij op het hoge spreekgestoelte de meester zagen staan, die met een handbeweging om stilte verzocht.

HOOFDSTUK 26

Mirdad richt op de Dag van de Wijnstok een vlammend betoog tot de pelgrims en bevrijdt de Ark van enig dood gewicht.

Mirdad: Zie hier Mirdad — een wijnstok waarvan de oogst nog niet is binnengehaaid en het bloed nog niet gedronken is. Zwaar is Mirdad van zijn oogst. Maar de oogstlieden zijn helaas in andere wijngaarden bezig. En tot stikkens toe is Mirdad gevuld met een overvloed van bloed. Maar de schenkers en de drinkers zijn gestadig dronken van andere soorten wijn.

Mannen van de ploeg, het houweel en het snoeimes: ik zegen uw ploegen, uw houwelen en snoeimessen. Maar wat hebt u tot op deze dag geploegd en gehakt en gesnoeid?

Hebt u de trieste braakliggende grond van uw ziel omgeploegd die met allerlei soorten onkruid overdekt is en aldus ontaard is in een echte wildernis, waar angstaanjagend gedierte en afzichtelijke reptielen gedijen en zich vermenigvuldigen?

Hebt u de schadelijke wortels uitgehakt die in het duister uw wortels omslingeren en verstikken en zo reeds in de knop uw vruchten doden?

Of hebt u die takken van uzelf gesnoeid die door vreetgrage wormen hol geworden zijn, of dor door de verterende vraat van parasieten?

U hebt goed geleerd uw aardse wijngaarden te ploegen, te hakken en te snoeien. Maar de onaardse wijngaard die u zelf bent ligt jammerlijk onbebouwd en zonder vrucht. Voorwaar, hoe nutteloos is al uw gezwoeg, zo u niet de wijngaardenier verzorgt vóór de wijngaard.

Mannen van de vereelde hand: ik zegen uw eelt. Vrienden van het schietlood en de duimstok, makkers van de hamer en het aanbeeld, met-

gezellen van de beitel en de zaag: hoe ervaren en bekwaam bent u in alle ambachten die u gekozen hebt. U weet peil en diepte van de dingen te bepalen. Maar uw eigen peil en diepte weet u niet te vinden.

Vaardig geeft u met de hamer en het aambeeld vorm aan het ongevormde stuk ijzer. Maar met de hamer van de wil op het aambeeld van het inzicht gestalte geven aan de ongevormde mens, dat kunt u niet. Ook hebt u van het aambeeld niet de onschatbare les geleerd hoe slagen te ontvangen zonder dat ook maar de geringste gedachte aan terugslaan in u bovenkomt.

Knap bent u met de beitel en de zaag, zowel in hout als in steen. Maar een lompe, onhandelbare mens meegaand en vriendelijk maken — dát verstaat u niet.

Hoe nutteloos zijn al uw ambachten, wanneer u ze niet eerst toepast op de ambachtslieden.

Mannen die ter wille van winst rondtrekken met wat de mensen van de gaven van hun moeder-aarde nodig hebben en met de producten van de handen van uw medemensen: ik zegen de benodigdheden, de gaven en de producten en ik zegen ook uw reizen. Maar de winst zelf, die in werkelijkheid een verlies is, vindt in mijn mond geen zegen.

Als u in de stille uren van de avond de balans opmaakt van de resultaten van de dag, wat rekent u dan tot winst, wat tot verlies? Acht u winst het geld dat u boven de kostprijs hebt geïnd? Dan is van onwaarde de dag die u voor geld, ongeacht hoeveel, verhandeld hebt. En verloren zijn voor u zijn rijkdommen, oneindig groot aan vrede, licht en harmonie. Verloren ook zijn onophoudelijke roep tot vrijheid. En verloren de harten van de mensen die hij u als gaven op de palmen van zijn handen aangeboden had.

Als u zich slechts bezighoudt met de geldbuidel van de mensen, hoe kunt u dan hun hart bereiken? En hoe zult u, als u de weg tot de harten van de mensen niet kunt vinden, ooit kunnen hopen het hart van God te bereiken? En als u het hart van God niet bereikt, wat betekent dan uw leven?

Indien wat u winst acht, een verlies is, hoe groot moet dan wel het ver-

lies zijn. Vergeefs is uw gehele handel, als de winst niet bestaat in liefde en in inzicht.

Mannen van de scepter en de kroon: een slang is de scepter in de hand die al te snel is om te wonden, maar al te traag in het aanbrengen van de helende zalf. In de hand die de balsem van de liefde reikt, is de scepter een lichtende staf die dood en duisternis verre houdt. Onderzoek dus goed uw handen.

Een kroon van goud bezet met diamanten, robijnen en saffieren zit uitermate drukkend en onplezierig op een hoofd dat opgeblazen is van ijdelheid, onwetendheid en begeerte tot macht over mensen. Ja, zulk een kroon, zo zelf-verheven, is slechts een pijnlijke bespottung van haar eigen verhevenheid. Daarentegen zou zelfs een kroon van de edelste en kostelijkste juwelen zich nog te onwaardig achten om te mogen rusten op een hoofd dat omgeven is met de stralenkrans van inzicht en zelfoverwinning. Onderzoek dus goed uw hoofd.

Wilt u een heerser over mensen zijn? Verwerf dan eerst heerschappij over uzelf. Hoe anders dan door ware zelfbeheersing kunt u een goede heerser zijn? Hoe kan een door storm opgezwepte, ziedende golf vrede en rust schenken aan de zee? Kan een schreiend oog een stralende glimlach doen schijnen in een schreiend hart? Kan een hand die van vrees of toorn beeft het schip recht door de golven sturen?

Zij die heersen over mensen worden door de mensen beheerst. En de mensen zijn vol tumult, anarchie en chaos, want evenals de zee zijn zij blootgesteld aan alle winden van de hemel. En evenals de zee hebben zij hun eb en vloed en schijnen soms op het punt te staan de kust te overspoelen.

Maar evenals de zee zijn hun diepten kalm en onbereikbaar voor de geselingen van de winden aan de oppervlakte.

Zo u waarlijk mensen wilt besturen, dring dan door tot hun diepste diep, want meer dan schuimende golven zijn de mensen. Maar om tot hun diepste diep te kunnen doordringen moet u eerst onderduiken in uw eigen diepste diep. En om dat te volbrengen dient u uw scepter en uw kroon neer te leggen, opdat uw hand tot tasten vrij zal zijn en onbezwaard

uw hoofd tot denken en tot oordelen.

IJdel is uw heerschappij, wetteloos zijn al uw wetten en chaos is uw orde, zo u niet leert beheersen de onhandelbare mens in u, wiens liefste bezigheid het is zich met scepters en met kronen te vermaken.

Mannen van het wierookvat en het boek: wat brandt u in het wierookvat? Wat leest u in het boek? Brandt u het amberbloed, dat drupt en stolt uit het welriekende hart van sommige planten? Maar dat wordt gekocht en verkocht op de openbare markt en een stuiver van dat goed kan iedere god een massa last bezorgen. Meent u dat wierookgeur de stank kan doen verdrijven van haat, hebzucht en nijd? Van ogen vol benepen, lasterlijke kritiek, van leugenachtige tongen, van ontuchtige handen? Van ongeloof dat vol praal zich geloof noemt? En van aardse gezindheid die de hoorn blaast van het gelukzalige paradijs?

Aangenamer in de neusgaten van uw God zou de geur zijn van al deze dingen als ze een voor een in het hart zouden worden verbrand en de as naar alle windstreken zou worden verstrooid.

Wat brandt u in het wierookvat? Verzoening, lof, smeekbeden? Een vertoornde god kan het best aan zijn lot worden overgelaten om in zijn toorn te barsten; zo ook een lofbegerige god om aan te weinig lof te verkommeren; en een god met een versteend hart om aan de hardheid van zijn hart te sterven.

Doch God is noch toornig, noch verlangt Hij lof, noch is zijn hart versteend. Veeleer bent u vol gramschap, begerig naar lof, en hard van hart.

Geen wierook zou God u willen doen verbranden, maar uw toorn, uw trots en uw harteloosheid, opdat u als Hij vrij en almachtig zou zijn. En Hij zou willen dat uw hart daartoe het wierookvat zou zijn.

Wat leest u in het boek? Leest u geboden die in goud op de muren en gewelven van uw tempels geschreven staan? Of leest u levende waarheden die in het hart gegrift staan?

Leest u leerstukken om ze van spreekgestoelten te onderwijzen en ze ijverig te verdedigen, met logica, ondoorzichtig spraakgebruik en zo nodig met geld en het scherp van het zwaard? Of leest u het Leven dat niet een leerstuk is dat onderwezen en verdedigd moet worden, doch een weg,

die met een wil tot vrijheid moet worden gegaan, zowel in de tempel als erbuiten, zowel bij dag als bij nacht, zowel op de nederige plaatsen als op de verhevene. En als u zelf die weg niet gaat en niet zeker bent van het doel, hoe vindt u dan de vermetelheid anderen tot die weg te noden?

Of leest u in het boek tabellen, kaarten en prijslijsten, waaruit de mensen kunnen zien hoeveel zij van de hemel met zo en zoveel van de aarde kunnen kopen?

Bedriegers en werktuigen van Sodom! U zou de hemel willen verkopen aan mensen en hun aandeel van de aarde nemen als prijs. U zou de aarde tot een hel willen maken en de mensen aansporen haar te ontvluchten, terwijl u zichzelf er des te dieper ingraaft. Waarom laat u de mensen hun aandeel in de hemel niet verkopen voor een aandeel in de aarde?

Zo u uw boek goed zou lezen, zou u de mensen tonen hoe zij van de aarde een hemel kunnen maken. Want voor hen die de hemel in het hart dragen, is de aarde een hemel, terwijl voor hen wier hart de aarde toebehoort, de hemel een aarde is.

Leg de hemel bloot in de harten van de mensen door alle scheidsmuren tussen de mens en zijn medemensen te slechten, tussen de mens en alle schepselen, tussen de mens en God. Maar daartoe moet u zelf de hemel in het hart dragen.

De hemel is geen tuin in bloei die te koop is of te huur. De hemel is een staat-van-zijn, bereikbaar zowel op de aarde, als overal elders in dit grenzeloze universum. Waarom uw hals dan uit te rekken en uw ogen zo uitermate te vermoeien?

De hel is geen woedende vuurhaard, waaraan de mens door veelvuldig bidden en wierook branden kan ontsnappen. De hel is een toestand van het hart die zowel op aarde kan worden ervaren als overal elders in deze nog ondoorvorste onmetelijkheid. Waar zou u het vuur ontvluchten welks brandstof het hart is, tenzij u het hart ontvlucht?

Tevergeefs is het de hemel te zoeken en tevergeefs de hel te ontvluchten, zolang de mens wordt vastgehouden door zijn schaduw. Want zowel de hemel als de hel behoren bij de dualiteit. Zolang de mens niet ongedeeld is van bewustzijn, ongedeeld van hart en ongedeeld van lichaam, zolang hij niet zonder schaduw is en ongedeeld van wil, zal hij altijd één

voet in de hemel hebben en één voet in de hel. En dat *is* de hel!

Ja, het is erger dan de hel vleugels van licht te hebben en voeten van lood; geschraagd te worden door hoop en neergesleurd door wanhoop; zich open te stellen in onbevreesd geloof en toegesloten te worden in ban-ge twijfel.

Een hemel die voor anderen een hel is, is geen hemel. Een hel die voor anderen een hemel is, is geen hel. En daar de hel van de ene mens vaak een hemel is voor de andere en de hemel van de een een hel voor de ander, zijn zulk een hel en zulk een hemel nimmer duurzame en tegengestelde toestanden, maar onontkoombare fasen op de lange pelgrimstocht naar bevrijding van beide.

Pelgrims van de heilige Wijnstok, Mirdad heeft geen hemelen te koop of te verlenen aan hen die rechtvaardig zouden willen zijn. Noch hellen, om ze hun die tot het boze neigen als vogelverschrikkers voor te houden.

Als uw rechtvaardigheid haar eigen hemel niet is, zal zij één dag bloeien en dan verwelken. Als uw boosheid haar eigen vogelverschrikker niet is, zal zij één dag slapen en bij de eerste gunstige gelegenheid gaan bloeien.

Geen hel of hemel heeft Mirdad u aan te bieden, maar heilig inzicht dat u verre uittilt boven het vuur van iedere hel en boven de weelde van iedere hemel. Niet met de hand, doch met het hart moet u deze gave ontvangen. Daartoe dient het hart noodzakelijk ontlast te worden van iedere wens of wil, behalve de wens en de wil tot inzicht.

Geen vreemdelingen bent u voor de aarde; ook is de aarde geen stiefmoeder voor u. U bent juist haar werkelijke hart en haar werkelijke rug-gengraat. Zij is blij u op haar forse, brede, stevige rug te dragen. Waarom staat u erop haar op uw zwakke, ingevallen borst te dragen en kreunt en hijgt en snakt u dan naar adem?

De borsten van de aarde vloeien over van melk en honing. Waarom laat u beide door uw hebzucht bederven door er meer van te nemen dan u nodig hebt?

Vredig en schoon is het aangezicht van de aarde. Waarom ontsiert en verstoort u het steeds door bittere strijd en vrees?

Een volmaakte eenheid is de aarde. Waarom gaat u hardnekkig voort haar met zwaarden en grenspalen in stukken te snijden?

Gehoorzaam en onbezorgd is de aarde. Waarom bent u steeds zo vol zorg en ongehoorzaamheid?

Toch zult u langer bestaan dan de aarde, de zon en alle hemellichamen. Alle zullen voorbijgaan, maar niet u! Waarom beeft u dan als bladeren in de wind?

Indien niets in staat is u uw eenheid met het universum te doen voelen, zou de aarde alleen reeds u daartoe moeten brengen. Toch is de aarde slechts de spiegel waarin uw schaduwen weerspiegeld worden. Is de spiegel meer dan wat weerspiegeld wordt? Is de schaduw die de mens werpt meer dan de mens?

Wrijf uw ogen uit en wees wakker! Want u bent meer dan de aarde. Uw bestemming is meer dan te leven en te sterven en overvloedig voedsel te verschaffen aan de immer hongerige kaken van de dood. Uw bestemming is vrij te zijn van leven en van sterven, van hemel en van hel en van alle elkaar bestrijdende tegenstellingen die tot de dualiteit behoren. Uw bestemming is vruchtbare wijnstokken te zijn in de eeuwig vruchtbare wijngaard van God.

Zoals een levende tak van een levende wijnstok die in de grond begraven, wortel schiet en tenslotte een onafhankelijke druiven dragende wijnstok wordt, evenals zijn moeder met wie hij verbonden blijft, zo zal de mens, de levende tak van de goddelijke wijnstok, als hij in de bodem van zijn goddelijkheid begraven wordt een god worden die eeuwig één zal zijn met God.

Moet de mens om tot leven te komen dan levend begraven worden?

Ja, en nogmaals ja! Indien u niet naar de tweevoudigheid van leven en dood begraven wordt, zult u niet tot enkelvoudigheid van wezen verrijzen.

Zo u niet met de druiven van liefde gevoed wordt, zult u niet met de wijn van inzicht verzadigd worden.

En zo u niet dronken bent van de wijn van inzicht, zult u niet door de kus van vrijheid nuchter worden.

U eet geen liefde als u vruchten van de aardse wijnstok eet. U eet een

grotere honger om een minder grote te stillen.

U drinkt geen inzicht als u het bloed van de aardse wijnstok drinkt. U drinkt slechts een korte vergetelheid van uw lijden, die straks de hevigheid van uw lijden dubbel voelbaar maken zal. U ontvlucht een hinderlijk zelf, slechts om het om de hoek weer te ontmoeten.

De druiven die Mirdad u aanbiedt zijn niet onderhevig aan schimmel en bederf. Wie er eens door verzadigd is, blijft het in eeuwigheid. De wijn die hij voor u heeft toeberaid, is te sterk voor lippen die bang zijn zich te branden, maar leven-gevend voor harten die tot in eeuwigheid dronken van zelfvergetelheid zouden willen zijn.

Zijn er onder u die hongeren naar mijn druiven? Dat zij naar voren komen met hun manden! En zijn er die dorsten naar mijn bloed? Laat hen hun bekers brengen! Want zwaar is Mirdad van zijn oogst en tot stikkens toe gevuld met een overvloed van bloed.

De Dag van de heilige Wijnstok was eens een dag van zelf-vergetelheid. Een dag bedwelmend door de wijn van de liefde en gebaad in het stralende licht van inzicht. Een dag van zielenverrukking door de ritmische wiekslagen van vrijheid. Een dag waarop scheidsmuren werden gesloopt en de een opging in allen en allen in de een.

Maar wat is hij vandaag geworden? Een week van ziekelijke zelfhandhaving, van lage hebzucht die handel drijft met lage hebzucht, van slavernij die zich met slavernij vermaakt en van onwetendheid die onwetendheid ten verderve voert.

De Ark, eens een werkplaats voor geloof, liefde en vrijheid, is nu veranderd in een formidabele wijnpers en een monsterlijke zakenbeurs. Zij neemt de opbrengst van uw wijngaarden en verkoopt die weer aan u als een benevelende wijn. De inspanning van uw handen smeedt zij tot boeien voor uw handen. Het zweet van uw voorhoofd zet zij om in vurige kolen om er uw voorhoofd mee te branden.

Ver, veel te ver is de Ark van de haar gestelde koers afgeweken. Maar haar roer is nu weer juist gericht. Zij moet zich van het dode gewicht ontdoen om gemakkelijk en veilig haar koers te kunnen vervolgen.

Daarom zullen alle giften aan de gevers worden teruggegeven, en alle

schulden de schuldenaren worden kwijtgescholden. De Ark kent slechts één geveer: God — en God zou niet willen dat iemand in schulden zat, ook niet bij Hemzelf.

    Zo leerde ik Noach.

    Zo leer ik u.

HOOFDSTUK 27

*Moet de waarheid verkondigd worden aan allen,
of aan de weinige uitverkorenen?
Mirdad onthult het geheim van zijn verdwijning
aan de vooravond van de Dag van de Wijnstok
en spreekt over valse macht.*

Naronda: Lang nadat het feest een herinnering was geworden, waren de zeven in het Adelaarsnest rondom de meester bijeen. De meester zweeg toen de deelgenoten opnieuw de gedenkwaardige gebeurtenissen van die dag bespraken. Sommigen verwonderden zich over de uitbarsting van geestdrift waarmee de menigte 's meesters woorden ontvangen had. Anderen bespraken Shamadams vreemde en ondoorgrondelijke gedrag tijdens de ogenblikken waarop massa's schuldbekentenissen uit de schatkamer van de Ark gehaald en in het openbaar vernietigd werden, en honderden wijnkruiken en vaten uit de kelders gebracht en weggeschonken werden, terwijl vele waardevolle giften aan de gevers werden teruggegeven. Shamadam bood hierbij niet het geringste verzet, zoals wij allen van hem verwacht hadden, maar zag het alles sprakeloos en onbeweeglijk aan en schreide bittere tranen.

Bennoon merkte op dat, ofschoon de menigte zich van opgetogenheid schor geschreeuwd had, die opgetogenheid niet de woorden van de meester gold, maar de kwijtgescholden schulden en de teruggegeven giften. Hij maakte de meester er zelfs een zacht verwijt van dat hij zijn adem verspilde aan zulke mensen die geen hogere vreugde zochten dan eten, drinken en pret maken. De waarheid moest, zo stelde hij, niet zonder onderscheid aan iedereen verkondigd worden, maar slechts aan de weinige uitverkorenen. Toen sprak Mirdad en zei:

Mirdad: Uw adem zal op de wind stellig in het hart van deze of gene toegang vinden. Vraag niet wiens hart het is. Zorg er echter voor dat de

adem zelf zuiver is.

Uw woord zal een oor zoeken en het zeker vinden. Vraag niet wiens oor het is. Maar zorg ervoor dat het woord zelf een ware boodschapper van de vrijheid is.

Uw zwigende gedachten zullen zeker de een of andere tong tot spreken bewegen. Vraag niet wiens tong het is. Zorg slechts ervoor dat de gedachte zelf in liefdevol inzicht ontstoken is.

Meen niet dat er ook maar één poging nutteloos is. Sommige zaden liggen vele jaren in de grond begraven, maar komen snel tot leven als de adem van de eerste gelegenheid ze beweegt. Het zaad van de waarheid rust in alle mensen en dingen. Uw werk is niet: de waarheid uit te zaaien, maar: haar een gunstige gelegenheid te bereiden, zodat zij zich openbaren kan.

In de eeuwigheid is alles mogelijk. Wanhoop daarom niet aan de bevrijding van enig mens, maar verkondig de boodschap van de verlossing met hetzelfde vertrouwen en dezelfde vurige ijver aan allen, zowel aan de niet-hunkerenden als aan de hunkerenden. Want de niet-hunkerenden zullen zeker eenmaal hunkerenden worden, en de nu nog kale vogels zullen te eniger tijd hun slagpennen gladstrijken in de zon en met hun wieken de verste en ontoegankelijkste grensgebieden van het luchtruim doorklieven.

Micaster: Het verdriet ons zeer dat de meester tot nu toe, en ondanks ons herhaald verzoek, geweigerd heeft ons het geheim van zijn geheimzinnige verdwijning aan de vooravond van de Dag van de Wijnstok te onthullen. Zijn wij zijn vertrouwen niet waardig?

Mirdad: Wie mijn liefde waard is, is zeker mijn vertrouwen waard. Is vertrouwen meer dan liefde, Micaster? Schenk ik u niet onbepert van mijn hart? Als ik niet over die onverkwikkelijke gebeurtenis gesproken heb, deed ik dat om Shamadam tijd tot berouw te laten. Want hij heeft mij die avond met hulp van twee vreemden met geweld uit het Adelaarsnest gehaald en in de zwarte afgrond geworpen. Ongelukkige Shamadam! Weinig kon hij dromen dat zelfs de zwarte afgrond Mirdad met zijden handen zou ontvangen en hem met magische ladders naar de top terug zou laten gaan.

Naronda: Toen wij dat hoorden werden allen met ontzag vervuld en met stomheid geslagen, en niemand durfde de meester vragen hoe hij ongedeerd te voorschijn was gekomen uit wat iedereen een zekere ondergang toescheen. En een tijdlang zwegen allen.

Himbal: Waarom vervolgt Shamadam onze meester, terwijl onze meester Shamadam liefheeft?

Mirdad: Shamadam vervolgt niet mij. Shamadam vervolgt Shamadam. Bekleed de blinden met een schijn van macht en zij zullen alle zienden de ogen uitrukken, zelfs de ogen van hen die zich inspinnen om hen ziende te maken.

Laat een slaaf, al was het maar één dag, zijn gang gaan en hij zal de wereld tot een wereld van slaven maken. En de eersten die hij zou afranselen en in ketens slaan, zouden zij zijn die ingespannen werken om zijn invrijheidstelling te verkrijgen.

Alle wereldse macht, aan welke bron ook ontleend, is vals. Daarom rinkelt zij met de sporen en zwaait zij het zwaard en rijdt zij met luidruchtig vertoon van praal en met schitterend ceremonieel, opdat maar niemand het zal wagen haar in het valse hart te zien. Zij vestigt haar wankele troon op geweren en op lanssen. Zij decoreert haar door ijdelheid verleide ziel met vreesaanjagende amuletten en geestbezwerende emblemen, opdat de ogen van de nieuwsgierigen haar stakkerige armoe niet aanschouwen zullen.

Voor de mens die deze macht begeert uit te oefenen is zij zowel een blinddoek als een vloek. Zij wil zich tot elke prijs handhaven, zelfs tot de vreselijke prijs van de vernietiging van die mens zelf, en van hen die haar gezag aanvaarden en evenzo van degenen die haar wederstaan.

Tengevolge van hun machtsbegeerte verkeren de mensen in een voortdurende staat van opwinding. Zij die in machtsposities staan strijden onophoudelijk om ze te behouden. Zij die niet in machtsposities staan strijden onophoudelijk om ze te ontrukken aan hen die ze innemen. Intussen wordt de mens, de God in windseis, onder voeten en hoeven vertrapt en blijft onopgemerkt, onverzorgd en onbemind op het slagveld achter.

Zo verwoed is de strijd en zo bloed-bezeten zijn de strijders, dat er niemand stil wil staan om het geverfde masker van de valse bruid af te

rukken en haar monsterlijke lelijkheid voor allen zichtbaar te maken.

Wees overtuigd, o monniken, dat geen enkele macht ook maar enige waarde heeft, behalve de macht van heilig inzicht die van onschatbare waarde is. Geen offer is daartoe te groot. Zo u haar ooit bereikt, zult u haar tot het einde der tijden behouden. Het zal uw woorden met meer kracht laden dan alle legers ter wereld ooit kunnen opbrengen, en het zal uw daden meer zegen brengen dan alle wereldse machtsdragers samen ooit zullen dromen aan de wereld te kunnen brengen.

Want inzicht is zijn eigen schild; zijn sterke arm is liefde. Het vervolgt noch tiranniseert, maar valt als dauw op de dorre harten van de mensen, en hen die het afwijzen zegent het niet minder dan hen die het indrinken. Zo zeker is het van zijn innerlijke kracht dat het niet tot uiterlijk geweld zijn toevlucht neemt. Zo onbevreesd is het dat het het gebruik van vrees als wapen om zich aan iemand op te dringen verwerpt.

De wereld is arm, o zo arm, aan inzicht. Daarom zoekt zij haar armoede te verbergen achter de sluiers van valse macht. Valse macht sluit verdedigende en aanvallende verbonden met valse kracht. Beide bedienen zich van vrees. En vrees vernietigt ze beide.

Is het niet altijd zo geweest dat de zwakken zich verbonden om hun zwakte te beschermen? Aldus gaan wereldse macht en wereldse brute kracht hand in hand onder de zweeps slag van vrees, en betalen ze aan onwetendheid hun dagelijkse schatting in oorlogen, bloed en tranen. En onwetendheid glimlacht welwillend tot allen en zegt: «Goed gedaan!»

«Goed gedaan!» zei Shamadam ook tot Shamadam toen hij Mirdad in de afgrond geworpen had. Maar het kwam niet in hem op dat hij, door mij in de afgrond te werpen, zichzelf daarin geworpen had en niet mij. De afgrond kan een Mirdad niet vasthouden, maar een Shamadam moet lang met grote inspanning zwoegen om tegen zijn donkere, glibberige muren omhoog te klauteren.

Alle wereldse macht is een goedkoop sieraad. Laten zij zich ermee vermaken wier inzicht nog in de kinderschoenen staat. U moet zich aan niemand opdringen, want wat met geweld wordt opgedrongen, wordt vroeg of laat met geweld weer afgeworpen.

Zoek geen macht over het leven van mensen; daarover is de Alwil

meester. Zoek ook geen macht over de goederen van mensen, want de mensen zijn aan hun goederen evenzeer geketend als aan hun leven en zij wantrouwen en haten hen die zich met hun ketens bemoeien. Doch zoek door liefde en inzicht een weg in de harten van de mensen. Eenmaal daarin een plaats gevonden hebbend, kunt u des te beter werken om de mensen van hun ketens los te maken. Uw hand zal worden geleid door liefde, terwijl inzicht uw lantaarndrager zal zijn.

HOOFDSTUK 28

De vorst van Bethar verschijnt met Shamadam bij het Adelaarsnest.

*Tweegesprek tussen de vorst en Mirdad over oorlog en vrede.
Mirdad wordt door Shamadam in een valstrik gelokt.*

Naronda: Juist toen de meester dat gezegd had en wij over zijn woorden nadachten, klonken buiten zware voetstappen en verwarde klanken van gedempte stemmen. Meteen daarna verschenen twee reusachtige, tot de tanden gewapende soldaten die zich, met getrokken sabels die schitterden in de zon, ter weerszijden van de ingang opstelden. Daarop kwam er een jonge vorst in vol ornaat, beschroomd gevolgd door Shamadam en door nog twee soldaten die na Shamadam kwamen.

De vorst was een van de machtigste en beroemdste potentaten van de Melkwitte Bergen. Hij bleef een ogenblik bij de ingang staan en keek onderzoekend naar de gezichten van het kleine gezelschap dat daar bijeen was. Toen vestigde hij zijn grote heldere ogen op de meester, maakte een diepe buiging en zei:

De Vorst: Heil u, heilige mens! Wij zijn gekomen om hulde te bewijzen aan de grote Mirdad, wiens roem zich alom in deze bergen verbreed heeft en ook onze verre hoofdstad bereikt heeft.

Mirdad: In den vreemde rijdt roem in een vurige zegewagen, in het eigen land strompelt hij op krukken. De oudste kan dat getuigen. Vertrouw niet, o vorst, op de grillen van de roem.

De Vorst: Toch zijn de grillen van de roem zoet, en zoet is het ook voor de mens zijn naam van ieders lippen te doen klinken.

Mirdad: U kunt evengoed een naam schrijven in het zand aan het strand als hem doen klinken van de lippen van de mensen. Winden en getijden zullen hem van het strand wegspoelen. Een niesbui zal hem van de lippen blazen. Zo u niet door de mensen weggeniesd wilt worden, doe

uw naam dan niet van hun lippen klinken, maar brand hem in hun hart.

De Vorst: Maar de harten van de mensen zijn met vele sloten gesloten.

Mirdad: De sloten mogen talrijk zijn, er is één sleutel die erop past.

De Vorst: Hebt u die sleutel? Ik heb hem hard nodig.

Mirdad: Ook u hebt hem!

De Vorst: Helaas! U schat mij veel hoger dan ik werkelijk verdien. Lang heb ik een sleutel tot het hart van mijn buurman* gezocht, maar die nergens kunnen vinden. Hij is een machtig vorst en maakt zich op mij de oorlog te verklaren. En ik ben gedwongen mijn wapens tegen hem op te nemen, mijn vreedzame gezindheid ten spijt. Laat mijn diadeem en met juwelen bezette kledij u niet bedriegen, meester. Ik kan daarin de sleutel die ik zoek niet vinden.

Mirdad: Zij verbergen de sleutel, maar hebben hem niet. Zij misleiden uw voet, weerstreven uw hand en leiden uw ogen af en maken zo uw zoeken nutteloos.

De Vorst: Wat bedoelt de meester daarmee? Moet ik mijn diadeem en gewaden wegwerpen om de sleutel tot mijn buurmans hart te vinden?

Mirdad: Zo u ze wilt behouden, moet u uw buurman verliezen. Zo u uw buurman wilt behouden, moet u ze verliezen. En zijn buurman verliezen is zichzelf verliezen.

De Vorst: Ik zou mijn buurmans vriendschappelijke gezindheid niet willen kopen tot zulk een hoge prijs.

Mirdad: Zou u uzelf niet willen kopen tot zulk een nietige prijs?

De Vorst: Mijzelf kopen? Ik ben geen gevangene die een losprijs moet betalen. Bovendien heb ik een goed betaalde, goed bewapende strijdmacht om mij te beschermen. Mijn buurman kan zich niet op een betere beroemen.

Mirdad: De gevangene van één mens of ding te zijn is reeds te bitter om te dragen. De gevangene te zijn van een heel leger mensen en een menigte dingen is een genadeloze verbanning. Van iets afhankelijk zijn betekent de gevangene daarvan te zijn. Wees daarom alleen van God afhankelijk. Want de gevangene van God te zijn betekent waarlijk vrij te zijn.

* Het Engelse woord neighbour betekent zowel buurman als naaste; deze dubbele betekenis geeft aan het volgende betoog een wijdere zin. (Noot van de vertaler).

De Vorst: Moet ik dan mijzelf, mijn troon, mijn onderdanen onbeschermd laten?

Mirdad: U moet uzelf niet onbeschermd laten.

De Vorst: Daarom onderhoud ik juist een legermacht.

Mirdad: Daarom moet u uw leger afdanken.

De Vorst: Mijn buurman zou mijn koninkrijk spoedig onder de voet lopen.

Mirdad: Uw koninkrijk kan hij misschien onder de voet lopen, maar van ú kan niemand zich meester maken. Twee gevangenis tot één gemaakt, vormen nog niet de kleinste woning voor vrijheid. Verheug u als iemand u uit uw gevangenis verdrijft; maar benijd niet degene die komt om zichzelf in uw gevangenis op te sluiten.

De Vorst: Ik ben de telg van een geslacht dat vermaard is om zijn dapperheid op het slagveld. Wij dringen nimmer anderen oorlog op. Maar als de oorlog ons wordt opgedrongen, sluipen wij nimmer weg en verlaten het slagveld slechts met onze banieren hoog wapperend boven de lijken van de vijand. U geeft mij een slechte raad als u mij aanraadt mijn buurman zijn gang te laten gaan.

Mirdad: Zei u niet dat u vrede wilde hebben?

De Vorst: Jazeker, vrede zou ik wensen.

Mirdad: Wel, strijd dan niet.

De Vorst: Maar mijn buurman is vastbesloten tegen mij te strijden. Ik moet hem dus bevechten opdat er vrede tussen ons zal zijn.

Mirdad: U wilt uw buurman doden om in vrede met hem te leven. Welk een vreemd schouwspel. Het is geen verdienste in vrede te leven met doden. Maar een grote deugd is het vrede te hebben met levenden. Als u een levend mens of ding een oorlog aan moet doen, omdat diens smaken of belangen soms met de uwe botsen, verklaar dan de oorlog aan God die dit aldus veroorzaakt heeft. En verklaar de oorlog aan het universum, want ontelbaar zijn daarin de dingen die uw denken verontrusten, uw hart in beroering brengen en zich goedschiks of kwaadschiks in uw leven doen gelden.

De Vorst: Wat zou ik moeten doen als ik met mijn buurman vrede hebben wil, maar hij verlangt te strijden?

Mirdad: Strijden!

De Vorst: Nu geeft u mij goede raad.

Mirdad: Ja zeker, strijd. Maar niet tegen uw buurman, doch tegen alles wat u en uw buurman tot strijden brengt. Waarom wil uw buurman u bevechten? Omdat uw ogen blauw zijn en de zijne lichtbruin? Omdat u van engelen droomt en hij van duivels? Of is het omdat u hem liefhebt als uzelf en al het uwe het zijne acht? Het is vanwege uw gewaden, uw troon, uw rijkdom, uw roem en alles waarvan u de gevangene bent, o vorst, dat uw buurman u wil bevechten.

Zou u hem willen verslaan zonder een speer tegen hem op te heffen? Wees hem dan voor, en verklaar zelf aan al deze dingen de oorlog. Als u ze overwonnen hebt door uw ziel uit hun greep te bevrijden, als u ze op de rommelhoop geworpen hebt, zal uw buurman wellicht zijn opmars staken, zijn zwaard in de schede steken en bij zichzelf zeggen: «Als deze dingen een oorlog waard waren, zou mijn buurman ze niet op de rommelhoop geworpen hebben.»

Zou uw buurman in zijn dwaasheid volharden en de rommelhoop weghalen, verheug u dan over uw eigen bevrijding van zulk een verderfelijke last, maar betreur uw buurmans lot.

De Vorst: En mijn eer dan, die veel meer waard is dan al mijn bezittingen?

Mirdad: De enige eer van de mens is mens te zijn, Gods levende beeld en gelijkenis. Alle andere eer is oneer. Een door mensen verleend eerbewijs wordt gemakkelijk door mensen weggenomen. Een met het zwaard geschreven eer wordt gemakkelijk uitgewist met het zwaard. Geen enkele eer, o vorst, is zelfs maar een geroeste pijl waard; nog minder een hete traan; en nog veel minder een druppel bloed.

De Vorst: En vrijheid dan, mijn vrijheid en die van mijn volk, is die niet het grootste offer waard?

Mirdad: De ware vrijheid is het offer van het zelf waard. Uw buurmans wapens kunnen haar niet wegnemen; uw eigen wapens kunnen haar niet winnen noch verdedigen. En het slagveld is haar tot een graf. Ware vrijheid wordt gewonnen en verloren in het hart.

Verlangt u naar strijd? Ontbind die dan in uw hart tegen uw hart. Ont-

wapen uw hart van elke hoop, vrees en ijdele verlangens die uw wereld tot een benauwde schaapskooi maken, en u zult bevinden dat het wijder en uitgestrekter is dan het universum; en u zult dat universum naar believen doorkruisen en niets zal u daarbij belemmeren.

Dat is de enige oorlog die waard is verklaard te worden. Begin deze oorlog en u zult geen tijd meer vinden voor andere oorlogen die u weerzinwekkende beestachtigheden en duivelse listen zouden opleveren, met de bedoeling uw geest af te leiden en uw krachten uit te putten en u zo de grote oorlog met uzelf, die waarlijk een heilige oorlog is, te doen verliezen. Wie die oorlog wint, wint onsterfelijke glorie. Maar de overwinning in elke andere oorlog is erger dan een zware nederlaag. Het is de gruwel van alle oorlogen tussen mensen, dat de overwinnaar en de overwonnenen gelijkelijk de nederlaag lijden.

Verlangt u naar vrede? Verwacht hem niet in woordenrijke documenten en streef er niet naar hem in de rotsen te beitelen. Want de pen die gemakkelijk «Vrede» schrijft kan met hetzelfde gemak «Oorlog» schrijven; en de beitel die «Laat ons vrede hebben» beitelt kan even gemakkelijk beitelen: «Laat ons oorlog hebben». Bovendien wordt het papier, de rots, de pen en de beitel snel aangetast door mot en vertering en roest en de hele alchemie van veranderende elementen. Maar niet het tijdeloze hart van de mens dat de zetel is van heilig inzicht.

Zodra het inzicht ontsluit is, is de overwinning behaald en de vrede voor eeuwig in het hart gevestigd. Een hart waarin inzicht woont, is altijd vervuld van vrede, zelfs te midden van een door oorlog bedwelmde wereld.

Een onwetend hart is een dualistisch hart. Een dualistisch hart schept een dualistische wereld. Een dualistische wereld brengt onophoudelijk twist en strijd voort. Een hart vol inzicht daarentegen is een enkelvoudig hart. Een enkelvoudig hart schept een enkelvoudige wereld.

Een enkelvoudige wereld is een wereld in vrede, want twee zijn er nodig om strijd te voeren. Daarom raad ik u aan strijd te voeren tegen uw hart, opdat het enkelvoudig worde. De beloning van de overwinning is eeuwigdurende vrede.

Zodra u, o vorst, in iedere steen een troon kunt zien en elke grot u tot

kasteel kan zijn, zal het de zon verheugen u tot troon te zijn en de sterrenconstellaties u tot kastelen.

Zodra ieder madeliefje in het veld u tot ereteken kan dienen en iedere worm u tot leraar kan zijn, zullen de sterren zich verheugen op uw borst te prijken en is de aarde bereid uw kansel te zijn.

Zodra u over uw hart kunt heersen, wat maakt het dan nog voor u uit wie in naam over uw lichaam heerst? Zodra het gehele universum u toebehoort, wat betekent het dan nog voor u wie over deze of gene streek van de aarde heerst?

De Vorst: Uw woorden zijn zeer aanlokkelijk. Toch schijnt het mij toe dat strijd een natuurwet is. Zijn zelfs de vissen in de zee niet voortdurend in gevecht? Vallen de zwakken niet ten prooi aan de sterken? En ik zou niemands prooi willen zijn.

Mirdad: Wat u strijd toeschijnt is slechts de wijze waarop de natuur zich voedt en voortplant. De sterke is niet minder de zwakke tot voedsel dan de zwakke het is voor de sterke. Bovendien: wie is sterk in de natuur en wie is zwak? Alleen de natuur is sterk. Alle overigen zijn slechts zwakkelingen die de wil van de natuur gehoorzamen en gedwee op de rivieren van de dood meestromen.

Alleen onsterfelijken mogen sterk genoemd worden. En de mens is onsterfelijk, o vorst. Ja, machtiger dan de natuur is de mens. Hij verteert haar vleselijke hart alleen om zijn eigen onvleselijke hart te bereiken. Hij plant zich voort alleen om aan de voortplanting te ontsijgen.

Laten mensen die hun onzuivere begeerten zouden willen rechtvaardigen met een beroep op de zuivere instincten van het dier, zich wilde zwijnen noemen, of wolven, jakhalzen of hoe ook — maar laat hen niet de edele naam van mens onteren. Geloof Mirdad, o vorst, en vind vrede.

De Vorst: De oudste zegt mij dat Mirdad bedreven is in de geheimen van tovenarij; ik zou willen dat hij zijn vermogens zou bewijzen, opdat ik in hem geloven kan.

Mirdad: Als het toverij is God te onthullen in de mens, dan is Mirdad een tovenaar. Verlangt u van mijn toverij een proeve en een bewijs? Zie, ik ben de proeve en het bewijs. Ga uw gang! Doe het werk waarvoor u gekomen bent.

De Vorst: U hebt goed geraden dat ik ander werk te doen heb dan mijn oren bezig te houden met uw krankzinnigheden. De vorst van Bethar is tovenaars van een ander slag: en dadelijk zal hij een vertoning geven van zijn kunst. (Tot zijn mannen): Sluit de handen en voeten van deze God-Mens of Mens-God in ketens en boeien, en laat ons hem en dit gezelschap tonen hoe onze toverij er uitziet.

Naronda: Als roofdieren vielen de vier soldaten op de meester aan en begonnen snel zijn handen en voeten te ketenen. Een ogenblik zaten de zeven als verlamd en wisten niet wat te denken van hetgeen er voor hun ogen gaande was. Was het scherts of ernst? Micayon en Zamora beseften sneller dan de overigen de ernst van de toestand. Als twee woedende leeuwen sprongen zij op de soldaten toe, en zij zouden ze hebben neergeslagen als de kalmerende, geruststellende stem van de meester hen niet weerhouden had.

Mirdad: Laat ze begaan, onstuimige Micayon. Laat ze hun gang gaan, beste Zamora. Hun ketenen doen Mirdad niet meer schrikken dan de zwarte afgrond. Laat Shamadam zich verheugen zijn macht te kunnen opvijzelen met die van de vorst van Bethar. De vijzel zal ze beide verpletteren.

Micayon: Hoe kunnen wij ons afzijdig houden terwijl onze meester als een misdadiger wordt geketend?

Mirdad: Wees niet in het minst over mij bezorgd. Blijf in de vrede! Dit zullen zij eenmaal ook u aandoen, maar zij zullen daarmee zichzelf schade doen en niet u.

De Vorst: Dit zal geschieden met iedere schurk en iedere charlatan die het waagt het gevestigde recht en gezag met voeten te treden. (En op Shamadam wijzend): Deze heilige man is het rechtmatige hoofd van deze gemeenschap en zijn woord moet voor allen wet zijn. Deze gewijde Ark, welker milddadigheid u geniet staat onder mijn bescherming. Mijn waakzaam oog ziet op haar lotgevallen toe; mijn machtige arm strekt zich uit over haar have en goed; mijn zwaard zal de hand afslaan die haar met boos opzet zou beroeren. Laat allen dit weten en zich in acht nemen.

(Vervolgens tot zijn mannen): Breng deze schurk naar buiten. Zijn gevaarlijke leer heeft de Ark bijna te gronde gericht. Ze zou weldra ons

rijk en de aarde verwoesten als ze haar verderfelijke loop zou kunnen voortzetten. Laat hem van nu af aan zijn leer prediken tegen de grimmige muren van de kerker van Bethar. Breng hem daarheen.

Naronda: De soldaten brachten de meester naar buiten, en de vorst en Shamadam volgden met zelfvoldane trots. De zeven liepen, hun ogen op de meester gericht, achter deze onheilspellende optocht aan, sprakeloos van verdriet en met een hart dat brak van ellende. De meester liep met vaste tred en opgegeven hoofd. Na een korte poos keek hij achter zich en zei tot ons:

Mirdad: Wees standvastig in Mirdad. Ik zal u niet verlaten alvorens ik mijn Ark de wereld heb ingezonden en u de leiding heb toevertrouwd.

Naronda: Nog lang daarna klonken zijn woorden luid in onze oren, tezamen met het zware gerinkel van zijn ketenen.

HOOFDSTUK 29

Shamadam tracht tevergeefs de deelgenoten voor zich te winnen. Mirdad keert op wonderbaarlijke wijze terug en geeft alle deelgenoten, behalve Shamadam, de kus des geloofs.

Naronda: De winter had zijn intrede gedaan met overvloedige sneeuwval en vinnige kou. Stil en ademloos stonden de wit overdekte bergen. Alleen de dalen ver beneden ons toonden bleekgroene plekken, met hier en daar een lint van vloeibaar zilver dat zich slingerend voortbewoog in de richting van de zee.

De zeven werden heen en weer geslingerd tussen hoop en twijfel, waarvan nu eens de een, dan weer de ander de overhand had. Micayon, Micaster en Zamora hielden over tot de hoop dat de meester terug zou komen, zoals hij had beloofd, maar Bennoon, Himbal en Abimar waren aangaande zijn terugkeer in twijfel. Doch allen voelden een grote leegte en een kwellende machteloosheid.

De Ark was koud, naargeestig en ongastvrij. Een ijzige stilte hing binnen haar muren, niettegenstaande Shamadams onvermoeide pogingen er leven en warmte te brengen, want vanaf het ogenblik dat Mirdad was weggevoerd, trachtte Shamadam ons met zijn vriendelijkheid te overstelpen. Hij zette ons het beste voor van wat hij aan voedsel en wijn kon vinden, maar het voedsel gaf geen kracht en de wijn was niet opwekkend. Hij verstookte veel hout en steenkool, maar het vuur gaf geen warmte. Hij was uitermate beleefd en schijnbaar hartelijk, maar zijn beleefdheid en hartelijkheid vervreemdden ons meer en meer van hem. Geruime tijd noemde hij de naam van de meester niet. Maar tenslotte kon hij zich niet meer bedwingen en zei:

Shamadam: U doet mij onrecht, deelgenoten, als u meent dat ik een hekel aan Mirdad heb. Veeleer beklag ik hem van ganser harte.

Mirdad moge dan geen slecht mens zijn, een gevaarlijke fantast is hij

wel. En uitermate onpraktisch en vals is de leer die hij in de wereld van harde feiten en praktijken verkondigt. Hem en degenen die hem volgen wacht een tragisch einde bij hun eerste confrontatie met de harde werkelijkheid. Daar ben ik vast van overtuigd. En ik zou mijn deelgenoten zulk een onheil willen besparen.

Mirdad moge een knappe tong hebben, waarvan hij zich met de onbezonnenheid van de jeugd bedient, maar zijn hart is blind en weerbarstig en goddeloos. Ik echter draag de vrees voor de ware God in mijn hart en bezit de ervaring van jaren om mijn oordeel gewicht en gezag te verlenen.

Wie had de Ark al deze jaren voorspoediger kunnen leiden dan ik het heb gedaan? Heb ik al die tijd niet met u samengeleefd en ben ik niet tegelijkertijd als een broer en een vader voor u geweest? Werd ons gemoed niet met vrede gezegend, en onze hand met een buitengewone overvloed? Waarom zouden wij een vreemdeling laten vernietigen wat wij zo moeizaam hebben opgebouwd, en wantrouwen laten zaaien waar vertrouwen heerste en strijd waar vrede koning was?

Het is volslagen dwaasheid, deelgenoten, één vogel in de hand prijs te geven voor tien vogels in de lucht. Mirdad zou willen dat u deze Ark zou opgeven, deze Ark die u zo lang onderdak heeft verschaft en u dicht bij God bewaarde, en u alles gaf wat stervelingen wensen kunnen, en u op een veilige afstand hield van de onrust en het lijden van de wereld. Wat belooft hij u daarvoor in de plaats? Hartenpijn, teleurstellingen en armoede met eindeloze strijd op de koop toe — dat en vele nog erger dingen belooft hij u.

Hij belooft u een Ark in de lucht, in het onmetelijke niets — de droom van een gek — de fantasie van een kind — een zoete onmogelijkheid. Is hij misschien wijzer dan vader Noach, de grondvester van de Moeder-Ark? Het doet mij leed dat u ooit naar zijn geraaskal hebt geluisterd.

Ik moge wellicht tegen de Ark en haar heilige overleveringen gezondigd hebben toen ik in mijn strijd tegen Mirdad een beroep deed op de sterke arm van mijn vriend, de vorst van Bethar. Maar ik had uw welzijn op het oog en dat alleen zou mijn overtreding moeten rechtvaardigen. Ik wenste u en de Ark te redden voor het te laat was. En God was met mij en ik redde u.

Verheug u met mij, deelgenoten, en dank de Heer dat hij ons de smaad bespaard heeft met onze zondige ogen de vernietiging van onze Ark te moeten aanschouwen. Ik voor mij had die schande niet kunnen overleven.

Maar nu wijd ik mij opnieuw aan de dienst van de God van Noach en zijn Ark en aan uw dienst, mijn geliefde deelgenoten. Wees gelukkig als weleer, opdat mijn geluk volkomen zij in u.

Naronda: Shamadam weende toen hij dit zei en zijn tranen waren meelijwekkend omdat ze zo eenzaam waren, want zij vonden geen weerklink in het hart van ook maar een van ons.

Op zekere morgen, toen de zon haar stralenvolheid uitgoot over de bergen, nadat deze lange tijd door sombere nevelsluiers omgeven waren geweest, nam Zamora zijn harp en begon te zingen:

*Bevroren is het lied op de vorst-verstijfde lippen
van mijn harp.*

*En ingevroren de droom in het ijs-omknelde hart
van mijn harp.*

*Waar is de adem, die uw lied ontdooien zal,
o mijn harp?*

*Waar is de hand, die de droom verlossen zal,
o mijn harp?*

In de kerker van Bethar.

*Bedelende wind, ga en bedel mij een lied
van de ketenen*

in de kerker van Bethar.

*Loze stralen van de Zon, ga en steel mij een droom
van de ketenen in de kerker van Bethar.*

*Hemelwijd ontplooid mijn adelaar zijn wieken,
En daaronder was ik een koning.*

*Nu ben ik slechts een wees, een zwerver,
en een uil beheerst mijn lucht.
Want mijn adelaar vloog naar een veraf oord —
naar de kerker van Bethar.*

Naronda: Een traan liep Zamora over de wangen toen hij zijn armen liet zakken, en hij boog zijn hoofd diep over de harp. Die traan gaf lucht aan ons opgekropte verdriet en opende de sluizen van onze ogen.

Micayon sprong op en liep met de uitroep «ik stik» naar buiten. Zamora, Micaster en ik volgden hem over de binnenplaats naar de poort in de grote buitenhof, waarachter de deelgenoten van de Ark niet mochten komen. Micayon trok de zware grendel met één forse ruk weg, wierp de poort open en stormde naar buiten, als een tijger uit zijn kooi. De overige drie volgden hem.

De zon scheen warm en helder en haar stralen die op de bevroren sneeuw weerkaatst werden, waren bijna verblindend. Boomloze, sneeuw-overdekte heuvels strekten zich zover het oog kon reiken golvend voor ons uit en alles scheen te stralen in schitterende schakeringen van licht. De stilte om ons heen was zo volkomen dat zij bijna voelbaar was. Slechts het gekraak van de sneeuw onder onze voeten verbrak de betovering. Ondanks de felle koude vulde de lucht onze longen zo weldadig dat wij het gevoel kregen voorwaarts gedragen te worden zonder enige inspanning onzerzijds.

Zelfs Micayons stemming keerde ten goede. Hij stond stil en riep uit: «Wat is het heerlijk om te kunnen ademen, alleen maar te ademen.» En het was werkelijk of wij voor het eerst de vreugde ondergingen in vrijheid te ademen en de zin van de adem te begrijpen.

Wij hadden nog niet lang gelopen toen op een veraf gelegen hoogte Micaster een donker voorwerp bespeurde. Sommigen meenden dat het een eenzame wolf was; anderen dachten aan een gedeelte van een rots waarvan de wind de sneeuw had weggevaagd. Maar het voorwerp scheen zich in onze richting te bewegen en wij besloten het tegemoet te gaan. Steeds dichterbij kwam het en nam geleidelijk een menselijke gedaante aan. Plotseling stormde Micayon vooruit, terwijl hij juichend uitriep: «Hij

is het! Hij is het!»

En hij was het inderdaad — zijn fiere loop, zijn statige houding, zijn voornaam geheven hoofd. De luchthartige wind speelde verstoppertje in zijn wapperende gewaad en danste zorgeloos door zijn lange zwarte lokken. De zon had het fijne amberbruin van zijn gelaat licht gekleurd, maar zijn donkere, dromerige ogen schitterden als tevoren en getuigden van innerlijke rust en vrede en onweerstaanbare liefde. Zijn tere voeten, in houten sandalen gestoken, waren door de vorst helder roze gekust.

Micayon was het eerste bij hem, wierp zich aan zijn voeten en snikte en lachte en stamelde als uitzinnig van vreugde: «Nu is mij mijn ziel teruggegeven.»

De overige drie deden evenzo, maar de meester deed hen een voor een opstaan, omhelsde ieder met oneindige tederheid en sprak:

Mirdad: Ontvang de kus des geloofs. Van nu aan zult u slapen in geloof en opstaan in geloof, de twijfel zal in uw hoofdkussen niet nestelen, noch uw voeten door aarzeling verlammen.

Naronda: De vier die in de Ark gebleven waren, dachten eerst, toen zij de meester bij de deur ontwaarden, dat hij een geestverschijning was en schrokken hevig. Maar toen hij hen ieder bij de naam noemde en begroette en zij zijn stem vernamen, wierpen zij zich voor zijn voeten, behalve Shamadam, die als aan zijn stoel genageld zat. De meester omhelsde de drie en sprak tot hen zoals hij met de vier gedaan had.

Shamadam keek wezenloos toe en beefde van het hoofd tot de voeten. Zijn gezicht was doodsbleek, zijn lippen trilden zenuwachtig en zijn handen frommelden doelloos aan zijn gordel. Plotseling liet hij zich van zijn stoel zakken, kroop op handen en voeten naar de meester toe en zei, terwijl hij zijn armen om diens benen sloeg, krampachtig met zijn gezicht naar de grond gekeerd: «Ook ik geloof.» De meester deed ook hem opstaan, doch zonder hem te omhelzen en zei:

Mirdad: Het is vrees die Shamadams machtige gestalte doet beven en hem doet zeggen: «Ook ik geloof.» Shamadam beeft en buigt voor de «toverij» die Mirdad uit de zwarte afgrond en uit de kerker van Bethar heeft gebracht. En Shamadam vreest vergelding. Laat zijn gemoed wat dat betreft gerust zijn en laat hem zijn hart omkeren in de richting van waarach-

tig geloof. Een geloof dat gedragen wordt op een golf van vrees is slechts het schuim van de vrees. Het rijst en daalt met de vrees. Waarachtig geloof bloeit alleen op de stengel van de liefde en inzicht is er de vrucht van. Als u bang bent voor God, geloof dan niet in God.

Shamadam (achteruitlopend, zijn ogen nog steeds naar de grond gericht): Shamadam is een erbarmelijke stakkerd en een uitgestotene in zijn eigen huis. Sta mij ten minste toe een dag uw dienaar te zijn en u wat vlees en warme kleren te brengen. Want u zult wel zeer koud en hongerig zijn.

Mirdad: Ik heb vlees dat de keukens niet kennen, en warmte niet aan wollen draad of vuurtong ontleend. Ik zou willen dat Shamadam meer van mijn vlees en mijn warmte en minder van ander voedsel en andere brandstof in voorraad had.

Zie, de zee is gekomen om op de bergtoppen te overwinteren. En de bergtoppen verheugen zich, zich met de bevroren zee als met een mantel te bekleden. En zij zijn warm in dat kleed.

Verheugd is ook de zee, voor een poos zo stil en betoverd op de bergtoppen te kunnen rusten. Doch slechts voor een poos — want de lente zal komen, en de zee zal, gelijk een slang na haar winterslaap, zich ontrollen en haar tijdelijk afgestane vrijheid terugeisen. En opnieuw zal zij zich spoeden van kust tot kust, en opnieuw zal zij opstijgen in de lucht, en daar rondzwerfend zich uitstorten al waar het haar maar goeddukt.

Maar er zijn mensen als u, Shamadam, wier leven een voortdurende winter is en een ononderbroken winterslaap. Het zijn zij die nog geen voortekenen van de lente ontvangen hebben. Zie: Mirdad is het voortekenen. Een voortekenen van het leven is Mirdad en geen doodsklok. Hoe lang nog zal uw winterslaap duren?

Geloof, Shamadam, dat het leven dat de mensen leven en de dood die zij sterven, slechts een winterslaap is. Ik ben gekomen om de mensen uit hun slaap te schudden en ze uit hun holen en gaten op te roepen tot de vrijheid van het onsterfelijke leven. Geloof mij niet om mijnentwil, doch om uwentwil.

Naronda: Shamadam bleef onbeweeglijk staan, zonder een woord te zeggen. Bennoon fluisterde mij toe de meester te vragen hoe hij erin geslaagd was uit de kerker van Bethar te ontsnappen, maar ik kon de vraag

niet over mijn lippen krijgen. De meester beantwoordde haar echter direct.

Mirdad: De kerker van Bethar is geen kerker meer. Het is een gewijde plaats geworden. De vorst van Bethar is geen vorst meer. Hij is heden, evenals u, een hunkerende pelgrim. Zelfs een sombere kerker, Bennoon, kan in een stralend vuurtoren veranderd worden. Zelfs een hooghartige vorst kan ertoe gebracht worden zijn kroon prijs te geven ter wille van de kroon van de waarheid. En zelfs met rammelende ketenen kan hemelse muziek worden voortgebracht. Niets is een wonder voor heilig inzicht, dat het enige wonder is.

Naronda: 's Meesters woorden over de troonsafstand van de vorst van Bethar troffen Shamadam als een bliksemstraal. Tot onze ontsteltenis werd hij door een zo vreemde, hevige kramp overvallen dat wij ernstig voor zijn leven vreesden. De kramp eindigde in een flauwte en wij waren heel lang met hem bezig voor hij eindelijk weer bijkwam.

HOOFDSTUK 30

Micayons droom door de meester onthuld.

Naronda: Lange tijd voor en na de terugkomst van de meester uit Bethar was het opgevallen dat Micayon zich gedroeg alsof hij in moeielikheden verkeerde. Hij hield zich meestal afzijdig, sprak weinig, at weinig en verliet zelden zijn cel. Zijn geheim wilde hij zelfs aan mij niet toevertrouwen. En wij verwonderden ons allen dat de meester niets zei of deed om zijn leed te verzachten, ofschoon hij hem zeer liefhad.

Eens, toen Micayon zich met de overigen rondom het vuur warmde, begon de meester te spreken over het grote heimwee:

Mirdad: Een zekere man had eens een droom, waarin hij zichzelf op de groene oever van een brede, diepe en geluidloos stromende rivier zag. De oever wemelde van talrijke mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden en talen; en allen hadden wielen van verschillende grootte en kleuren die zij langs de oever heen en weer rolden. De mensen waren in feestelijke kleuren gekleed en maakten pret en vierden feest en hun lawaai vulde de lucht. Een rusteloze zee gelijk deinden zij op en neer, heen en weer.

Alleen de man zelf was niet voor het feest gekleed, want hij wist niets van een feest. Hij alleen had ook geen wiel om te rollen. En hoe aandachtig hij ook luisterde, hij kon van die veeltalige menigte geen enkel woord opvangen dat verwant was aan zijn eigen dialect. En hoezeer hij zijn ogen ook inspande, hij vond geen enkel gezicht dat hem bekend voorkwam. Voorts wierp de menigte, toen zij langs hem heen golfde, veelbetekenende blikken in zijn richting, alsof ze zeggen wilde: «Wie is dat grappige wezen?» Toen begon hij te begrijpen dat het feest niet voor hem bestemd was en dat hij volstrekt een vreemdeling was en hij voelde een plotselinge pijn in zijn hart.

Daarop hoorde hij een vervaarlijk gebrul dat van het bovengedeelte van de oever kwam en hij zag hoe de mensen op hun knieën vielen, hun

ogen met hun handen bedekten en hun hoofd ter aarde bogen. Terwijl zij knielden vielen zij in twee rijen uiteen en lieten in het midden een recht smal pad open, over de gehele lengte van de oever. Alleen hijzelf bleef midden op het pad staan, zonder te weten wat te doen of waarheen zich te keren.

Toen hij opkeek om te zien waar het gebrul vandaan kwam, ontwaarde hij een enorme stier die vlammentongen uit zijn muil spuwde, rookkolommen uit zijn neusgaten blies en met razende snelheid het pad afrende. Vol ontzetting keek hij naar het woedende dier en zocht rechts en links naar een uitweg zonder die te vinden. Hij stond aan de grond genageld en geloofde stellig dat het met hem gedaan was.

Juist toen de stier hem zo dicht genaderd was dat hij de verzengende vuurgloed en de rook kon voelen, werd hij omhooggetrokken. De stier was onder hem blijven staan en stootte nog meer vuur en rook omhoog. Maar de man steeg hoger en hoger ofschoon hij het vuur en de rook voelde, kreeg hij toch een zeker vertrouwen dat de stier hem geen enkel kwaad meer kon doen. En hij zette zijn tocht langs de rivier voort.

Toen hij op de groene oever neerkeek, zag hij dat de menigten nog geknield lagen als tevoren, terwijl de stier pijlen op hem afschoot in plaats van rook en vuur. Hij kon de pijlen horen snorren als ze onder hem door gingen: sommige doorboorden zijn kleren, maar geen ervan raakte zijn vlees. Tenslotte waren de stier, de menigten en de rivier niet meer te zien. En de man vloog verder.

Hij vloog over een woeste, door de zon verzengde streek zonder enig spoor van leven. Tenslotte daalde hij neer aan de voet van een hoge, ontoegankelijke berg die zo eenzaam en verlaten was dat er geen grassprietje groeide en er zelfs geen hagedis en geen mier te vinden was. Hij had het gevoel alsof zijn enige weg naar boven leidde, de berg op.

Lang zocht hij naar een veilig pad, maar alles wat hij vond was een nauwelijks zichtbaar spoor, zoals alleen geiten kunnen beklimmen. Dat spoor besloot hij te volgen.

Ternauwernood had hij een honderd meter geklommen toen hij vlak bij, aan zijn linkerkant een brede, gladde weg zag. Toen hij stilstond en op het punt was zijn steile bergpad te verlaten, werd de brede weg een

stroom mensen, van wie de ene helft ijverig bezig was omhoog te klimmen, terwijl de andere helft in volle vaart de berg aftuimelde. Mannen en vrouwen, in ongetelde aantallen, worstelden zich naar boven, anderen rolden hals over kop naar beneden en slaakten als zij neerstortten zulke jammerkreten dat het was om bang voor te worden.

De man zag het vreemde verschijnsel een poosje aan en kwam tot de slotsom dat er ergens boven op de berg een reusachtig gekkenhuis moest zijn en dat zij die naar beneden rolden daaruit ontsnapt waren. En hij ging voort langs zijn kronkelende geitenpad, met vallen en opstaan; maar intussen kwam hij hoger en hoger.

Op een bepaalde hoogte hield de mensenstroom op en eindigde de weg. Andermaal was de man alleen met de sombere berg, zonder een hand om hem de weg te wijzen en zonder een stem om zijn verflauwende moed te sterken en zijn snel afnemende krachten te stalen, maar toch met een vaag geloof dat zijn weg naar de top moest leiden.

Onverdroten zwoegde hij voort en tekende zijn pad met zijn bloed. Na veel ondraaglijk ploeteren bereikte hij een plaats waar de aarde zacht en zonder stenen was. Tot zijn onbeschrijfelijke vreugde zag hij hier en daar enkele tere plukjes gras staan. Het gras was zo mals, de bodem zo fluwelig en de lucht zo geurig en rustgevend dat hij zich voelde als iemand die zijn laatste beetje kracht verbruikt heeft. Hij ging liggen en viel in slaap.

Hij werd gewekt door een hand die de zijne aanraakte en een stem die tot hem sprak: «Sta op. De top is in zicht. En de lente wacht u op de top.»

De hand en de stem waren die van een wonderschoon meisje — een paradijselijk wezen — gehuld in een verblindend wit kleed. Zij nam de man vriendelijk bij de hand en hij stond gesterkt en verkwikt op. Heel even zag hij de top en rook hij de lente. Maar juist toen hij zijn voet ophief om de eerste stap voorwaarts te doen, ontwaakte hij uit zijn droom.

Wat zou Micayon doen als hij uit zulk een droom ontwaakte en ontdekte in een gewoon bed te liggen, omgeven door vier gewone muren, maar met het visioen van dat meisje lichtend achter zijn oogleden, en de welriekende stralenpracht van de bergtop nog vers in het hart?

Micayon (als gestoken): Maar ik ben die dromer en ik heb die droom gedroomd. Ik heb ook dat visioen van dat meisje en die bergtop gehad.

Het laat mij niet meer los tot op deze dag en het ontnemt mij mijn rust. Het heeft mij tot een vreemde voor mijzelf gemaakt. Daardoor kent Micayon Micayon niet meer.

Maar ik droomde die droom kort nadat u naar Bethar was weggevoerd. Hoe kunt u hem zo tot in bijzonderheden navertellen? Wat voor een mens bent u, dat zelfs de dromen van mensen een open boek voor u zijn?

Ach, de vrijheid van die bergtop! Ach, de schoonheid van dat meisje! Hoe alledaags is al het overige daarbij vergeleken. Zelfs mijn ziel heeft mij om hunnentwil verlaten. En pas op de dag toen ik u van Bethar zag komen, kwam mijn ziel weer bij mij terug en voelde ik mij kalm en sterk. Maar dat gevoel heeft mij sedertdien weer verlaten en wederom word ik met onzichtbare draden onttrokken aan mijzelf. Verlos mij, o grote broeder-deelgenoot. Ik kwijn weg door een visioen.

Mirdad: U weet niet wat u vraagt, Micayon. Zou u verlost willen worden van uw verlosser?

Micayon: Ik zou willen dat mij de ondraaglijke kwelling bespaard werd geen tehuis te hebben in een wereld waar het zó behaaglijk is thuis te zijn. Ik zou op de bergtop willen zijn bij het meisje.

Mirdad: Verheug u dat uw hart gegrepen is door het grote heimwee, want het is een onherroepelijke belofte dat u uw land en uw tehuis zult vinden en met het meisje op de top zult zijn.

Abimar: Ach, vertel ons meer van dit heimwee. Aan welke verschijnselen kunnen wij het herkennen?

HOOFDSTUK 31

Het grote heimwee.

Mirdad: Het grote heimwee is als een nevel. Uitgaande van het hart sluit het het hart buiten, zoals een nevel uitgaande van land en zee zowel de zee als het land uitwist. En zoals de nevel het oog berooft van de zichtbare werkelijkheid en zich tot de enige werkelijkheid maakt, onderwerpt dit heimwee de gevoelens van het hart en maakt zich tot een allesoverheersend gevoel. En hoewel schijnbaar even vormloos, blind en doelloos als de nevel, is het toch, evenals de nevel, vervuld van ongeborn vormen, daarbij helder van gezicht en heeft het een zeer bepaald doel.

Het grote heimwee is ook als een koorts. Zoals koorts door het lichaam te verhitten de vitaliteit ervan verzwakt, maar tevens de gifstoffen in het lichaam doet verbranden, zo verzwakt dit heimwee dat uit een innerlijk conflict in het hart geboren wordt het hart, maar tevens verteert het de droesem ervan en alles wat overbodig is.

Het grote heimwee is ook als een dief. Zoals een dief al stelend zijn slachtoffer van een last bevrijdt, hoewel hij hem verbitterd achterlaat, neemt ook dit heimwee heimelijk alle lasten weg van het hart, maar laat het troosteloos en bezwaard achter vanwege de volkomen afwezigheid van iedere last.

Breed en groen is de oever, waar mannen en vrouwen hun voorbijgaande dagen weg-dansen, weg-zingen, weg-zwoegen en weg-wenen. Maar vreeslijk is de vuur en rook brakende stier die hun voeten blokkeert en hen op de knieën doet vallen, hun liederen weer in hun stembanden terugjaagt en hun gezwollen oogleden met hun tranen toesluit.

Breed en diep is de rivier die hen van de andere oever scheidt. Zij kunnen er niet overheen zwemmen, roeien of varen. Weinigen, zeer weinigen van hen wagen het hem te overbruggen met een gedachte. Maar allen, vrijwel allen, verlangen hevig op hun oever te blijven, waar iedereen

voortgaat zijn zo geliefde wiel rollend te houden.

De mens met het grote heimwee heeft geen lievelingswiel om te rollen. Te midden van een wereld die gespannen en jachtig bezig is, is alleen hij zonder bezigheid en zonder haast. Bij een mensheid zo keurig van kledij, van taal en van manieren, voelt hij zich als naakt, onbeholpen en een hakelaar.

Hij kan niet lachen met de lachers, en niet wenen met de wenenden. De mensen eten en drinken en hebben plezier in eten en drinken. Hij eet zonder dat zijn tong gestreeld wordt en zijn drinken smaakt hem flauw.

Anderen leven in paren of proberen zich tot paren te vormen. Hij loopt alleen, slaapt alleen en droomt zijn dromen alleen. Anderen zijn rijk aan werelds vernuft en wereldse wijsheid; hij alleen is dom en onwijs. Anderen hebben gezellige hoekjes die zij hun tehuis noemen; hij alleen is zonder tehuis. Anderen hebben bepaalde plaatsen op aarde die zij vaderland noemen en waarvan zij met luide stem de roem verkondigen; hij alleen heeft geen plaats om te bezingen en haar zijn vaderland te noemen. Want het oog van zijn hart is op de andere oever gericht.

Een slaapwandelaar is de mens met het grote heimwee, in een wereld die schijnbaar zo helder wakker is. Hij wordt getrokken door een droom die zij die rondom hem zijn niet zien en niet voelen. Daarom halen zij hun schouders op en maken zich vrolijk over hem. Maar als de god van de vrees — de vuur en rook brakende stier — ten tonele verschijnt, moeten zij in het stof bijten, terwijl de slaapwandelaar, over wie zij hun schouders ophaalden en zich vrolijk maakten, op de vleugelen van het geloof boven hen en hun stier wordt uitgetild en hoog over de andere oever heen naar de voet van de woeste berg wordt gedragen.

Dor, woest en troosteloos is de streek waarover de slaapwandelaar vliegt. Maar de vleugelen van het geloof zijn sterk en de man vliegt voort.

Somber, kaal, en huiveringwekkend is de berg aan welks voet hij neerkomt. Maar het hart van het geloof weet van aarzelen noch wijken en het hart van de man klopt onvervaard voort.

Rotsachtig, glibberig en nauwelijks te onderscheiden is het spoor dat hij bergopwaarts volgt. Maar zacht als zijde is de hand en vast de voet en scherp het oog van het geloof en de man klimt verder.

Op zijn weg ontmoet hij mannen en vrouwen die zich met grote inspanning tegen de berg opwerken langs een brede, vlakke weg. Dat zijn de mensen van het kleine heimwee die vurig verlangen de top te bereiken, maar met een lamme, blinde gids. Hun gids is hun geloof in wat het oog kan zien, het oor kan horen, de hand kan voelen en de neus en de tong kunnen ruiken en proeven. Sommigen van hen komen niet hoger dan de enkels van de berg; anderen klimmen tot zijn knieën; weer anderen tot zijn heupen en zeer weinigen tot zijn gordel. Maar allen glijden met hun gids terug en tuimelen langs de berg omlaag, zonder ook maar een glimp van de prachtige top gezien te hebben.

Kan het oog alles zien wat er te zien is en het oor alles horen wat er te horen is? Kan de hand alles voelen wat er te voelen is en de neus alles ruiken wat er te ruiken is? Of kan de tong alles proeven wat er te proeven is? Eerst als geloof, uit de goddelijke verbeelding geboren, de zintuigen te hulp komt, zullen zij werkelijk waarnemen en ladders worden naar de top.

Zintuigen verstoken van geloof zijn hoogst onbetrouwbare gidsen. Of-schoon hun weg vlak en breed schijnt, is hij toch vol verborgen voetangels en klemmen. Zij die deze weg kiezen voor een opgang naar de top van de vrijheid komen onderweg om, of glijden uit en tuimelen terug naar de plaats waar zij hun tocht begonnen. En daar wordt menig gebroken been gespalkt en menige gapende wond gehecht.

De mensen met het kleine heimwee zijn zij die, als zij met hun zintuigen een wereld hebben opgebouwd, deze alras klein en benauwd gaan vinden en dan naar een ruimer en frisser tehuis verlangen. Maar in plaats van nieuwe materialen te zoeken en een nieuwe meester-bouwer, scharrelen zij de oude materialen bij elkaar en wenden zich tot dezelfde architect — de zintuigen — om het ruimere tehuis voor hen te ontwerpen en te bouwen. Nauwelijks is het nieuwe bouwsel gereed, of zij vinden het even klein en benauwd als het oude. Zo gaan zij voort met afbreken en opbouwen, en slagen er nimmer in het tehuis te bouwen dat hun het gerief en vrijheid geeft waarnaar zij hunkeren, want zij vertrouwen erop dat hun bedriegers hen tegen bedrog zullen vrijwaren. Evenals de vis, die uit de bakpan in het vuur springt, ontvluchten zij een kleine waan om zich door

een grotere te laten vangen.

Tussen de mensen van het grote en die van het kleine heimwee bevinden zich de onmetelijke kudden konijnenmensen die in het geheel geen heimwee voelen. Zij vergenoegen zich ermee hun hollen te graven, daarin te leven en er zich voort te planten en te sterven. Zij vinden hun hollen uitermate elegant, ruim en warm en zouden ze niet voor de weelde en pracht van een koninklijk paleis willen ruilen. En zij grinniken om alle slaapwandelaars, vooral om hen die een eenzaam spoor volgen waar slechts weinig, moeilijk zichtbare voetafdrukken voorkomen.

Als een adelaar die bij een kip van een achtererf is uitgebroed en met het broedsel van die kip wordt opgesloten, zo is de mens met het grote heimwee te midden van zijn medemensen. Zijn kuikenbroertjes en zijn kippenmoeder zouden willen dat hij als een van de hunnen was, dat hij hun aard en gewoonten deelde en leefde zoals zij. En hij zou willen dat zij evenals hij droomden van de wijde, onbegrensde lucht. Spoedig echter ontdekt hij een vreemdeling en een paria onder hen te zijn en hij wordt door allen, zelfs door zijn moeder, gepikt. Maar de roep van de bergtoppen weerklinkt luid in zijn bloed, en de stank van de kippenren is een kwelling voor zijn neus. Toch verdraagt hij dit alles in stilte, tot zijn verentooi volledig is. Dan verheft hij zich in de lucht en werpt een liefdevolle blik ten afscheid op zijn voormalige broers en hun moeder die vrolijk voortgaan met kakelen, terwijl zij in de aarde wroeten naar meer zaad en meer wormen.

Verheug u, Micayon! Uw droom is een profetische droom. Het grote heimwee heeft uw wereld te klein gemaakt en u een vreemdeling in die wereld doen worden. Het heeft uw voorstellingsvermogen vrijgemaakt van de greep van de despotische zintuigen en het voorstellingsvermogen heeft u het geloof geschonken.

Het geloof zal u hoog uittillen boven de stilstaande, benauwde wereld, en u over de sombere leegte heen dragen tot op de woeste berg, waar ieder geloof noodzakelijk op de proef gesteld en van de laatste droesem van twijfel gereinigd moet worden.

Het zo gereinigde, overwinnende geloof zal u voeren tot aan de grenzen van de eeuwig groene top en u daar overgeven aan de handen van het

inzicht. Dan zal het geloof dat zijn taak volbracht heeft, zich terugtrekken en zal inzicht uw schreden leiden tot de onuitsprekelijke vrijheid van de top — het ware, grenzeloze, allesomvattende tehuis van God en de overwinnende mens.

Wees standvastig in de beproeving, Micayon. Wees u allen standvastig. Om slechts één ogenblik op die top te mogen staan is ieder lijden waard. Maar om eeuwig op die top te wonen is de eeuwigheid waard.

Himbal: Zou u ons niet nu tot uw top willen opheffen, zodat wij er een enkele blik, hoe kort ook, op zouden kunnen slaan?

Mirdad: Wees niet overhaastig, Himbal en beid uw tijd. Waar ik vrij adem, snakt u naar adem. Waar ik met lichte voet ga, hijgt en strompelt u. Houd u vast aan het geloof — en het geloof zal het geweldige werkstuk voleindigen.

Zo leerde ik Noach.

Zo leer ik u.

HOOFDSTUK 32

Over zonde en het afwerpen van de schorten van vijgenbladeren.

Mirdad: Men heeft u over zonde gesproken en u zou willen weten hoe de mens een zondaar is geworden. En u stelt — niet zonder verdienste — dat, indien de mens het beeld en de gelijkenis van God een zondaar is, God zelf de bron van de zonde moet zijn. Er is voor de argeloze mens in die gedachtegang een valstrik en ik zou niet graag zien dat u, mijn waarde deelgenoten, daarin verstrikt zou raken. Daarom zal ik deze valstrik van uw pad verwijderen, opdat u hem kunt verwijderen voor anderen.

Er is in God geen zonde, of het moest een zonde zijn dat de zon licht geeft aan een kaars. Ook in de mens is geen zonde, of het moest een zonde zijn dat een kaars opbrandt in de zon en zo met de zon verenigd wordt.

Maar er is zonde in de kaars die haar licht niet zou willen doen schijnen en die, als er een lucifer bij haar pit wordt gehouden, de lucifer en de hand die hem vasthoudt vervloekt. Er is zonde in de kaars die zich ervoor schaamt in de zon te branden en die zich daarom voor de zon afschermt. De mens zondigde niet door ongehoorzaam te zijn aan de wet, maar veeleer door zijn onbekendheid met de wet te verbergen. Ja, er is zonde in het schort van vijgenbladeren.

Hebt u de geschiedenis van de val van de mens niet gelezen, zo sober en eenvoudig van woorden, maar zo verheven en diepzinnig van betekenis? Hebt u niet gelezen hoe de mens, zopas voortgekomen uit het hart van God, als een kind-God was — passief, onwerkzaam en niet tot scheppend handelen in staat? Hoewel de mens met alle eigenschappen van goddelijkheid was toegerust, kon hij zich, zoals alle kinderen, zijn oneindige vermogens en talenten nog niet bewust zijn en ze veel minder nog gebruiken.

Als een eenzame zaadkorrel, opgesloten in een prachtig flesje, zo was

de mens in de hof van Eden. Een zaadkorrel in een flesje zal een zaadkorrel blijven, en nimmer zullen de wonderen die binnen zijn vlies verzegeld zijn tot leven en licht worden gestuwd, zo hij niet aan een bodem wordt toevertrouwd die met zijn aard overeenstemt en waarin zijn vlies kan openbreken.

Maar de mens had geen bodem die aan zijn aard beantwoordde en waarin hij geplant kon worden en ontkiemen kon. Zijn gelaat vond in geen enkel verwant gelaat weerspiegeling. Zijn menselijk oor vernam geen menselijke stem. Zijn menselijke stem vond geen weerklank vanuit een menselijke keel. Zijn hart kende slechts een eenzaam lied. Alleen — zo volstrekt alleen — was de mens te midden van een wereld die in gang was gezet en die paarsgewijs gevormd was. Hij was zichzelf een vreemde; hij had geen eigen taak en geen bepaalde weg om die te volgen. Eden was voor hem wat een prettig kinderbedje voor een baby is, een toestand van passief geluk, een goed uitgeruste couveuse.

De boom van de kennis van goed en kwaad en de boom des levens waren beide binnen zijn bereik. Toch zou hij geen hand uitstrekken om van hun vruchten te plukken en ze te proeven, want zijn smaak en zijn wil, zijn gedachten en zijn verlangens, ja zijn leven zelf, lagen alle verhuld in hem te wachten om langzaam, langzaam onthuld te worden. Hijzelf kon deze loswikkeling niet bewerken. Daartoe moest hij uit zichzelf een helpster voortbrengen, een hand die hem zou helpen zijn vele omhulsels af te leggen.

Waar zou zijn hulp anders te vinden zijn dan in zijn eigen wezen, dat — daar het rijk aan goddelijke vermogens was — zo rijk aan hulp was? Dit is vol diepe zin.

Eva is geen nieuwe stof en adem, doch Adams eigen stof en adem, gebeente van zijn gebeente, en vlees van zijn vlees. Niet een ander schepsel verschijnt ten tonele, maar de enkelvoudige Adam wordt tweevoudig gemaakt: een mannelijke Adam en een vrouwelijke Adam.

Zo krijgt het eenzame gelaat dat zich in niets weerspiegelen kon, een metgezel en een spiegel; en de naam die door geen menselijke stem werd uitgesproken, begint in zoete refreinen door Edens dreven te weerklinken; en het hart, welks eenzame slagen gedempt werden in een eenzame

borst, begint zijn ritmische klopp te voelen en zijn slagen te horen in een verwant hart, binnen een verwante borst.

Zo ontmoet het vonkloze staal de vuursteen die zijn vonken in overvloed voortbrengt. Zo wordt de vlamloze kaars aan beide kanten aangestoken. Er is één kaars één pit en er is één licht, ook al verschijnt het schijnbaar aan tegengestelde kanten.

Zo vindt de zaadkorrel uit het flesje de grond waar hij kan ontkiemen en zijn geheimen onthullen kan. Zo brengt de eenheid, in onbewustheid van zichzelf, de tweeheid, de dualiteit, tot aanzijn, opdat zij door de wrijving en de tegenstand van de dualiteit tot het begripen van haar eenheid zal ontwaken. Ook daarin is de mens het getrouwe evenbeeld en de gelijkenis van zijn God. Want God — het Oerbewustzijn — projecteert uit zichzelf het Woord; en deze beide, het Woord en het Bewustzijn, vinden hun eenheid in heilig inzicht. De dualiteit is geen straf, maar een proces dat inherent is aan het wezen van de eenheid en noodzakelijk voor de ontplooiing van haar goddelijkheid.

Hoe kinderlijk, anders daarover te denken. Hoe kinderlijk, te menen dat een zo geweldig proces in zeventig jaar, of zelfs in zeventig miljoen jaar, voltooid zou kunnen worden. Is het zulk een kleinigheid een god te worden? Is God zulk een wrede en gierige opdrachtgever dat Hij, die de gehele eeuwigheid te vergeven heeft, de mens slechts een zo korte spanne tijds als zeventig jaar zou toewijzen om de eenheid in zichzelf te herstellen en, klaar bewust van zijn goddelijkheid en zijn eenheid met God, zijn Eden te herwinnen? De weg van de dualiteit is lang en dwaas zijn zij die hem willen meten in kalenderjaren. De eeuwigheid telt de omwentelingen van de sterren niet.

Toen de passieve, onwerkzame, scheppingsloze Adam tweevoudig werd, werd hij terstond actief, vol beweging en in staat tot scheppen en zich voort te planten.

Wat was de eerste daad van de tweevoudig geworden Adam? Het was het eten van de boom van de kennis van goed en kwaad, waardoor zijn gehele wereld even dualistisch werd als hijzelf. De dingen waren niet meer wat ze waren: onschuldig en neutraal, doch ze werden óf goed, óf kwaad, nuttig of schadelijk, aangenaam of onaangenaam. Zij werden twee tegen-

overgestelde kampen, terwijl zij tevoren één waren.

En was de slang, die Eva verleidde tot het proeven van goed en kwaad, niet de diepere stem van de actieve, maar onervaren dualiteit die zichzelf tot handeling en ervaring aanspoorde? Dat Eva deze stem het eerst vernam en gehoorzaamde is in het geheel niet te verwonderen. Want Eva was als het ware de slijpsteen, het werktuig om de latente vermogens van haar metgezel op te roepen.

Hebt u niet dikwijls gepoogd u deze eerste vrouw in dit eerste menselijke verhaal voor te stellen, zoals ze zich tersluiks tussen Edens geboomte voortbewoog, nerveus gespannen met bonzend hart als van een gevangen vogel, rondspiedend naar mogelijke ontdekking en met het water in de mond toen zij haar bevende hand naar de verlokkelijke vrucht uitstreckte? Hebt u uw adem niet ingehouden toen zij de vrucht plukte, haar tanden in het malse vlees zette en zo één ogenblik van zoetheid smaakte die tot een eeuwigdurende bitterheid zou verkeren voor haar en haar gehele nageslacht?

Hebt u niet met geheel uw hart gewenst dat God Eva's krankzinnige vermetelheid zou verhinderen door haar te verschijnen, juist toen ze op het punt stond haar roekeloze daad te bedrijven en niet daarna, zoals in het verhaal? En hebt u, toen zij haar daad bedreven had, niet gewenst dat Adam de wijsheid en de moed zou bezitten zich niet tot haar medeplichtige te laten maken?

Maar God kwam niét tussenbeide en Adam werd wél haar medeplichtige. Want God wilde niet dat zijn gelijkenis Hem ongelijk zou zijn. Het was zijn wil en plan dat de mens de lange weg van de dualiteit zou gaan, ten einde zijn eigen wil en plan te openbaren en zich door inzicht weer tot één te maken. Wat Adam aangaat, hij kon, zelfs als hij het gewenst had, niet nalaten van de vrucht te eten die zijn vrouw hem reikte. Hij was gehouden ervan te eten, eenvoudig omdat zijn vrouw ervan gegeten had — want zij waren één vlees en ieder was aansprakelijk voor de daden van de ander.

Was God verontwaardigd en verbolgen omdat de mens van de vrucht van goed en kwaad gegeten had? Geen sprake van! Hij wist dat de mens wel eten móést en Hij wilde dat hij eten zóú . Maar Hij wilde ook dat de

mens vooraf zou weten wat het gevolg zou zijn indien hij at en dat hij de moed zou hebben dat gevolg te aanvaarden. De mens had die moed. En de mens at inderdaad. En hij aanvaardde het gevolg.

Dat gevolg was de dood. Door actief dualistisch te worden volgens de wil van God, stierf de mens terstond tot een passieve eenheid af. Daarom is de dood geen straf, maar een levensfase die inherent is aan de dualiteit. Het is het wezen van de dualiteit alle dingen tweevoudig te maken en voor alles een schaduw voort te brengen. Zo schiep Adam zijn schaduw in Eva; en beiden schiepen voor hun leven een schaduw die dood heet. Maar ofschoon Adam en Eva overschaduwd zijn door de dood, blijven zij een schaduwloos leven bezitten in het leven van God.

De dualiteit is een voortdurend conflict. Dit conflict wekt de illusie van twee tegengestelden die op zelfvernietiging uit zijn. In werkelijkheid vullen de schijnbare tegengestelden elkaar aan en werken zij samen aan een en hetzelfde doel: de volmaakte vrede, de eenheid, en het evenwicht van het heilige inzicht. Maar de illusie wortelt in de zintuigen en zij blijft zolang de zintuigen blijven.

Daarom antwoordde Adam God, toen Hij hem riep nadat Adams ogen geopend waren: «Toen ik uw stem in de hof hoorde, werd ik bevreesd omdat ik naakt ben; daarom verborg ik mij.» En verder: «De vrouw die Gij aan mijn zijde gesteld hebt, die heeft mij van de boom gegeven en toen heb ik gegeten.»

Eva was niets anders dan Adams eigen gebeente en eigen vlees. Toch ziet u hoe Adams pasgeboren ik, zodra zijn ogen geopend waren zichzelf begon te zien als iets dat verschillend, los en onafhankelijk was van Eva, van God en van geheel Gods schepping.

Dit ik was een illusie, een begoocheling. Deze persoonlijkheid los van God was een begoocheling van het pas geopende oog. Dit ik had wezen noch werkelijkheid.

Het werd geboren opdat de mens door zijn dood zijn werkelijke zelf, dat is: het zelf van God, zou leren kennen. Het zal verdwijnen als het uiterlijke oog verduisterd wordt en het innerlijke oog verlicht wordt.

Ofschoon het Adam verbijsterde, prikkelde het toch in hoge mate zijn nieuwsgierigheid en zijn verbeelding. Een zelf te bezitten dat men geheel

het zijne kan noemen, is voor een mens die geen bewustzijn heeft van enig zelf inderdaad zeer aanlokkelijk en verleidelijk.

Adam werd dus geveleid en verlost door zijn denkbeeldige zelf. Of-schoon hij zich ervoor schaamde omdat het zo onwerkelijk of zo naakt was, wilde hij er toch geen afstand van doen, doch klemde er zich met heel zijn hart en heel zijn prille vernuft aan vast. Hij hechtte vijgenbladeren aaneen en maakte zich daarvan een schort om er zijn naakte persoonlijkheid mee te bedekken en haar voor zichzelf te houden, weg voor het aldoordringende oog van God.

Zo verdween Eden, de staat van gelukzalige onschuld, de eenheid in onbewustheid van zichzelf, uit de dualistisch geworden met vijgenbladeren omgordde mens en vlammeende zwaarden werden geplaatst tussen hem en de boom des levens.

De mens verliet Eden door de tweelingpoort van goed en kwaad. Hij zal er terugkeren door de ene poort van het inzicht. Hij ging heen met zijn rug naar de boom des levens gekeerd; hij zal weer ingaan met zijn gelaat naar die boom gekeerd. Hij ving zijn lange, vermoeiende en smartelijke reis aan vervuld van schaamte over zijn naaktheid die hij zorgvuldig verborg. Hij zal zijn reis beëindigen in onverhulde reinheid, fier op zijn naaktheid.

Dit zal evenwel niet geschieden alvorens de mens dóór de zonde van de zonde bevrijd zal zijn. De zonde zal bewijzen zichzelf teniet te doen. En waar anders is de zonde dan in het schort van vijgenbladeren?

De zonde bestaat uitsluitend in de scheidsmuur die de mens tussen zich en God, tussen zijn vergankelijke zelf en zijn onvergankelijk zelf heeft opgericht.

De afscheiding, die aanvankelijk slechts uit enkele vijgenbladeren bestond is geleidelijk een machtig bolwerk geworden. Sinds de mens de onschuld van Eden verloor, heeft hij zich gestaag tot het uiterste ingespannen steeds meer vijgenbladeren te verzamelen en voortdurend nieuwe schorten aan de bestaande toe te voegen.

Luiards vergenoegen zich ermee de scheuren in hun schorten op te lappen met de flarden die door hun ijveriger burens afgedankt zijn. Iedere lap in het kleed van de zonde is zonde, want hij draagt ertoe bij het

schaamtegevoel te bestendigen dat de eerste diep insnijdende gevoelservaring van de mens was toen deze zich van God losmaakte.

Doet de mens iets om zijn schaamtegevoel te overwinnen? Heel zijn inspanning bestaat helaas uit het opstapelen van schaamte op schaamte, van schorten op schorten.

Zijn de kunsten en geleerdheden van de mens iets anders dan vijgenbladeren?

Zijn zijn koninkrijken, naties, rassenscheidingen en godsdiensten-op-het-oorlogspad, geen erediensden van vijgenblad-aanbidding?

Zijn zijn codes van goed en kwaad van eer en oneer, van recht en onrecht, zijn ontelbare sociale leerstellingen en verdragen, geen schorten van vijgenbladeren?

Is zijn schatting van het onschatbare, zijn meting van het onmeetbare, zijn standaardisering van wat boven alle standaard verheven is, niet het oplappen van zijn uit niets dan lappen bestaande lendendoek?

Zijn onverzadigbare honger naar genoegens die vervuld zijn van lijden, zijn begeerte naar rijkdommen die arm maken, zijn dorst naar heerschappij die tot onderwerping voert en zijn zucht naar aanzien en eer die klein maakt — zijn zij niet even zovele schorten van vijgenbladeren?

In zijn hartstochtelijk pogen zijn naaktheid te bedekken heeft de mens zich in zoveel schorten gehuld, die zich in de loop van de jaren zo vast met zijn huid verkleefd hebben dat hij geen verschil meer ziet tussen zijn schorten en zijn huid. De mens snakt naar adem; de mens smeekt om verlossing van zijn vele huiden. Toch zou hij in zijn waan alles willen doen om van zijn last te worden bevrijd, behalve het enige dat hem werkelijk die bevrijding brengen kan, namelijk die last afwerpen. Hij zou zich van zijn extra huiden willen ontdoen, terwijl hij er zich met alle macht aan vastklemt. Hij zou naakt willen zijn en toch geheel gekleed willen blijven.

De tijd om zich te ont-kleden is nabij. En ik ben gekomen om u te helpen uw extra huiden, uw schorten van vijgenbladeren af te werpen, opdat u op uw beurt alle hunkerenden ter wereld zult kunnen helpen ook de hunne af te werpen. Ik wijs slechts de weg daartoe, maar ieder moet dit werk aan zichzelf voltrekken, hoe pijnlijk het ook moge zijn.

Reken niet op een of ander wonder om u voor uzelf te behoeden en

wees ook niet bang voor pijn, want het onverhulde inzicht zal uw pijn doen verkeren in een eeuwigdurende verrukking van vreugde.

Zou u zichzelf dan naakt zien staan in de onverhuldheid van het inzicht, en zou God u roepen en vragen: «Waar bent u?» dan zou u zich niet schamen en evenmin bevreesd zijn en u ook niet voor God verbergen. U zou daar staan, beheerst, vrij, en in goddelijke sereniteit en u zou God ten antwoord geven: «Zie ons, God, onze ziel, ons wezen, ons enige zelf. Met schaamtegevoel, vrees en pijn hebben wij het lange, moeilijke en kronkelende pad van goed en kwaad bewandeld dat u ons bij de dageraad van de tijden hebt voorgeschreven. Het grote heimwee dreef onze voeten voort, het geloof schraagde ons hart en inzicht heeft nu onze lasten van ons genomen, onze wonden verbonden en ons in uw heilige tegenwoordigheid teruggebracht, ontbloot van goed en kwaad, van leven en dood, ontbloot van alle begoochelingen van de dualiteit, ontbloot van ieder zelf, behalve van uw alomvattende zelf. Zonder vijgenbladeren om onze naaktheid te verbergen staan wij zonder schaamte, verlicht en onbevreesd voor u. Zie, wij zijn weer één geworden. Zie, wij hebben overwonnen.»

En God zal u met oneindige liefde omhelzen en u terstond naar zijn boom des levens leiden.

Zo leerde ik Noach.

Zo leer ik u.

HOOFDSTUK 33

Over de nacht, de weergaloze zanger.

Naronda: Zoals een balling naar zijn haardstede verlangt, zo verlangden wij allen naar het Adelaarsnest dat door ijzige winden en zware sneeuw-jachten de gehele winter ontoegankelijk was gemaakt.

Toen in een lentenacht, waarvan de ogen zacht en helder straalden, waarvan de adem met warmte en kruidige geuren geladen was en waarin het ontwaakte leven zich in snelle hartslag kenbaar maakte, nam de meester ons mee naar het Adelaarsnest.

De acht platte stenen die ons tot zitplaatsen dienden lagen nog in precies dezelfde halve cirkel als op de dag dat de meester naar Bethar was gebracht. Blijkbaar was er sindsdien niemand in het Adelaarsnest geweest.

Ieder van ons nam zijn eigen plaats in en wachtte tot de meester zou gaan spreken. Maar hij zweeg. Zelfs de volle maan die op ons neerzag als om ons welkom te heten, scheen vol verwachting aan 's meesters lippen te hangen.

Bergwatervallen die van rotspunt tot rotspunt neerstortten, vulden de nacht met hun onstuimige melodieën. Nu en dan hoorden wij het krassen van een uil of het gesjirp van een krekkel.

Lang wachtten wij in ademloze stilte, tot de meester zijn hoofd ophief en, terwijl hij zijn halfgesloten ogen opende aldus tot ons begon te spreken:

Mirdad: In de stilte van deze nacht wilde Mirdad u de zangen van de nacht laten horen. Leen uw oor aan het koor van de nacht, want de nacht is een weergaloze zanger.

Uit de donkerste spleten van het verleden, uit de schitterendste burchten van de toekomst, van de tinnen des hemels en vanuit het ingewand van de aarde, stromen in onstuimige vaart de stemmen van de nacht naar de verste hoeken van het universum. In machtige golven rollen en wen-

telen zij om ons heen. Open uw oren wijd en onbelemmerd, opdat u ze goed kunt vernemen.

Wat de bedrijvige dag op nonchalante wijze uitwist, herstelt de immer serene nacht met voorbijgaande tovermacht. Verbergen de maan en de sterren zich niet in het helle licht van de dag? Wat de dag in een mengeling van onwerkelijkheid doet verdwijnen, zingt de nacht naar alle kanten uit in een verrukking vol harmonie. Zelfs de dromen van de kruiden versterken het koor van de nacht.

*Leen uw oor aan de hemellichamen:
hoor hoe zij, door het luchtruim wentelend,
wiegeliederen zingen voor de kind-reus
die in een wieg van drijfzand sluimert;
voor de koning in de lompen van een pauper,
voor de bliksem in boeien geslagen,
voor de god in windsels.*

*Hoor hoe de aarde, steeds in barensnood,
zoogt, grootbrengt, huwt, begraaft.
Hoe in het woud wilde dieren rondsluipen,
grommend, jankend, verscheurend, verscheurd.
Hoe kruipend gedierte langs de wegen schuifelt,
hoe insecten geheimzinnige liederen zoemen;
hoe vogels in hun dromen herleven
vertelsels van weiden en zangen van stromen;
hoe bomen en heesters en alles wat ademt
met volle teugen leven drinkt uit bekers van de dood.*

*Van de bergtop en het dal,
van de woestijn en de zee,
vanuit de lucht en van onder de zoden,
golft de uitdaging naar de door de tijd omsluisde God.*

Hoor de moeders in de wereld,

*hoe zij wenen, hoe zij klagen;
en de vaders in de wereld,
hoe zij kreunen, hoe zij steunen;
hoor hun zonen en hun dochters
naar het zwaard grijpen en voor het zwaard vluchten;
hoe zij God aanklagen en het noodlot vloeken,
liefde veinzen en haat ademen,
vurige ijver indrinken en angst uitzweten,
lachen zaaien en tranen oogsten,
en met hun rode bloed
de furie van de wassende vloed doen laaien.*

*Hoor hoe hun uitgehongerde buiken verschrompelen,
en hun gezwollen ogen hulpeloos staren,
en hun verdorde vingers rondtasten
naar het kadaver van hun hoop,
hoe zij keer op keer hun hart van ijdele hoop vervullen,
om telkens weer te staan voor het grauwe, ledige niets.*

*Hoor de duivelse werktuigen dreunen,
en de trotse steden instorten,
en de machtige citadels
hun eigen doodsklok luiden;
en de gedenktekens van weleer
uiteenspatten in poelen van modder en bloed.*

*Hoor hoe de gebeden van de rechtvaardigen
begeleid worden door het gegil van de wellust,
en hoe het argeloze gebabbel van het kind
zich vermengt met verdorven gepraat,
en de blozende glimlach van het jonge meisje
samenstemt met de arglist van de slet;
en de geestdrift van de moedigen
neuriet bij de broedsels van de schurken.*

*In iedere tent en hut van iedere stam en groep
verkondigt de nacht het strijdlied van de mens.*

*Maar de nacht, de tovenaars, doet
wiegeliëdjes, uitdagingen, strijdlieëden
en al het overige samenvloeien in een gezang zo teer
dat het oor het niet vernemen kan.
Een gezang zo verheven, zo oneindig van omvang,
zo diep van klank, zo zacht van refrein,
dat zelfs engelenkoren en symfonieën
luidruchtig gekeuvel zijn daarbij vergeleken.
Dat is de triomfzang van de Overwinnaar.*

*De bergen dommelend in de schoot van de nacht,
de heugenisrijke woestijnen met hun duinen,
de sluimerende diepten, de dolende sterren,
de bewoners in de steden van de doden,
de heilige Drie-eenheid en de Alwil,
zij begroeten de overwinnende mens en juichen hem toe.
Gelukkig zijn zij die horen en verstaan.*

*Gelukkig zijn zij die, alleen met de nacht,
zich kalm, diep en onmetelijk voelen als de nacht;
wier gelaat in het donker niet verontrust wordt
door kwaad dat zij in het duister bedreven;
wier oogleden geen pijn doen van tranen
die zij hun naasten lieten schreien;
wier handen niet hunkeren naar boze daad,
noch jeuken van hebzucht;
wier oren niet bestormd worden
door het sissende gelok hunner begeerten;
wier denken niet wordt aangetast door hun gedachten;
wier hart geen bijenkorf is voor alle soorten zorgen*

*die zonder ophouden aanzwermen
uit elk hoekje van de tijd;
wier vrezes geen gangen graven in hun brein;
die onbevreesd tot de nacht kunnen zeggen:
«Onthul ons aan de dag»,
en tot de dag: «Onthul ons aan de nacht.»*

*Drie werf gelukkig zijn zij die,
wanneer zij alleen zijn met de nacht,
zich zo wel afgestemd, zo stil, zo oneindig
voelen als de nacht.
Voor hen alleen zingt de nacht
het lied van de overwinnaar.*

Zo u de laster van de dag met opgeheven hoofd en ogen stralend van geloof tegemoet wilt treden, wel, haast u dan de vriendschap van de nacht te winnen.

Wees vrienden met de nacht. Reinig uw hart grondig in uw eigen levensbloed en plaats het in haar hart. Vertrouw uw onverhulde hunkeringen toe aan haar boezem en offer uw ambities aan haar voeten, behalve de ambitie door heilig inzicht vrij te zijn. Dan zult u onkwetsbaar zijn voor alle pijlen van de dag, en de nacht zal tegenover de mensen getuigen dat u in waarheid overwinnaar bent.

*Al zullen de jachtige dagen u her- en derwaarts jagen,
en sterrenloze nachten u omhullen
met hun somberheid,
al zult u geworpen worden
op 's werelds kruispunten van wegen
waar voetsporen noch tekens u de weg wijzen,
zo zult u mens noch omstandigheid vrezes,
en niet de minste twijfel hebben
dat dagen en nachten, mensen en dingen
u vroeg of laat zullen zoeken,*

*om u deemoedig te vragen hen te leiden,
want u hebt het vertrouwen van de nacht verworven.
En hij die het vertrouwen van de nacht verwerft,
is licht in staat de komende dag te leiden.*

Leen het oor aan het hart van de nacht, want daarin klopt het hart van de overwinnaar.

Als ik tranen had zou ik ze deze nacht plengen voor iedere flonkerende ster en voor ieder stofje, voor iedere murmelende beek en sjirpende sprinkhaan, voor ieder viooltje dat op de lucht zijn welriekende ziel doet zweven, voor ieder haastig zuchtje van de wind, voor iedere berg en vallei, voor iedere boom en iedere grasspriet — voor heel de voorbijgaande vrede en schoonheid van deze nacht. Ik zou mijn tranen voor hen plengen om vergiffenis te vragen voor de ondankbaarheid en de barbaarse onwetendheid van de mensen. Want de mensen, dienstplichtig aan het verfoeilijke geld, zijn rusteloos bezig in dienst van hun god, zó bezig dat zij geen aandacht hebben voor enige stem of wil, behalve voor de zijne.

Vreeswekkend is het bedrijf van de god van de mensen. Het zal hun wereld onafwendbaar doen verkeren in een slachthuis, waarin zijzelf de slachters én de geslachten zijn. Zo slachten mensen dronken van bloed mensen, in het geloof dat hij die het meeste slacht de erfgenaam zal zijn — in alle gaven van de aarde en in de milddadigheid van de hemel — van hen die hij heeft afgeslacht.

Ongelukkige misleiden! Werd ooit een wolf een lam door een andere wolf te verscheuren? Werd ooit een slang een duif door zijn medeslangen te verbrijzelen en te verslinden? Erfde ooit een mens door andere mensen te doden, slechts hun vreugden en niet tevens hun lijden? Werd ooit een oor door andere oren doof te maken, beter afgestemd op de harmonieën van het leven? Of ooit een oog door andere ogen uit te rukken, gevoeliger voor wat schoonheid openbaart?

Is een mens of een menigte mensen in staat de zegeningen van een enkel uur van brood en wijn, van licht en vrede, uit te putten? De aarde geeft slechts geboorte aan zo velen als zij voeden kan. De hemelen vragen noch stelen voedsel voor hun jongen.

Leugenaars zijn zij die tot de mensen zeggen: «Als u uw bekomst wilt hebben, dood dan, en erf van hen die u doodt.» Hoe zal hij gedijen op de tranen en het bloed en de zielensmarten van mensen, die naliet te gedijen op hun liefde en op de melk en honing van de aarde en op de diepe gene- genheid van de hemelen?

Leugenaars zijn zij die tot de mensen zeggen: «Ieder volk voor zich.» Hoe zou een duizendpoot ooit één centimeter kunnen vorderen, als iede- re poot zich in een andere richting zou bewegen, of de voortgang van de andere zou belemmeren, of de ondergang van de andere zou beramen? Is de mensheid niet een reusachtige duizendpoot, waarvan de vele poten uit volkeren bestaan?

Leugenaars zijn zij die tot de mensen zeggen: «Leiding geven is een eer, geleid te worden een schande.» Wordt een ezeldrijver niet door de staart van zijn ezel geleid? Is een cipier niet aan de gevangene gebonden? Voorwaar, de ezel drijft zijn leider, de gevangenisboef neemt zijn cipier gevangen.

Leugenaars zijn zij die tot de mensen zeggen: «De wedloop is er voor de snellen, het recht is aan de sterken.» Het leven is geen wedloop van spieren en spierkracht. Gebrekkigen en verminkten bereiken dikwijls het doel veel sneller dan zij die recht van lijf en leden zijn. En zelfs een mug brengt soms een gladiator ten val.

Leugenaars zijn zij die tot de mensen zeggen dat onrecht slechts met onrecht hersteld kan worden. Onrecht gestapeld op ander onrecht zal nimmer recht voortbrengen. Laat het onrecht rusten en het zal zichzelf tenietdoen.

Maar de mensen laten zich door de wijsheden van hun god gemakke- lijk om de tuin leiden. In geld en zijn hebzuchtige trawanten geloven zij met vrome ijver en zelfs hun wildste luimen vervullen zij getrouw. Doch aan de nacht die de bevrijding verkondigt en bezingt en zelfs aan God zelf schenken zij noch vertrouwen, noch aandacht. En u, o deelgenoten, zullen zij als krankzinnigen of bedriegers brandmerken.

Neem geen aanstoot aan de ondankbaarheid en de grievende spot van de mensen, maar werk gestaag, met onuitputtelijke liefde en geduld voor hun bevrijding van zichzelf en van de zondvloed van vuur en bloed die

spoedig over hen zal komen.

Het is tijd het slachten van mensen door mensen te staken. Sinds een eeuwigheid wachten de zon, de maan en de sterren dat men ze zien en horen en begrijpen zal; het alfabet van de aarde dat men het ontcijferen zal; de heirbanen van de ruimte dat men ze zal bereizen; de verwarde draad van de tijd dat men hem zal ontwarren; de geur van het universum dat men hem zal inademen; de catacomben van het lijden dat men ze zal vernietigen; het hol van de dood dat men het zal plunderen; het brood van het inzicht dat men het zal eten; en de mens, de God in sluiers, dat men hem zal ontsluieren.

Het is tijd de plundering van mensen door mensen te staken. Het is tijd dat allen zich verenigen voor het vervullen van de gemeenschappelijke taak. Geweldig is de taak, maar zoet de overwinning. In vergelijking daarbij is al het overige alledaags en leeg.

Ja, waarlijk, het is tijd. Slechts weinigen echter zullen zich daarnaar gedragen. De overigen moeten wachten op een nieuwe roep — een nieuwe dageraad.

HOOFDSTUK 34

Over het moeder-ei.

Mirdad: In de stilte van deze nacht wilde Mirdad uw bezinning leiden naar het moeder-ei. De ruimte en al hetgeen zich daarin bevindt is een ei, een ovum, waarvan de dop gevormd wordt door de tijd. Dat is het moeder-ei, het moeder-ovum.

Door dit ei te omgeven, zoals de lucht de aarde omgeeft, onthult zich God, de macro-God, het onbelichaamde, oneindige, onuitsprekelijke Leven. Besloten in dit ei, is God verhuld, de micro-God, het belichaamde, evenzeer oneindige, onuitsprekelijke Leven. Hoewel het moeder-ei naar menselijke maatstaven onmeteijk is, heeft het toch zijn grenzen. Zelf niet oneindig, grenst het aan alle zijden aan de oneindigheid.

Alle dingen en wezens in het universum zijn slechts ruimte-tijd-eieren die dezelfde micro-God in zich besloten houden, doch zich in verschillende stadia van ontplooiing bevinden. De micro-God in de mens heeft een grotere ruimtetijd-ontplooiing dan de micro-God in het dier en die in het dier een grotere ontplooiing dan die van de plant en zo verder al naar de rangorde van de schepping.

De talloze ova, die alle dingen en wezens, zowel de zichtbare als de onzichtbare, omvatten, zijn zo binnen het moeder-ovum gerangschikt dat de grotere in ontplooiing de onmiddellijk erop volgende kleinere bevatten, door ruimten gescheiden. En zo verder tot het kleinste ei, dat in het middelpunt van ruimte en tijd als oneindig kleine kern besloten ligt. Een ei binnen een ei, binnen een ei, en zo verder, alle menselijke aantallen te boven gaand, en alle door God en met God bevrucht — dat is het universum, Arkgenoten.

Toch voel ik dat mijn woorden te vaag voor uw verstand zijn, en ik zou willen dat ze veilige, hechte treden waren van de trap die tot het volmaakte inzicht leidt. Richt u op meer dan woorden en met meer dan uw

verstand, zo u de hoogten en diepten en breedten zou willen bereiken die Mirdad voor u wenst.

Woorden zijn, op zijn best, bliksemflitsen die horizonten onthullen, maar zij vormen niet de weg erheen en nog minder zijn zij die horizonten. Als ik dan ook tot u spreek over het moeder-ei en over ova, en over macro-God en micro-God, klem u dan niet aan de letter vast, maar volg de bliksemflits. En u zult bevinden dat mijn woorden machtige vleugels zijn voor uw nog zwakke inzicht.

Neem de natuur rondom u waar. Ziet u niet dat zij op het beginsel van het ei gebouwd is? Ja, in het ei zult u de sleutel tot de gehele schepping vinden. Uw hoofd, uw hart, uw oog is een ei. Iedere vrucht en iedere zaadkorrel ervan is een ei. Een druppel water en ieder zaad van ieder levend schepsel is een ei. En zijn de talloze bollen, die hun geheimzinnige banen op het aangezicht van het uitspannel beschrijven, niet alle ova, eieren, die in verschillende stadia van ontplooiing de kwintessens van het leven, de micro-God bevatten? Treedt niet het gehele leven voortdurend uit een ei te voorschijn en keert het niet voortdurend in een ei terug?

Wonderbaarlijk en ononderbroken is het scheppingsproces. De stroom van leven van de oppervlakte van het moeder-ei tot in het middelpunt ervan, en van het middelpunt naar de oppervlakte, gaat ononderbroken voort. Als deze stroom zich in ruimte en tijd ontplooit, gaat de micro-God in de centrale kern van ovum tot ovum, van de laagste tot de hoogste graad van leven, waarbij de laagste graad de minst, en de hoogste graad de meest in ruimte en tijd ontplooiende is, terwijl de tijd voor de overgang van het ene ei in het andere varieert van een oogwenk tot een eon. Zo gaat het proces voort, tot de dop van het moeder-ei doorbroken wordt, en de micro-God als macro-God te voorschijn treedt.

Aldus is het leven een ontplooiing, een zich openvouwen, een groei en een voortgang, maar niet zoals de mensen van groei en voortgang plegen te spreken. Want groei is voor hen een toenemen in volume, en voortgang een voorwaarts gaan. Groei echter is een alzijdige ontplooiing in ruimte en tijd, en voortgang een beweging die zich gelijkelijk in alle richtingen uitstrekt: zowel achterwaarts als voorwaarts, en neerwaarts, zijwaarts en opwaarts. De eindgroei is daarom het ontgroeien aan de ruimte, de laatste

voortgang is het ontstijgen aan de tijd, en het aldus binnengaan in de macro-God en het bereiken van diens vrijheid van de banden van ruimte en tijd, de enige vrijheid die deze naam verdient. Dat is de bestemming van de mens.

Denk terdege over deze woorden na, o monniken. Als uw bloed ze niet zeer gretig indrinkt, zullen uw pogingen uzelf en anderen te bevrijden wellicht meer schakels aan uw en hun ketenen toevoegen. Mirdad zou u tot begrip willen brengen, opdat u alle hunkerenden kunt helpen het te begrijpen. Mirdad zou u de vrijheid willen doen binnengaan, opdat u het ras van hen die hunkeren naar overwinning en vrijheid, tot vrijheid zult mogen leiden. Daarom zal hij dit ovumbeginsel nog nader toelichten, in het bijzonder met betrekking tot de mens.

Alle orden van wezens lager dan de mens zijn besloten in groeps-ova. Zo zijn er dus voor planten evenveel ova als er plantensoorten zijn, waarbij de meer ontplooide alle minder ontplooide in zich besloten houden. Zo is het ook met insecten, vissen en zoogdieren; en altijd omgeven de verder ontplooide orden van leven de minder ontplooide orden, tot aan de centrale kern toe.

Zoals de dooier en het eiwit in het gewone ei tot doel hebben het embryonale kuiken te voeden en het tot ontwikkeling te brengen, zo dienen alle ova, in enig ovum besloten, tot het voeden en ontwikkelen van de micro-God daarbinnen.

In ieder volgend ovum vindt de micro-God ruimte-tijdvoedsel dat een weinig verschilt van wat hem in het voorgaande ovum werd verschaft. Vandaar het verschil in ruimte-tijd-ontplooiing. Terwijl hij in gassen diffuus en vormloos is, wordt hij in vloeistoffen geconcentreerder en komt daardoor vorm nabij; in mineralen neemt hij duidelijk vorm en een vaste toestand aan, al blijft hij verstoken van alle kenmerken van leven die zich in de hogere vormen openbaren. In planten neemt hij vorm aan, met het vermogen tot groei, tot vermenigvuldiging en tot gevoelservaring. In dieren voelt hij, beweegt hij, plant hij zich voort, heeft hij geheugen en rudimenten van gedachten. Maar in de mens verwerft hij, behalve dit alles, een persoonlijkheid en de bekwaamheid aandachtig te denken, zich

uit te drukken en te scheppen. Zeker, 's mensen schepping verhoudt zich tot die van God als een kaartenhuis dat door een kind gebouwd is, tot een prachtige tempel of een voornaam kasteel dat door een super-architect is gebouwd. Niettemin is het een schepping.

Iedere mens wordt een individueel ovum, waarbij de meer ontplooiden de minder ontplooiden in zich besloten houden, tezamen met de dierlijke, plantaardige en lagere ova, tot aan de centrale kern toe. De meest ontplooide, de overwinnaar, omvat alle menselijke en beneden-menselijke ova.

De maat van het ovum dat enig mens omvat, wordt gemeten naar de breedte van de tijdruimtelijke horizonten van die mens. Terwijl het tijdbewustzijn van de ene mens niet meer overziet dan de spanne tijds van zijn kindsheid tot op dit uur, en zijn ruimtehorizont niet meer omvat dan zijn oog kan waarnemen, reiken de horizonten van de ander tot in onheuglijke tijden en verre toekomsten, en tot afstanden in ruimten die zijn ogen nog nimmer aanschouwden.

Het voedsel dat aan alle mensen voor hun ontplooiing wordt verschaft, is gelijk, maar hun vermogen zich te voeden en het voedsel te verteren is niet gelijk, daar zij niet uit hetzelfde ovum gekomen zijn en niet op dezelfde plaats en tijd. Dit verklaart het verschil in hun ruimte-tijdontplooiing en ook waarom er geen twee mensen precies gelijk zijn.

Van dezelfde tafel die voor alle mensen zo rijk en overvloedig gedekt is, verlustigt de een zich in de zuiverheid en schoonheid van goud en wordt verzadigd, terwijl de ander zijn bevrediging alleen in het goud zelf vindt en altijd hongerig blijft. Een jager die een ree ziet krijgt de aandrang haar te doden en op te eten. Een dichter die dezelfde ree ziet wordt als op vleugelen gedragen in ruimten en tijden waarvan de jager nooit droomt.

Micayon, die met Shamadam in dezelfde Ark woont, droomt van uiteindelijk vrijheid en van de bergtop van de bevrijding van de begrenzingen van ruimte en tijd, terwijl Shamadam altijd druk bezig is zich met langere en sterkere kabels aan ruimte en tijd te kluisteren. Micayon en Shamadam zijn inderdaad, ofschoon zij dicht bij elkaar leven, zeer ver van elkaar verwijderd. Micayon omvat Shamadam; maar Shamadam omvat Micayon niet. Daarom kan Micayon Shamadam begrijpen, maar Sha-

madam niet Micayon.

Het leven van een overwinnaar raakt het leven van elk mens aan alle zijden, daar zijn leven het leven van alle mensen omvat. Daarentegen wordt het leven van een overwinnaar door niemands leven aan alle zijden aangeraakt. Aan de eenvoudigste mens verschijnt de overwinnaar als de eenvoudigste mens. Aan de hoog ontwikkelde verschijnt hij als een hoog ontwikkelde. Maar er zijn aan hem altijd kanten die alleen een overwinnaar kan voelen of begrijpen. Vandaar zijn eenzaamheid en het gevoel van *in* de wereld te zijn en toch niet *van* de wereld.

De micro-God zou niet ingesloten, niet begrensd willen zijn. Hij werkt altijd aan zijn eigen bevrijding van de begrenzingen van ruimte en tijd, en gebruikt een intelligentie die ver boven die van de mens uitgaat. In lagere wezens noemt men het instinct. In gewone mensen noemt men het verstand. In hogere mensen duidt men het aan als profetisch vermogen. Het is dit alles en veel meer dan dat. Het is die onuitsprekelijke kracht die door sommigen zeer gepast de Heilige Geest wordt genoemd, en die Mirdad aanduidt als de Geest van het heilige Inzicht.

De eerste Zoon des Mensen die de schaal van de tijd doorbrak en de grens van de ruimte overschreed, wordt terecht de Zoon Gods genoemd. Zijn inzicht in zijn goddelijkheid wordt zeer juist de Heilige Geest genoemd. Maar wees ervan verzekerd dat ook u zonen Gods bent en dat ook in u de Heilige Geest doende is zijn doeleinden tot vervulling te stuwten. Werk met hem mee, en nimmer tegen hem in.

Maar laat niemand vóór hij de schaal van de tijd doorbreekt en de begrenzing van de ruimte overschrijdt, zeggen: «ik ben God.» Zeg integendeel: «God is ik.» Houd dit terdege in gedachte, opdat niet hoogmoed en ijdele verbeelding uw hart besmet en het werken van de Heilige Geest in u dwarsboomt. De meeste mensen werken het werk van de Heilige Geest tegen en vertragen daardoor hun toekomstige bevrijding.

Om de tijd te overwinnen moet u de tijd met de tijd bestrijden. Om over de ruimte te zegevieren moet u de ruimte de ruimte doen verteren. Wie de vriendelijke gastheer tegen deze beide speelt, zal een gevangene van beide blijven en een gijzelaar van de eindeloze listen van goed en

kwaad.

Zij die hun bestemming gevonden hebben en branden van verlangen om haar te verwezenlijken, verliezen geen tijd met het begunstigen van de tijd en geen voetstappen met rondwandelen in de ruimte. In één kort leven kunnen zij eonen van tijd verwerken en onmetelijke uitgestrektheden overspannen. Zij stellen zich niet in op de dood, om door deze in het volgende ovum te worden opgenomen, maar vertrouwen op het leven dat hen zal helpen de schalen van vele ova tegelijk te doorboren.

Daartoe moet u zich van alles losmaken, opdat ruimte en tijd geen greep meer zullen hebben op uw hart. Hoe meer u bezit, hoe meer u bezeten wordt. Hoe minder u bezit, hoe minder u bezeten wordt.

Ja, wees los van alles, behalve van uw geloof, uw liefde en uw hunkering naar verlossing door heilig Inzicht.

HOOFDSTUK 35

Vonken op het pad naar God.

Mirdad: In de stilte van deze nacht zou Mirdad enkele vonken willen sprenkelen op uw pad naar God.

Vermijd disputen. Waarheid is een axioma; zij heeft geen bewijs van node. Wat met argument en bewijs geschraagd moet worden, wordt vroeg of laat met bewijs en argument geveld.

Iets bewijzen is het tegenovergestelde weerleggen. Het tegenovergestelde bewijzen is het andere weerleggen. God heeft geen tegengestelden. Hoe zult u Hem bewijzen of weerleggen?

Om een instrument voor de waarheid te zijn moet de tong nimmer een dorsvlegel zijn, noch een giftand, een windwijzer, een acrobaat, of een straatveger.

Spreek om de sprakelozen tot hulp te zijn. Wees sprakeloos om uzelf te helpen.

Woorden zijn schepen die de zeeën van de ruimte bevaren en vele havens aandoen. Let erop waarmee u ze laadt, want als ze hun route hebben afgelegd, zullen ze tenslotte hun lading voor uw poort lossen.

Wat de bezem is voor het huis, is zelfonderzoek voor het hart. Reinig uw hart grondig. Een goed gereinigd hart is een onaantastbare vesting.

Op de wijze waarop u leeft ten koste van mensen en dingen, zo leven zij ten koste van u. Wees gezond voedsel voor anderen, zo u niet vergiftigd

wilt worden.

Wanneer u in twijfel bent over de volgende stap, sta dan stil.

Wat uw liefde niet heeft, heeft u niet lief. Schenk het uw liefde en laat het wat het is; verwijder zo een obstakel van uw pad.

De ondraaglijkste last is alles als een last te beschouwen.

Ge moet kiezen: óf alles bezitten, óf helemaal niets. Een middenweg is er niet.

Ieder struikelblok is een waarschuwing. Lees de waarschuwing terdege en het struikelblok zal een lichtbaken worden.

Het rechte is de broer van het kromme. Het eerste is de kortste weg tot het doel; het tweede een omweg. Heb geduld met het kromme.

Geduld is heilzaam als het steunt op geloof. Zonder geloof is het verlamming.

Zijn, voelen, denken, inzicht verwerven, weten: ziedaar de volgorde van de voornaamste stadia in de kringloop van het menselijke leven.

Hoed u ervoor te loven of lof te ontvangen, ook al is deze nog zo oprecht en verdiend. En wat vleierij betreft, wees doofstom voor haar arglistige uitspraken.

U ontvangt te leen alles wat u geeft, zolang u zich het geven bewust bent. In werkelijkheid kunt u niets geven wat het uwe is. U geeft anderen slechts wat u voor hen in bewaring hebt. Wat van u — en van u alleen — is, kunt u niet weggeven, al zou u het wensen.

Bewaar uw evenwicht en u zult de maatstaf en de weegschaal zijn

waarmee de mensen zich meten en wegen.

Er is geen armoede en geen rijkdom. Het gaat er slechts om hoe men de dingen gebruikt. De werkelijk arme is hij die wat hij heeft verkeerd gebruikt. De werkelijk rijke is hij die wat hij heeft goed gebruikt. Zelfs een oude korst brood kan een onschatbare rijkdom zijn. Zelfs een kelder vol goud kan een troosteloze armoede zijn.

Als vele wegen samenkomen, aarzel dan niet welke u moet volgen. Voor een God-zoekend hart leiden alle wegen naar God.

Nader alle vormen van het leven met eerbied. In de nietigste is de sleutel tot de hoogste verborgen. Alle werken van het leven zijn vol zin — ja, wonderbaarlijk, weergaloos en onnavolgbaar. Het leven houdt zich niet bezig met beuzelarijen.

Als er iets de werkplaatsen van de natuur verlaat, moet het de liefhebbende zorg en de nauwgezette kunst van de natuur waardig zijn. Moet het dan niet ten minste uw eerbied waard zijn? Als muggen en mieren uw eerbied waard zijn, hoeveel te meer dan uw medemensen?

Veracht niemand. Beter door iedereen veracht te worden, dan ook maar één mens te verachten. Een mens verachten is de micro-God in hem verachten. En de micro-God in een mens verachten, is Hem verachten in uzelf. Hoe zult u ooit uw veilige haven bereiken indien u uw enige gids naar de haven veracht?

Zie omhoog om te zien wat beneden is. Zie omlaag om te zien wat boven is. Daal evenveel af als u opwaarts gaat; anders zult u uw evenwicht verliezen.

Heden bent u leerlingen. Morgen zult u leraren zijn. Om goede leraren te zijn moet u goede leerlingen blijven.

Tracht niet het kwaad in de wereld uit te wieden, want ook onkruid geeft een goede mest.

Verkeerd gebruikte vurige ijver doodt maar al te vaak de ijveraar.

Hoge, statige bomen alleen vormen nog geen woud. Enig kreupelhout en enkele klimplanten ertussen zijn altijd nodig.

Huichelarij kan bedreven worden onder een dekmantel, maar slechts voor korte tijd. Zij kan daar niet altijd blijven. Ook kan zij niet worden uitgerookt en verdelgd.

Donkere hartstochten planten zich voort en gedijen in het duister. Laat ze vrij aan het licht komen, als u hun broedsel wilt verminderen.

Als u van duizend huichelaars er één tot eenvoudige eerlijkheid weet terug te brengen, is uw succes groot.

Richt een lichtbaken op en ga niet rond om de mensen op te wekken het te zien. Zij die licht van node hebben, hebben geen uitnodiging voor het licht nodig.

Wijsheid is een last voor de half-wijze en dwaasheid voor de dwaas. Help de half-wijze met zijn last en laat de dwaas met rust; de half-wijze kan hem meer leren dan u.

Dikwijls zult u uw weg onbegaanbaar, somber en eenzaam vinden. Wees wilskrachtig en zwoeg voort; voorbij iedere bocht zult u een nieuwe metgezel vinden.

Geen weg in de onmetelijke ruimte is onbetreden. Waar de voetafdrukken gering en ver uit elkaar zijn is de weg veilig en recht, hoewel nu en dan oneffen en eenzaam.

Gidsen kunnen de weg wijzen aan hen die dit wensen; zij kunnen hen niet dwingen hem te gaan. Denk erom dat u gidsen bent. Om een goede gids te zijn moet u een goede gids hebben. Vertrouw op uw gids.

Velen zullen tot u zeggen: «Wijs ons de weg.» Maar weinigen, zeer weinigen, zullen zeggen: «Wij smeken u: ga ons voor op de weg.»

Op de weg naar de overwinning tellen de weinigen meer dan de velen.

Kruip waar u niet kunt lopen. Loop waar u niet kunt snellen. Snel waar u niet kunt vliegen. Vlieg waar u niet binnen in u het gehele universum tot stilstand kunt brengen.

Niet eenmaal, tweemaal of zelfs honderdmaal moet u de mens over-eind helpen die struikelt terwijl hij uw leiding tracht te volgen, maar blijf hem overeind helpen tot hij niet meer struikelt, want houd in gedachte dat ook u eens baby was.

Zalf uw hart en hoofd met vergevensgezindheid, opdat u gezalfde dromen moogt dromen.

Het leven is een koorts van uiteenlopende hevigheid en geardheid, al naar de bezetenheid van iedere mens en de mensen verkeren altijd in een toestand van bezetenheid. Gezegd zijn zij die bezeten zijn van de heilige vrijheid, die de vrucht is van het heilige Inzicht.

De koortsen van de mensen kunnen getransmuteerd worden. De oorlogskoorts kan getransmuteerd worden in een vredeskoorts. De koorts tot het vergaren van rijkdom in een koorts tot het vergaren van liefde. Dit is de alchemie van de geest, en u bent geroepen die in praktijk te brengen en te onderrichten.

Verkondig aan de stervenden het leven en aan de levenden de dood. Maar verkondig de bevrijding van beide aan hen die hunkeren naar de

overwinning.

Onmetelijk is het verschil tussen «bezitten» en «bezeten worden». U bezit slechts wat u liefhebt. Wat u haat bezit u. Pas op «bezeten» te worden.

Meer aardbollen dan de ene trekken hun banen door de domeinen van ruimte en tijd. De uwe is de jongste van de familie — en het is een zeer gezonde, sterke baby.

Een stille beweging — welk een paradox! Toch is dat de beweging van de werelden in God.

Kijk naar de vingers van uw handen, zo u wilt weten hoe ongelijke dingen gelijk kunnen zijn.

Het toeval is de speelbal van de wijzen. Dwazen zijn de speelbal van het toeval.

Beklaag u nooit over wat ook. Wie over iets klaagt maakt het tot een gesel voor de klager. Wie het goed verdraagt, geselt het goed. Maar wie het begrijpt, maakt het tot een getrouwe dienaar.

Het gebeurt dikwijls dat een jager, als hij bijvoorbeeld op een ree richt, de ree mist en een haas doodt die hij in het geheel niet had opgemerkt. Een verstandige jager zal in dat geval zeggen: «In werkelijkheid heb ik op de haas gericht en niet op de ree. En ik heb mijn wild geraakt.» Richt goed en ieder resultaat is een goed resultaat.

Wat tot u komt is van u. Wat op zich laat wachten, is niet waard erop te wachten. Laat het wachten.

Ge mist nimmer een doel, indien wat u najaagt ook u najaagt. Een doel missen is altijd een doel bereiken. Laat uw hart ontoegankelijk zijn voor

teleurstelling.

Teleurstelling is een roofvogel die door zwakke harten werd uitgedroefd en grootgebracht op de kadavers van hun onvervulde verwachtingen.

Een vervulde verwachting wordt de moeder van vele doodgeboren verwachtingen. Let erop uw hart niet ten huwelijck te geven aan de hoop, tenzij u het in een kerkhof wilt doen verkeren.

Van de honderd eieren van een vis komt er misschien één tot rijpheid. Toch zijn de negenennegentig niet verloren. Zo kwistig is de natuur en zo doelbewust werkt zij, zonder ook maar enig onderscheid te maken. Wees even kwistig en maak even doelbewust geen onderscheid als u uw hart en hoofd uitzaait in het hart en het hoofd van de mensen.

Zoek geen beloning voor welk werk ook dat u hebt gedaan. Het werk is zelf voldoende beloning voor de werker die zijn werk liefheeft.

Denk aan het scheppende woord en het volmaakte evenwicht. Eerst als u dat evenwicht door heilig Inzicht hebt bereikt, zult u overwinnaars zijn geworden. En dan zullen uw handen samenwerken met Gods handen.

Moge, de vrede en stilte van deze nacht in u vibreren, tot u ze zult doen opgaan in de stilte en de vrede van heilig Inzicht.

Zo leerde ik Noach.

Zo leer ik u.

HOOFDSTUK 36

De Dag van de Ark en zijn rituelen.

De boodschap van de vorst van Bethar over de levende lamp.

Naronda: Sinds de terugkeer van de meester uit Bethar was Shamadam bedrukt en teruggetrokken geweest. Maar toen de Dag van de Ark naderde werd hij opgewekt en levendig en nam persoonlijk de leiding van alle ingewikkelde voorbereidingen, tot aan de kleinste bijzonderheden toe.

Evenals de Dag van de Wijnstok was de Dag van de Ark van een enkele dag uitgegroeid tot een hele week van vrolijke feestelijkheden en levendige handel in allerlei goederen

Van de vele rituelen die bij deze dag behoren, zijn de voornaamste: het slachten van een os bij wijze van offerande, het ontsteken van het offervuur, en het aansteken met dat vuur van de nieuwe lamp die op het altaar de plaats van de oude moet innemen. Dit alles wordt met veel ceremonieel door de oudste verricht, in aanwezigheid van het publiek. Tenslotte ontsteken allen een kaars aan de nieuwe lamp, welke kaarsen men later dooft en als talismans tegen boze geesten zorgvuldig bewaart. Aan het slot van de ceremoniën is het de gewoonte dat de oudste een toespraak houdt.

Evenals op de Dag van de Wijnstok komen de pelgrims op de Dag van de Ark zelden zonder giften en schenkingen van allerlei aard. De meesten brengen echter ossen, rammen en geitenbokken, ogenschijnlijk om samen met de os van de Ark te worden geofferd in werkelijkheid echter niet om geslacht te worden, maar om toegevoegd te worden aan de levende have van de Ark.

De nieuwe lamp wordt gewoonlijk door een vorst of magnaat van de Melkwitte Bergen aangeboden. En daar dit als een grote eer en een voorrecht wordt beschouwd en er velen om de eer strijden, was de gewoonte ontstaan aan het einde van de feestelijkheden van enig jaar de keuze voor

het volgende jaar bij loting te bepalen. Ieder van de vorsten en magnaten streeft er in vurige geloofsijver en godsvrucht naar dat zijn lamp al haar voorgangers in kostbaarheid en schoonheid van vorm en uitvoering zal overtreffen.

Voor de lamp van dit jaar had het lot de vorst van Bethar aangewezen. En allen waren benieuwd de nieuwe schat te zien, want de vorst was vermaard om zijn vrijgevigheid, alsook om zijn toewijding jegens de Ark.

Op de vooravond van die dag riep Shamadam ons en de meester in zijn cel en sprak ons als volgt aan, waarbij hij zich meer tot de meester richtte dan tot de anderen.

Shamadam: Morgen is een heilige dag en het is ons aller plicht die dag heilig te houden. Wat ook de onenigheden van het verleden mogen zijn, laat ons ze hier en nu begraven. De Ark moet niet genoodzaakt worden haar gang te vertragen of haar geloofsvuur te temperen. En God verhoede dat zij tot stilstand zou komen.

Ik ben de oudste van deze Ark. Op mij rust de zware plicht het bevel erover te voeren. Aan mij komt onbetwistbaar het recht toe haar koers te bepalen. Deze plicht en dit recht vielen mij toe bij erfopvolging, zoals zij ongetwijfeld na mijn dood een van u zullen toevallen. Wacht uw tijd af, zoals ik eens mijn tijd heb afgewacht. Indien ik Mirdad onrecht heb aangedaan, laat hem mij dat onrecht vergeven.

Mirdad: U hebt Mirdad geen onrecht aangedaan, maar Shamadam hebt u een bijzonder groot onrecht aangedaan.

Shamadam: Staat het Shamadam niet vrij Shamadam onrecht aan te doen?

Mirdad: Vrij om onrecht aan te doen? Alleen de woorden reeds zijn volkomen met elkaar in strijd. Want wie onrecht doet, zelfs aan zichzelf, wordt een slaaf van zijn onrecht. Terwijl wie anderen onrecht aandoet een slaaf wordt van een slaaf. O, hoe zwaar is het gewicht van onrecht.

Shamadam: Als ik bereid ben mijn onrecht te dragen, wat hebt u daarmee te maken?

Mirdad: Zal een zieke tand tegen de mond zeggen: «Wat gaat mijn pijn u aan, als ik bereid ben haar te verdragen?»

Shamadam: Ach, laat mij met rust, laat mij alsjeblieft met rust. Neem

uw zware hand van mij weg en tuchtig mij niet met uw handige tong. Laat mij de dagen die mij nog resten slijten zoals ik tot nu toe geleefd en gewerkt heb. Ga uw ark elders bouwen, maar laat deze Ark met rust. De wereld is groot genoeg voor u en mij, voor uw ark en de mijne. Morgen is het *mijn* dag. Houd u er buiten en laat mij mijn werk doen; want ik zal niet dulden dat wie uwer ook zich ermee bemoeit. Pas op, Shamadams wraak is even vreselijk als die van God. Pas op! Neem u in acht!

Naronda: Toen wij de cel van de oudste verlieten schudde de meester zachtjes zijn hoofd en zei:

Mirdad: Shamadams hart is nog steeds Shamadams hart.

Naronda: De volgende dag verlieden de ceremoniën, zeer tot vreugde van Shamadam, met grote nauwgezetheid en zonder hinderlijke voorvallen, tot het ogenblik kwam waarop de nieuwe lamp zou worden aangeboden en aangestoken.

Op dat moment zag men hoe een lange, statige man, die in het wit gekleed was, zich moeizaam een weg door de dichte menigte baande en op het altaar toetrad. Terstond ging het fluisterend van mond tot mond dat deze man de persoonlijke afgezant was van de vorst van Bethar die de nieuwe lamp kwam brengen; en allen waren verlangend de kostbare schat te aanschouwen.

Shamadam boog diep voor de afgezant en meende, evenals de anderen, dat deze het onschatbare geschenk voor het nieuwe jaar kwam brengen. Maar de man haalde, nadat hij Shamadam zacht iets had toegevoegd, een perkament uit zijn zak en begon, na verklaard te hebben dat het een boodschap was van de vorst van Bethar en dat hem was opgedragen die persoonlijk over te brengen, het volgende voor te lezen:

Van de vroegere vorst van Bethar,

Aan al zijn medemensen van de Melkwitte Bergen die op deze dag in de Ark verzameld zijn:

Vrede en broederlijke liefde.

Van mijn vurige toewijding aan de Ark bent u allen levende getuigen. Toen de eer de lamp voor dit jaar aan te bieden door het lot mij ten deel viel, heb ik moeite noch kosten gespaard om mijn geschenk de Ark waardig te maken. En mijn pogingen werden zeer beloond. Want de lamp die mijn welstand en de bekwaamheid van mijn handwerkslieden tenslotte hadden doen ontstaan, was waarlijk een wonder om te zien.

Maar God was geduldig en goed, en wilde mijn erbarmelijke armoede niet blootleggen. Want Hij heeft mij sedertdien naar een lamp geleid waarvan het licht verblindend en onuitblusbaar, waarvan de schoonheid zonder weerga en onvergankelijk is. Toen ik die lamp aanschouwd had, schaamde ik mij diep ooit gedacht te hebben dat mijn lamp ook maar enige waarde had. Ik heb die daarom naar de afvalhoop verwezen.

Het is die levende lamp, niet met handen gemaakt, die ik met de grootste ernst aan u allen opdraag. Laat uw ogen zich over hem verheugen en ontsteek uw kaarsen aan zijn licht. Zie, hij is binnen uw bereik. Zijn naam is Mirdad. Moogt u zijn licht waardig zijn.

Nauwelijks had de boodschapper deze laatste woorden uitgesproken of Shamadam, die naast hem had gestaan, verdween plotseling, alsof hij een geestverschijning was. De naam van de meester ging door de reusachtige mensenmenigte als een machtige windvlaag door een maagdelijk woud. Allen wensten de levende lamp te zien waarvan de vorst van Bethar in zijn boodschap zo overtuigend gesproken had.

Op dat ogenblik zag men de meester de treden van het altaar bestijgen en zich tot de menigte wenden. Terstond werd de deinende mensenmassa één enkele mens, die vol gretige aandacht wachtte. Toen sprak de meester en zei:

HOOFDSTUK 37

De meester waarschuwt de menigten voor de zondvloed door vuur en bloed, wijst de weg ter ontkoming, en laat zijn Ark te water.

Mirdad: Wat zoekt u bij Mirdad? Een gouden lamp vol met juwelen, om er het altaar mee te versieren? Maar Mirdad is geen goudsmid, noch een juwelier, doch een vuurtoren en een veilige haven. Of zoekt u talismans om boze ogen af te weren? Ja, talismans heeft Mirdad in overvloed, maar van een andere soort. Of zoekt u licht, opdat ieder uwer veilig de hem voorgeschreven weg zal kunnen gaan?

Hoe bijzonder vreemd! U hebt de zon, de maan, de sterren en vreest u nu toch te struikelen en te vallen? Dan zouden uw ogen ongeschikt zijn om u als gids te dienen of het licht zou te schaars zijn voor uw ogen. En wie van u zou het buiten zijn ogen willen stellen? Wie zou de zon van schrielheid willen betichten?

Wat is het nut van een oog dat de voet voor struikelen op zijn pad behoedt, maar het hart laat struikelen en bloeden als het tevergeefs naar een pad rondtast?

Wat is het nut van licht dat het oog oververzadigt, maar het bewustzijn leeg en onverlicht laat?

Wat zoekt u bij Mirdad? Als u verlangend bent uw hart en hoofd te baden in het licht, dan roept u niet vergeefs. Want mijn taak ligt bij het bewustzijn en het hart van de mens.

Wat hebt u voor deze dag die een dag van glorieuze overwinning is als offerande meegebracht? Geitenbokken, rammen en ossen? Hoe bijzonder laag is dan de prijs die u voor uw bevrijding zou willen betalen. Of beter nog: hoe waardeloos de bevrijding die u zou willen kopen. Het is voor een mens geen eer een geit te overwinnen. Het is een grote oneer dat een mens het leven van een arme geit als losprijs voor het zijne offert.

Wat hebt u gedaan om deel te krijgen aan de geest van deze dag die een

dag is van geloofsgetuigenis en betoonde liefde in de hoogste zin?

Zeker, u hebt een veelheid van rituelen uitgevoerd en vele gebeden gepreveld. Maar twijfel vergezelde u bij alles wat u deed en de haat zei: «Amen» na ieder gebed.

Bent u hier niet om de overwinning op de zondvloed te vieren? Hoe kunt u dan een overwinning vieren die u als overwonnenen heeft achtergelaten? Door zijn eigen diepten te bedwingen bedwong Noach niet uw diepten, maar wees u slechts de weg. En zie, uw diepten zijn vol van woedend beweeg en dreigen u schipbreuk te doen lijden. Eer u uw eigen zondvloed overwonnen hebt, bent u deze dag niet waardig.

Ieder van u is een zondvloed, een ark en een bestuurder. Zolang u niet toe bent aan de dag waarop u een schoongewassen, maagdelijke aarde kunt betreden, moet u zich maar niet haasten om de overwinning te vieren.

U zou willen weten, hoe het komt dat de mens zichzelf tot een zondvloed geworden is?

Toen de heilige Alwil Adam in tweeën splitste, opdat hij zichzelf zou kennen en zijn eenheid met de Ene zou beseffen werd hij man én vrouw, een mannelijke Adam en een vrouwelijke Adam. Zo werd hij overstroomd door een ware zondvloed van verlangens die de vruchten zijn van de dualiteit, verlangens zo talrijk, zo oneindig geschakeerd, zo geweldig van strekking, zo buitensporig en zo veelvuldig dat de mens tot op deze dag als een verlaten schip aan hun golven is overgeleverd. Nauwelijks heeft een golf hem tot duizelingwekkende hoogten opgeheven, of een andere sleurt hem weer naar de diepte. Want zijn verlangens openbaren zich evenals hijzelf in tegenstellingen. En ofschoon twee tegengestelden in werkelijkheid slechts elkaar aanvullen, schijnt het de onwetende mens of zij voortdurend met elkaar strijden en nimmer, zelfs maar voor een ogenblik de strijd willen staken.

Dát is de zondvloed die de mens van uur tot uur, van dag tot dag het hoofd heeft te bieden gedurende zijn gehele lange en zware dualistische leven. Dat is de zondvloed, waarvan de machtige fonteinen opspuiten uit het hart en u meesleuren in hun tomeloze vaart. Dat is de zondvloed, waarvan de regenboog uw hemel niet eerder zal sieren dan nadat uw he-

mel een huwelijk heeft aangegaan met uw aarde één met haar geworden is.

Sinds Adam zich in Eva uitzaaide, hebben de mensen voortdurend wervelwinden en zondvloed geogst. Als hartstochten de overhand krijgen, worden de mensen uit hun evenwicht gebracht en worden zij in de een of andere zondvloed verzwolgen, opdat er evenwicht zal ontstaan.

En nimmer zal dit evenwicht tot stand komen vóór de mensen geleerd hebben al hun verlangens te kneden in de kneedtroeg van de liefde en er het brood van het heilige inzicht van te bakken.

De zondvloed die de aarde in Noachs dagen overspoelde, was niet de eerste, noch de laatste die de mensheid gekend heeft. Hij vormde slechts een hoogtepunt in een lange reeks verwoestende zondvloeden. Maar de vloed van vuur en bloed die op het punt staat over de aarde los te breken, zal stellig dat hoogtepunt nog te boven gaan. Bent u toebereid drijvende te blijven? Of zult u verzwolgen worden?

U stapelt helaas voortdurend last op last, u bedwelmt onophoudelijk uw bloed met genoegens die lijden veroorzaken, u ontwerpt steeds maar wegen die nergens heenleiden, u zoekt steeds naar zaden in de achtertuinen van de voorraadkamers van het leven, zonder zelfs ook maar even door het sleutelgat te kijken. Dan móét u toch wel óndergaan, o, mijn dakloze zwervers?

U die geboren bent om u hemelwaarts te verheffen, om de grenzeloze ruimte te doorklieven, en het universum in uw vleugelen te omvangen, u hebt zich opgesloten in kooien van benauwde bepalingen en geloofsrichtingen, die uw vleugels kortwieken, uw uitzicht belemmeren en uw spieren doen verstenen. Hoe zult u de komende zondvloed te boven komen, mijn dakloze zwervers?

U, beeltenissen naar de gelijkenis van God, hebt de gelijkenis en de beeltenis nagenoeg uitgewist. Uw goddelijke gestalte hebt u doen verkwijnen tot u haar niet meer herkent. Uw goddelijke gelaat hebt u met modder bezoedeld en met maskers overdekt. Hoe zult u de zondvloed die u hebt ontbonden wederstaan, mijn dakloze zwervers?

Indien u geen acht slaat op Mirdad, zal de aarde u nimmer meer zijn dan een graf, de hemel nimmer meer dan een doodskleed — terwijl de

eerste er toch toe bestemd was u tot wieg te dienen en de tweede tot troon.

Nogmaals zeg ik u: u bent de zondvloed, de ark en de bestuurder. Uw hartstochten zijn de zondvloed. Uw lichaam is de ark. Uw geloof is de bestuurder. Maar aldoordringend is uw wil. En alles overspannend is uw inzicht.

Overtuig u dat de ark sterk en zeewaardig is, maar besteed uw leven niet alleen daaraan. Anders zal de tijd voor het varen nimmer komen en tenslotte zal uw ark verrotten en op de plaats zelf verzwolgen worden evenals gijzelf. Overtuig u van de bekwaamheid en kalmte van de bestuurder. Maar leer bovenal de bronnen van de zondvloed te onderkennen en staal uw wil om ze een voor een te doen opdrogen. Dan zal de zondvloed zeker afnemen en tenslotte verdwijnen.

Brand een hartstocht uit eer hij ú uitbrandt.

Kijk een passie niet in de mond om te zien of zij giftanden dan wel honingovergoten kaken heeft. De bij die de nectar van de bloemen verzaamt, verzamelt ook hun gif.

Kijk ook niet in het aangezicht van een passie, of zij knap is dan wel afzichtelijk. In Eva's ogen was de slangenkop stellig knapper dan het gelaat van God.

Leg ook een hartstocht niet in de weegschaal om haar gewicht te bepalen. Wie zou het gewicht van een diadeem met dat van een berg willen vergelijken? Toch is in werkelijkheid de diadeem veel zwaarder dan de berg.

Er zijn hartstochten die overdag hemelse liederen zingen, maar die sissen, bijten en steken onder de sluiers van de nacht; hartstochten, vet en overladen van vreugde die snel verkeren tot skeletten van smart; passies, zacht van oog en volzaam van gedrag die plotseling roofzuchtiger worden dan wolven en verraderlijker dan hyena's; en passies, zoeter geurend dan rozen, zolang ze met rust gelaten worden, maar erger stinkend dan kadavers en stinkdieren zodra men ze aanraakt en plukt.

Verdeel uw hartstochten niet in goede en slechte, want dat is verloren moeite. De goede kunnen niet voortduren zonder de slechte, de slechte kunnen geen wortel schieten zonder de goede.

Eén is de boom van goed en kwaad. Eén zijn zijn vruchten. U kunt de smaak van goed niet kennen, zonder tevens de smaak van kwaad te kennen. De tepel waaruit u de melk van het leven zuigt, is dezelfde die de melk van de dood levert. De hand die u in de wieg doet deinen, is dezelfde hand die uw grafkuil graaft.

Zo is, mijn daklozen, de natuur van de dualiteit. Wees niet zo ijdel en koppig te willen trachten haar te veranderen. Wees niet zo dwaas haar in twee helften te willen verdelen, waarvan u de helft zou willen aanvaarden die u bevalt en de andere helft zou willen verwerpen. Wilt u meester worden over de dualiteit? Behandel haar dan als noch goed, noch kwaad.

Is de melk van leven en dood niet zuur geworden in uw mond? Wordt het geen tijd uw mond te spoelen met iets dat goed noch kwaad is, omdat het beide te boven gaat? Wordt het voor u geen tijd te hunkeren naar de vruchten die zoet noch bitter zijn omdat ze niet van de boom van goed en kwaad afkomstig zijn?

Wilt u vrij zijn van de greep van de dualiteit? Ruk dan die boom — de boom van goed en kwaad — uit uw hart. Ruk hem uit met wortel en tak, opdat in zijn plaats het zaad van het goddelijke leven, het zaad van het heilige inzicht, dat boven alle goed en kwaad verheven is, ontkiemen moge en wortel zal schieten.

U zult misschien zeggen dat Mirdad u een vreugdeloze boodschap brengt die u berooft van de vreugde uit te zien naar de volgende dag, die u tot stomme, ongeïnteresseerde getuigen van het leven maakt, terwijl u luidruchtig aan de strijd zou willen deelnemen. Want het is heerlijk te strijden, ongeacht wat de inzet is. En heerlijk is het op jacht te gaan, al zou het wild slechts een dwaallicht zijn.

Dit alles zegt u in uw hart, maar u vergeet dat uw hart, zolang het overheerst wordt door goede en slechte hartstochten, volstrekt het uwe niet is. Wilt u meester van uw hart worden, kneed dan al uw hartstochten, de goede en de kwade in de ene trog van de liefde, opdat u ze zult mogen bakken in de oven van het heilige inzicht waar alle dualiteit tot eenheid wordt in God.

Houd ermee op een wereld te verontrusten die reeds ziek is van verontrusting. Hoe kunt u hopen helder water te putten uit een bron waarin

u onophoudelijk allerhande slijk en afval werpt? Hoe zullen de wateren in een poel ooit helder en stil worden, als u ze elk ogenblik verstoort?

Als u stilte zoekt, trek dan geen wissels op een wereld vol verontrusting, daar u dan wissels op onrust trekt.

Als u liefde zoekt, trek dan geen wissels op een hatende wereld, daar u dan wissels afgeeft op haat.

Als u leven wilt, trek dan geen wissels op een stervende wereld, daar u dan wissels afgeeft op de dood. De wereld kan u in geen andere munt betalen dan in haar eigen munt die twee kanten heeft.

Trek daarom wissels op de oneindige God-in-u die zo onmetelijk rijk aan vredebrengend inzicht is. Verg van de wereld niets dat u niet van uzelf vergt. En verg van niemand iets dat u hem niet toe zou staan van u te vergen.

En wát zou, zo de gehele wereld het u zou schenken, u helpen om uw zondvloed te overwinnen en een aarde te betreden die vrij is van lijden en dood, een aarde die één is met de hemel in eeuwigdurende liefde en in de vrede van heilig inzicht? Wellicht bezittingen, macht of roem? Gezag, prestige en respect? Of bekroonde ambities en vervulde hoop?

Al deze dingen vormen toch slechts de bronnen die uw zondvloed voeden? Daarom weg ermee, mijn daklozen, weg ermee, weg!

Wees stil, opdat het helder in u moge worden. Wees helder, opdat u de wereld met open oog zult mogen zien. Als u helder door de wereld ziet, zult u weten hoe verschrikkelijk arm zij is en machteloos u te geven wat u zoekt aan vrijheid, vrede en leven.

Alles wat de wereld u geven kan is een lichaam, een ark om de zee van het dualistische leven te bevaren. En daartoe bent u geen mens ter wereld dank verschuldigd.

Het universum heeft tot taak u die ark te verschaffen en haar te onderhouden. Doch haar ordelijk en hecht te bewaren, teneinde de zondvloed te kunnen weerstaan, even ordelijk en hecht als de ark van Noach, en de dieren daarin stevig vast te binden en ze goed te begeleiden, gelijk Noach zijn dieren bond en ze goed begeleidde — zie, dat is uw plicht en die van u alleen.

Een helder-schouwend en klaar-ontwaakt geloof als roerganger te be-

zitten, een ongeschokt geloof in de Alwil die u naar de gelukzalige poorten van Eden zal geleiden — dat is úw taak en die van u alleen.

Een onvervaarde wil als gezagvoerder te bezitten, een wil om te overwinnen en deel te krijgen aan de boom des levens van het heilige inzicht — ook dat is uw werk en dat van u alleen.

God is de bestemming van de mens. Geen enkele geringere bestemming is al zijn lijden waard. Wat maakt het dan uit, zo de weg lang is en geteisterd wordt door zware regens, sneeuwval en stormen? Zal het geloof van een gereinigd hart dat helder ziet en weet, de regens en de sneeuwval niet doorstaan en de stormen niet weten te overwinnen?

Wel, haast u dan! Want tijd met talmen doorgebracht is tijd geteisterd door lijden. En de mensen, zelfs de bedrijvigste, zijn treuzelaars.

U allen bent scheepsbouwers. En zeelieden bent u allen. Dat is de taak die u van eeuwigheid is toebedeeld, opdat u de grenzeloze oceaan zult gaan bevaren die de uwe is, om daarin die stemloze harmonie van het zijn te vinden waaraan de naam van God gegeven wordt.

Alles heeft een middelpunt nodig vanwaar het kan uitstralen en waaromheen het moet wentelen. Als het leven — het leven van de mens — een cirkel is en het vinden van God het middelpunt van die cirkel, dan moet al uw werk eenpuntig op dat middelpunt gericht zijn. Zo niet dan is het getreuzel, al zou het doordrenkt zijn van zweet.

Maar luister! Daar het de taak van Mirdad is de mens tot zijn bestemming te leiden, heeft hij voor u een wonderbaarlijke ark gereedgemaakt, goed gebouwd en goed bestuurd. Geen ark van goferhout en pek. Geen ark voor raven, hagedissen en hyena's. Maar een ark van heilig inzicht die inderdaad een lichtbaken zal zijn voor allen die hunkeren naar de overwinning. Haar stabiliteit komt niet tot stand door wijnkruiken en wijnpersen, doch door harten die overvol van liefde voor alles en allen zijn. Ook zal haar lading niet bestaan uit goederen en landerijen, of uit zilver, goud en juwelen, maar uit zielen die zich van hun schaduw bevrijd hebben en gehuld gaan in het licht en de vrijheid van het inzicht.

Laten zij die zich van de aarde willen losmaken en zij die één willen worden, en zij die er naar hunkeren zichzelf te overwinnen, laten zij aan boord komen.

De Ark is gereed.

De wind is gunstig.

De zee is kalm.

Zo leerde ik Noach.

Zo leer ik u.

Naronda: Toen de meester zweeg, voer er door de menigte die tot dan toe onbeweeglijk geluisterd had een ruisen, alsof zij tijdens al de woorden van de meester de adem had ingehouden.

Alvorens van de altaartreden af te dalen, riep de meester de zeven en vroeg om de harp en begon met hen samen de hymne van de nieuwe Ark te zingen. De menigte nam de melodie over en als een machtige golf ten hemel stijgend weerklonk het prachtige refrein:

God is uw Kapitein,

Vaar, mijn Ark!